

• ABANA • ADALAR • AKÇAĞAĞ • ALTINOVA • AMASRA • ANTALYA • AVANOS • AYDIN • AYDINCIK • BALÇOVA • BALIKESİR • BANDIRMA • BAYINDIR • BEŞİKTAŞ • BİLECİK • BURDUR • BURHANİYE • BURSA • ÇANKAYA • ÇANKIRI • DARENDE • DENİZLİ • DIDİM • DİNAR • EDİRNE • ERZURUM • FİNDIKLI • GAZİPAŞA • GEBZE • GÖLCÜK • HATAY • İSPARTA • İNEGÖL • İSTANBUL • İZMİR • KADIKÖY • KADIRLI • KAHRAMANMARAŞ • KARŞIYAKA • KIRIKKALE • KIRŞEHİR • KOCAELİ • KÖRFEZ • MALKARA • KARESİ • MARDİN • MENTEŞE • MERKEZFENDİ • MERSİN • MEZİTLİ • MUDANYA • MUĞLA • MURATPAŞA • NİLÜFER • ODUNPAZARI • ORDU • ORTAHIŞAR • OSMANİYE • PAMUKKALE • PENDİK • SAMSUN • SANDIKLI • SERDİVAN • OSMANCIK • OSMANGAZİ • SÜLEYMANPAŞA • ŞIRNAK • TEPEBAŞI • TİREBOLU • TOROSLAR • TRABZON • URLA • ÜRGÜP • YALOVA • YENİPAZAR

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

Öğrenciler Spor ile Mutlu

Hatay Büyükşehir Belediyesi gençlerin ve öğrencilerin fiziksel, ruhsal ve zihinsel gelişimlerine destek olmak için çaba harcamaya devam ediyor.

Sağlıklı Büyüyorum Projesi Final Yarışması Yapıldı

Akçadağ Belediyesi tarafından 'Sağlıklı Büyüyorum' Projesi ilçe genelinde bulunan 12 ortaokul ile birlikte yürütülen çalışma sonrasında yapılan final yarışmasıyla sona erdi.

Tonlarca Cam Geri Dönüşüme Kazandırılıyor

Körfez Belediyesi tarafından ilçe genelinde 62 noktaya yerleştirilen cam atık toplama konteynerleri ile bir ayda 12 ton cam geri dönüşüme kazandırıldı.

Madde Bağımlılığına Karşı Seferberlik

Çocukların ve gençlerin eğitimi konusunda her türlü desteği veren Çankaya Belediyesi, onları olası risklere karşı korumaya yönelik eğitimler düzenliyor.

Hedef Sürdürülebilir Kentler

Alinur AKTAŞ

Sağlıklı Kentler Birliği Başkanı
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı

Değerli üyelerimiz,

18 Haziran 2019 tarihinde gerçekleşen Sağlıklı Kentler Birliği 31. Olağan Meclis Toplantısında üye belediyelerimizin destekleriyle Birliğin dördüncü başkanı olarak seçildim. Öncelikle beni Birlik Başkanı olarak seçen üye belediyelerimize çok teşekkür ediyorum. Birliğin yönetim kadrosuna seçilen değerli belediye başkanlarımızı ve meclis üyelerimizi kutluyorum. Birlik başkanlığı görevini yürüteceğim süre zarfında teslim aldığım bayrağı daha yukarılara taşımanın gayreti içerisinde olacağım. Bu vesileyle Birliğin kurulmasını sağlayan ve ilk başkanlığını yapan rahmetli Hikmet Şahin'i saygıyla anıyorum. Birliği başarı ile yöneten Recep Altepe'ye ve Menderes Türel'e şükranlarımı sunuyorum. Birliğin yeni yönetim kadrosuyla sağlıklı şehir hareketinin ülkemizin farklı şehirlerine yayılması ve anlaşılması için üye belediyelerimizin katkılarıyla çalışacağız. Son meclis toplantımızda Rize Fındıklı, Antalya Muratpaşa ve Tekirdağ Süleymanpaşa ilçelerinin Birliğimize üye olması ülkemizin farklı yerlerinde Birliğimizin faaliyetlerinin duyulması bakımından sevindirici.

Birlik Başkanlığım döneminde üzerinde duracağım bir diğer konu da kuruluşumuzdan bu yana üyesi olduğumuz Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı içerisindeki aktif üyeliğimize devam etmek olacaktır. 2019-2024 yıllarını kapsayacak 7. Faz temalarını üye belediyelerimiz ile çalışmalarımızda rehberlik etmesi için kullanacağız.

Tüm yerel yönetimlerde olduğu gibi Birliğimiz için de yeni bir dönem başladı. Değerli katkılarınız ile önümüzdeki beş yılın Stratejik Planı için çalışmalarımıza başladık. Stratejik plana yön verecek anket sorularımızı siz değerli üyelerimize gönderdik. Anketlere verdiğiniz cevapların değerlendirmesi ile Birliğimizin misyonunu, vizyonunu ve amaçlarını belirleme çalışmalarına yoğunlaşacağız.

Bu sayımızda "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri" konusunu alanında uzman kişilerin makaleleri ve zengin görsel materyallerle ilgili desteklenmiş haberlerle ele alıyoruz. Sürdürülebilir gelişme bugünkü sahip olduğumuz değer ve kaynakların hem günümüzde hem de gelecekteki insanların ekonomik ve sosyal yaşamlarını daha kaliteli hale getirilmesini kapsar. Kaynakların gelecek nesillere aktarılması bu kapsamda değerlendirilir. Bir milletin veya ülkenin geleceği gelecek nesillerin varlığının güvence altına alınmasından geçer. Halka en yakın olan kişiler yerel yöneticiler ve yerel kuruluşlardır. Sürdürülebilir kalkınmanın başarılı olmasında yerel yönetimler önemli aktördür.

Kentli Dergisi'nin 33. Sayısının yayınlanmasında emeği geçen başta bu sayının editörlüğünü üstlenen Danışma Kurulu üyemiz Prof. Dr. Didem Evci Kiraz olmak üzere katkı verenlere çok teşekkür ederim.

Saygılarımla.

kentli

dergisi

İmtiyaz Sahibi

Sağlıklı Kentler Birliği adına,
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı ve SKB Başkanı
Alınur AKTAŞ

Yayın Direktörü (Sorumlu)

Murat AR

Genel Yayın Yönetmeni

Emre AKTAŞ

Yayına Hazırlayanlar

Yunus İhsan ŞAHİN, Mustafa SEVİM,
Muhammed Furkan YURTSEVEN, Ercüment YILMAZ

Katkıda Bulunanlar

Hatay Büyükşehir Belediyesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi,
Yalova Belediyesi, Akçadağ Belediyesi,
Beşiktaş Belediyesi, Bilecik Belediyesi,
Çankaya Belediyesi, Körfez Belediyesi.

Dosya Editörü

Prof. Dr. E. Didem EVCİ KIRAZ

Editörler Kurulu

Erdem SAKER, Prof. Dr. Handan TÜRKÖĞLÜ,
Prof. Dr. Nilüfer AKINCITÜRK, Prof. Dr. Feza KARAER,
Prof. Dr. Cengiz TÜRE, Prof. Dr. Emine Didem EVCİ KIRAZ,
Doç. Dr. Emel İRGİL, Doç. Dr. Alpaslan TÜRKKAN,
Doç. Dr. İnci PARLAKTUNA, Doç. Dr. Gül SAYAN ATANUR,
Doç. Dr. Asım Mustafa AYTEN

Editörü

Necati AKTULUN

Grafik & Tasarım

Yusuf KIRHAN

Yapım ve Baskı

Aktaş Ofset Matbaacılık
Kazım Karabekir Cad. Murat Çar. No : 41/7 Altındağ / ANKARA
T : 0312 341 56 26 • www.aktasmatbaacilik.com

Eylül 2019

Sağlıklı Kentler Birliği

Merinos Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi Kuzey Ofisleri

Kat:B Osmangazi/Bursa

0224 235 23 99

www.skb.gov.tr • bilgi@skb.gov.tr

Yıl 10 • Sayı 33

Yerel, süreli yayın.

ISSN 2146-0566

Sağlıklı Kentler Birliği resmi yayın organı olan
Kentli Dergisi basın meslek ilkelerine uymayı taahhüt eder.
Dergimizde yer alan yazı ve makaleler kaynak gösterilerek
yayınlanabilir. Makalelerin sorumluluğu yazarına aittir.
Sağlıklı Kentler Birliği'nin ücretsiz yayınıdır.
Üç ayda bir yayınlanır.

Sağlıklı Kentler Birliği 31. Olağan Meclis Toplantısı Yapıldı

Sağlıklı Kentler Birliği 31. Olağan Meclis Toplantısı 18 Haziran 2019 tarihinde Bursa'da gerçekleşti. Meclis Toplantısına Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alınur Aktaş, üye belediye başkanları, meclis üyeleri, Sağlıklı Kentler Birliği koordinatörleri, uzmanlar ve basın mensupları katıldı.

08

Sağlıklı Şehirler Hareketinin 30.Yılı Belfast'da Kutlandı

Kentlerde artan nüfus hareketleri, sanayileşmenin getirdiği çevre sorunları, kentlerin hızlı ve kontrolsüz büyümesinin getirdiği sorunlar ve tüm bu sorunların birey ve toplum sağlığına etki etmesiyle gündeme gelen Sağlıklı Şehirler Hareketi 30 yıl önce Dünya Sağlık Örgütü tarafından başlatıldı.

10

Sağlıklı Kentler Birliği Kadıköy'de Toplandı

Sağlıklı Kentler Birliği 30. Olağan Meclis Toplantısı ve "Aktif Yaşlanma" temalı konferans 12-14 Ekim 2018 tarihlerinde Kadıköy Belediyesi'nin ev sahipliğinde gerçekleşti.

12

WISH 2018 Konferansına Katıldık

Katar Vakfı (Qatar Foundation) tarafından düzenlenen WISH (World Innovation Summit for Health) Konferansı 13-14 Kasım 2018 tarihlerinde Doha'da gerçekleştirildi.

14

Uluslararası Kent ve Sağlık Kongresi Bursa'da Gerçekleşti

Sağlıklı Kentler Birliği tarafından düzenlenen "Kent ve Sağlık" temalı uluslararası kongre 11-14 Aralık 2018 tarihlerinde Bursa'da gerçekleştirildi.

17

Bu Sayıda

Sağlıklı Kentler Birliği 31. Olağan Meclis Toplantısı Yapıldı	8
Sağlıklı Şehirler Hareketinin 30.Yılı Belfast'da Kutlandı	10
Sağlıklı Kentler Birliği Kadıköy'de Toplandı	12
WISH 2018 Konferansına Katıldık	14
Mekan Standartı Çalıştayı Bursa'da Gerçekleştirildi	15
Uluslararası Kent ve Sağlık Kongresi Bursa'da Gerçekleşti	17
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alınur Aktaş ile Ropörtaj	19
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri	23
Öğrenciler Spor ile Mutlu	28
Yazılım ile Çevre Şikayetlerine Anında Çözüm	29
Özel Çocuklar Kulüpleri Boyadı	30
Sağlıklı Büyüyorum Projesi Finali	31
Başkan Akpolat Çocuklarla Birlikte Bisiklet Sürdü	32
Haydi Çocuklar Bisikletle Okula	33
Madde Bağımlılığına Karşı Seferberlik	34
Tonlarca Cam Geri Dönüşüme Kazandırılıyor	35
Parlayan Bisiklet Yolu	36
Girne Caddesi'nde Huzurlu Bir Mola	37
Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin İzlenmesi	38
Sürdürülebilir Kalkınmada Bursa'nın Vizyonu	41
Sağlıklı Kent... "İstediğimiz Gelecek!" Çankaya Halk Sağlığı Merkezi	46
Toplumsal Cinsiyet Eşitliği	52
İklim Değişikliğinin Getirdiği Risklere Direnç Geliştirmek Özel Sektör İçin Bir Fırsat	55
İzmir'in İklim Modeli Oluşturuldu	57
Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Hedef 15: Karada Yaşam	61
Sürdürülebilirlik Kavramı, Çevresel Etki Değerlendirme ve Stratejik Yaklaşım	64
Doğa Esaslı Çözümler ile Enerji Tüketimini Azaltmak ve Kentlerimizi Soğutmak	70

Murat AR

Sağlıklı Kentler Birliği Müdürü

Sürdürülebilir Kalkınma ve Kentlerimiz

Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınma 1990’lı yıllardan sonra kamusal düzeyde gündeme alınmış bir konudur. Küresel ölçekte sürdürülebilir kalkınma konusunda en önemli adım 2015 BM Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesinde atılmıştır. Zirveye katılan 193 ülke tarafından kalkınma hedefleri imzalanmıştır.

Bu zirvede insanlığın ekonomik refahının artırılması, dünya genelinde yoksulluğun azaltılması, kültürel ve sosyal değerlerin korunması ve çevresel tahribatin engellenmesi konuları öncelikli olarak ele alınmıştır.

Sürdürülebilir kalkınmayı, sahip olunan değer ve kaynakların hem günümüz, hem de gelecek nesillerin yaşamlarına ekonomik ve sosyal olarak aktarılması şeklinde tanımlayabiliriz. Tanımdan da anlaşıldığı gibi sürdürülebilir kalkınma insanların hayatlarını ve geleceklerini doğrudan etkilemektedir. İnsanların hayatlarını doğrudan etkileyen örgütlü kurumların başında yerel yönetimler gelmektedir. Ülkemizde de yerel yönetimlere sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşma noktasında önemli görevler düşmektedir.

Kentlerin güvenli olması, halka yeterli konut imkânının sağlanması, halkın uygun bir fiyatla toplu taşıma sistemlerini kullanması, kentlerdeki hava ve çevre kirliliğinin önlenmesi, herkesin kamusal alanlara güvenli bir şekilde ulaşabilmesi sürdürülebilir kalkınma için önemlidir. Bütün bunlar yerel yönetimlerin temel görevleri arasında yer almaktadır.

Yukarıda saydığımız hizmetleri iyi bir şekilde alan kentlerin kalkınması daha hızlı olacaktır. Toplumların ekonomik refahının artması, beraberinde eğitilmiş, sağlıklı ve geleceğe güvenle bakabilen insanların oluşmasını sağlayacaktır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin temelinde insan vardır. İnsana değer veren ve insanı koruyan toplumların sorunlarını çözme ve ilerleme imkânı olur.

Bu sayının editörlüğünü yapan başta Danışma Kurulu üyemiz Prof. Dr. Didem Evcî Kiraz olmak üzere katkı veren ve emeği geçen herkese çok teşekkür ederiz.

**Prof.Dr.
E.Didem EVCİ KIRAZ**

Adnan Menderes
Üniversitesi Çevre Sağlığı
ABD Başkanı

Tıp Fakültesi Halk Sağlığı
ABD Öğretim Üyesi

SKB Danışma Kurulu Üyesi

Dünya yeni hedeflerini belirledi. 2030 yılına kadar 17 hedefe ulaşmalı.

Binyıl Kalkınma Hedefleri'nden elde edilen sonuçlar ve deneyimlerle geliştirilen bu hedeflerde iklim değişikliği, ekonomik eşitsizlik, yenilikçilik, sürdürülebilir tüketim, barış ve adalet gibi açılımlar olduğu görülmekte. Her bir hedef birbirini tamamlar şekilde ve disiplinler/sektörler/tafalar/paydaşlar arasında kesişen konular şeklinde dikkatimize sunuluyor.

Kentli Dergimizin 33. sayısında, sizlerle, Dünya'nın yeni gündemini paylaşıyoruz. Sürdürülebilirlik nedir? Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri nelerdir? Türkiye sürdürülebilirlik gündemini nasıl yakalayacak? Bütün bunların cevaplarını bu sayımızda bulabilirsiniz.

Dünya Sağlık Örgütü bir yerde sağlık ve tam iyilik halini inşa edebilmek için sağlığın sosyal belirleyicilerinin istenen düzeye ulaşması gerektiğini belirtmektedir. Sağlığın sosyal belirleyicilerinin ilki "yaşama sağlıklı başlamak"tır. Sağlıklı Şehirler Hareketinin yedinci dönemi de 2019 yılında başlamıştır ve ana temalardan ilki "şehirlerimizi oluşturan insanlara yatırım yapmak"tır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi-3 de "sağlıklı bireyler" başlığını taşımaktadır ve yaşama sağlıklı başlayan, toplum tarafından kendisine yatırım yapılan bireylerin sağlıklı ve güvenli bir yaşamı sürdürme yolunu açıklamaktadır.

Sağlıklı Şehirler Hareketinin yedinci döneminin ilk hedefi "herkes için sağlığı ve refahı geliştirmek ve sağlık alanındaki eşitsizlikleri azaltmak" olarak belirlenmiştir.

Stratejik yaklaşımında yönetişimin, güçlendirilmenin ve katılımın iyileştirilmesi; eşitlik ve toplumsal refahı geliştiren kentsel mekanların tasarlanması; huzurlu bir gezegen için yerel politika ve stratejilerde insanlara yatırımın öncelikli hale getirilmesi yer almaktadır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi-5 "toplumsal cinsiyet eşitliği" ile bu stratejiye de ışık tutmaktadır. Sağlıklı Şehirler Hareketinin yedinci döneminin ana temalarından altıncısı "sürdürülebilir tüketim ve üretim uygulamalarından da yararlanarak yerküreyi bozulmalardan

korumak"tır. Bu temanın açılımında yer alan yüksek öncelikli konu ise "iklim değişikliğinin azaltılması ve uyum"dur. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi-13 "iklim eylemi" başlığı ile sağlıklı şehir olma yolunda ilerleyen şehirlere güncel yaklaşımları sunmaktadır.

Yine aynı tema "biyoçeşitliliğin korunması ve kentsel dönüşüm" için de Sağlıklı Şehirler Hareketine katılan şehirleri uyarmaktadır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi-15 de "karasal yaşam"a dikkat çekmekte ve her şeyin başlangıcı olan toprağın korunmasını ele almaktadır.

Yaşadığımız şehirlerin nabızlarını elimizin altında hisseden, şehrin sağlığı için çalışan ve sağlıklı şehirler hareketinde Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği ile birlikte olan sevgili okurlarımız için Dünya Sağlık Örgütü'nün yedinci dönem tema ve hedefleriyle uyumlu seçilmiş Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini sizlere sunmaktan mutluyuz.

Bundan sonraki sayılarda sizlerin 17 hedefe ulaşmak için yaptıklarını anlatmaktan mutluluk duyacağız. Bu amaçla, lütfen Türkiye İstatistik Enstitüsü tarafından hazırlanan bölümü dikkatli bir şekilde inceleyiniz. Ve, bundan sonra, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine yönelik, şehirleriniz için yaptıklarını, yapacaklarınızı bu göstergelerle, sayısal veriler-karşılaştırmalar-projeeksiyonlarla sununuz. Neden mi? Artık "yapıyoruz" cevabı yetersiz, "biz %100 yaptık" cevabına ulaşmalıyız. Ardından, diğer şehirlere "ya siz ne kadar yapabildiniz?" sorusunu sorup, gerekirse %100 yapanlarla bir araya getirip, ilerlemeyi hızlandırmalıyız. Dünya yeni hedeflerini belirledi. 2030 yılına kadar 17 hedefe ulaşmalı.

Çünkü başka Dünya yok.

Uzay var. Uzay için Kentli Dergisi'nin "Uzay ve Sağlık" sayısında buluşmak üzere, sevgiyle kalın.

Sağlıklı Kentler Birliği 31. Olağan Meclis Toplantısı Yapıldı

Sağlıklı Kentler Birliği 31. Olağan Meclis Toplantısı 18 Haziran 2019 tarihinde Bursa'da gerçekleşti. Meclis Toplantısına ev sahibi Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alinur Aktaş, üye belediye başkanları, meclis üyeleri, Sağlıklı Kentler Birliği koordinatörleri, uzmanlar ve basın mensupları katıldı.

Toplantıda Birlik Müdürü Murat Ar ve ev sahibi Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alinur Aktaş, katılımcılara selamlama konuşmalarını gerçekleştirdiler. Konuşmaların ardından 31. Olağan Meclis Toplantısı'na geçildi. Meclis Toplantısı'nda gerçekleştirilen genel kurul sonucunda Birlik Başkanı Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alinur Aktaş seçildi. Birliğin dördüncü başkanı olarak seçilen Aktaş, yaptığı konuşmada, birçok farklı şehirden

toplantıya katılarak kendisine Birlik Başkanlığı görevini layık gören meclis üyelerine teşekkür etti.

Bursa'nın sağlıklı şehirler hareketindeki bilgi, birikim ve tecrübelerini bundan sonraki çalışmalara yansıtarak, devraldıkları bayrağı daha da yukarıya taşıma gayretinde olacaklarını belirten Başkan Aktaş, sağlıklı şehir kavramına dikkat çekerek "Bizler, Birlik Başkanlığı görevini yürüttüğümüz

süre zarfında Sağlıklı Şehir Hareketinin ülkemizin farklı şehirlerine taşınması için elimizden gelen gayreti göstereceğiz" dedi.

Sağlıklı Kentler Birliği'nin yeni 1. ve 2. Başkan vekilleri, asil ve yedek kâtip üyeleri, encümen üyeleri ve plan ve bütçe komisyonu üyeleri şu isimlerden oluştu:

Sağlıklı Kentler Birliği 1.Başkan Vekili : Ali Orkun Ercengiz – Burdur Belediye Başkanı, Sağlıklı Kentler Birliği 2.Başkan Vekili: Ali Yıldırım Sezer – Gölcük Belediye Başkanı, Asil Birlik Kâtip Üyeleri: Erzurum Büyükşehir Belediyesi Meclis Üyesi Ayşe Deniz Çelik, Karesi Belediyesi Meclis Üyesi Kemal Aydın, Yedek Birlik Kâtip Üyeleri: Bursa Büyükşehir Belediyesi Meclis Üyesi Nadir Ünlü, Gölcük Belediyesi Meclis Üyesi Kadir Özdemir, Sağlıklı Kentler Birliği

Encümen Üyeleri: Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz, Çankırı Belediye Başkanı İsmail Hakkı Esen, Yalova Belediye Başkanı Vefa Salman, Kadıköy Belediye Başkanı Şerdil Dara Odabaşı, Tepebaşı Belediye Başkanı Ahmet Ataç, Sandıklı Belediye Başkanı Mustafa Çöl. Plan ve Bütçe Komisyonu Üyeleri: Mersin Büyükşehir Belediyesi Meclis Üyesi Haluk Mutluay, Şırnak Belediyesi Meclis Üyesi Ferit Batmaz, Çankaya Belediyesi Meclis Üyesi Anıl

Çetin, Odunpazarı Belediyesi Meclis Üyesi Cahide Tetik, Pamukkale Belediyesi Meclis Üyesi Sevgi Çölhan. 31. Olağan Meclis Toplantısında, Birliğin 2018 faaliyet raporu, 2018 mali yılı kesin hesabı, Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı 7. Faz başvurusu, Sağlıklı Kentler Birliği'ne üyelik kriterlerinin güncellenmesi, yıllara sâri ihale yapılması gündem maddeleri mecliste onaylandı.

Tekirdağ Süleymanpaşa Belediyesi, Rize Fındıklı Belediyesi ve Antalya Muratpaşa Belediyesi'nin Birliğe üyelik başvurusu oy birliği ile kabul edildi ve 72 olan üye sayısı 75'e çıktı.

Ayrıca Ekim ayında yapılacak meclis toplantısının Afyonkarahisar Sandıklı Belediyesinin ev sahipliğinde yapılmasına karar verildi.

Meclis toplantısı sonrasında, yeni Birlik yönetimi, Danışma Kurulu üyeleri ve Birlik personelinin katıldığı tanışma toplantısı yapıldı.

Sağlıklı Şehirler Hareketi'nin 30.Yılı Belfast'da Kutlandı

Kentlerde artan nüfus hareketleri, sanayileşmenin getirdiği çevre sorunları, kentlerin hızlı ve kontrolsüz büyümesinin getirdiği sorunlar ve tüm bu sorunların birey ve toplum sağlığına etki etmesiyle gündeme gelen Sağlıklı Şehirler Hareketi 30 yıl önce Dünya Sağlık Örgütü tarafından başlatıldı. Geçen 30 yıl içerisinde küresel bir hareket haline gelen Sağlıklı Şehirler Hareketi günümüzde 1400 şehrin içinde bulunduğu güçlü bir ağa dönüştü.

Avrupa Bölgesinde yer alan 27 ülke ve 100 şehrin içinde bulunduğu ağı ülkemiz adına Sağlıklı Kentler Birliği temsil etmektedir.

Sağlıklı Şehirler Hareketinin 30. Yılı 1-4 Ekim 2018 tarihlerinde Kuzey İrlanda'nın başkenti Belfast'da "Dünyayı Değiştirmek İçin Şehirleri Değiştirmek" sloganıyla 60 ülkeden 500 kişinin katıldığı Uluslararası Konferans ile kutlandı. Ülkemiz adına konferansa Sağlıklı Kentler Birliği ile birlikte Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Çankaya Belediyesi temsilcileri katıldılar. Konferansta Sağlıklı Kentler Birliği 3 sözlü, 1 poster sunum, Bursa Büyükşehir Belediyesi 1 sözlü sunum ve Çankaya Belediyesi 1 sözlü, 3 poster sunum ile katkı verdiler. Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu üyesi Doç. Dr. Gül Sayan Atanur'un Birlik sekreteryasıyla birlikte hazırladığı "Sürdürülebilir Ulaşım Aracı Olarak Bisiklet ve Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme" başlıklı poster sunumu ile Çankaya Belediyesi'nin hazırladığı "Sağlıklı Şehir, Yaşanabilir Şehir",

"Gönüllü Test ve Danışma Merkezi", "Farklı Renklerle Daha Güzeliz" başlıklı poster sunumları konferans sergi alanında sergilendi.

Sağlıklı Kentler Birliği adına Prof. Dr. Handan Türkoğlu "Yaşam Kalitesini Destekleyen Bir Öge Olarak Konut Alanları", Prof. Dr. E. Didem Evci Kiraz ve Birlik Müdürü Murat Ar "Türkiye'de Sağlıklı Şehirler Hareketinin Kısa Hikayesi", Murat Ar (Gaziantep Büyükşehir Belediyesinden Önder Yalçın ve Doç. Dr. Asım Mustafa Ayten katkıları ile hazırlanan) "Türkiye'de Belediyelerin Ekonomik ve Sosyal Kalkınmadaki Rolü, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin Suriyeli Mülteciler ile ilgili Faaliyetleri" başlıklı sözlü sunumları gerçekleştirdiler.

Bursa Büyükşehir Belediyesi adına Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanı ve SKB Koordinatörü Nalan Fidan, "Bursa'da Çevre Sorunlarının Tespiti İçin Katılımcı Yaklaşım ve Bir Çevre Yönetimi Eylem Planı", Çankaya Belediyesi adına Dış İlişkiler Şube Müdürü ve SKB Koordinatörü Ethem Torunoğ-

lu "Kadınları Güçlendirerek Dayanıklı Bir Şehir Yaratmak" başlıklı sunumları ile konferansta ülkemizi temsil ettiler.

Belfast Konferansı'nda önümüzdeki 7. Faz boyunca görev alacak Danışma Kurulu Üyeliği seçimi yapıldı. 27 ülke delegasyonun oy kullandığı seçimler-

de en fazla ikinci oyu Sağlıklı Kentler Birliği Müdürü Murat Ar aldı. Bu görevi daha önce önceki Birlik Müdürü Nalan Fidan 2005-2010 yıllarında yapmıştı. Bu değerli görevi ülkemiz adına ikinci kez yapacak olmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Sağlıklı Kentler Birliği Kadıköy'de Toplandı

Sağlıklı Kentler Birliği 30. Olağan Meclis Toplantısı ve "Aktif Yaşlanma" temalı konferans 12-14 Ekim 2018 tarihlerinde Kadıköy Belediyesi'nin ev sahipliğinde gerçekleşti.

Kadıköy'deki buluşmaya Sağlıklı Kentler Birliği Başkanı ve Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, Kadıköy Belediye Başkanı Aykurt Nuhoğlu, Bilecik Milletvekili Selim Yağcı, Kadıköy Kaymakamı Dr. Mustafa Özarslan, üye belediye başkanları, meclis üyeleri, Birlik danışma kurulu üyeleri, kurum ve kuruluşların ilgili yöneticileri, üniversitelerden akademisyenler ve öğrenciler, Sağlıklı Kentler Birliği koordinatörleri, uzmanlar ve basın mensupları katıldı.

Açılış konuşmaları öncesinde Kadıköy'ün anlatıldığı kısa bir tanıtım filmi katılımcılarla paylaşıldı. Konferans Düzenleme Kurulu Başkanı Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Emekli Öğretim Üyesi ve Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi Doç. Dr. Emel İrgil'in konuşmasıyla başladı.

Doç. Dr. Emel İrgil'in ardından açılış konuşmasını yapan Kadıköy Belediye Başkanı Aykurt Nuhoğlu, yaşlılık konusunda merkezi yönetim ve kamu kurumlarının birlikte hareket etmesi gerektiğini vurgulayarak, "Önümüzdeki 20 yılda, Türkiye'de nüfusun yüzde 14'ünün 65 yaşın üzerinde olacağı söyleniyor. Kadıköy'de bu oran şimdiden yüzde 19 düzeyinde.

65 yaş üzerinde 85 bin insanımız var. Kentler büyüyor ve kentlerin büyümesi ile beraber insanlar yalnızlaşıyor. Aileler yaşlıları ve çocuklarıyla ilgili sorunları tek başına çözemiyor. Burada yerel yönetimlere çok ciddi görevler düşüyor. Bizler doğumdan itibaren bütün bir yaşam boyu bu ailelerin yanında olmak zorundayız. Yerel yönetimler olarak geleceği planlayabiliriz, bu ihtiyaçları karşılayabiliriz, karşılıyoruz da. Bütün bu ihtiyaçlar yasal olarak temel görevlerimiz içinde olmasa da, ihtiyaçtan dolayı bütün belediyeler bu konularda ciddi bir çalışma içerisindeler" dedi.

Aykurt Nuhoğlu'nun konuşmasının ardından, Menderes Türel konferans ile ilgili olarak, "Buluşmalarımızı her yıl farklı şehirlerde gerçekleştiriyoruz. Üye belediyelerimizin yaptıkları çalışmalarını daha yakından görme fırsatı buluyoruz. Aktif Yaşlanma konusunu ele alacağımız bu toplantımıza ev sahipliğinden dolayı Kadıköy Belediyesi'ne teşekkür ederiz." dedi.

Açılış konuşmaları Kadıköy Kaymakamı Dr. Mustafa Özarslan ve Bilecik Milletvekili Selim Yağcı'nın konuşmaları ile sona erdi.

Açılış konuşmalarının ardından 30. Olağan Meclis Toplantısında 2019 yılı bütçesi ve 2019 yılı performans programı üyeler tarafından onaylandı. Başvurusu üzerine Mardin Büyükşehir Belediyesi'nin üyelik kararı onaylanarak Birliğe üye sayısı 72'ye ulaştı. Mecliste ayrıca, sözleşmeli personelin çalışma durumu ve Birliğin yeni tüzüğü onaylandı. Meclis toplantısının ardından, Sağlıklı Kentler Birliği tarafından onuncusu düzenlenen 2018 Sağlıklı Şehirler En İyi Uygulama Yarışmasını kazanan belediyelere ödülleri verildi.

Ödül töreninin ardından, Uludağ Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dekanı ve Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi Prof. Dr. Nilüfer Akıncıtürk'ün

oturum başkanlığını yaptığı, "Yaş Almaya Uyum Sürecini Nasıl Yaşıyoruz?" konu başlıklı oturuma geçildi.

İlk söz alan Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dekanı ve Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi Prof. Dr. Emine Didem Evcı Kiraz "Sağlıklı Yaşlanma" konulu sunumunu katılımcılarla paylaştı. Ardından Özyeğin Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Alper Ünlü, "Ekolojik Adaptasyon, Yaşlılık ve Mimarlık" başlıklı sunumunu gerçekleştirdi. Son konuşmacı Akdeniz Üniversitesi Gerontoloji Bölümü Başkanı Prof. Dr. İsmail Tufan "Yaşlı Dostu Antalya" konu başlıklı sunumunu yaparak birinci oturum tamamlandı.

Başkanlığını hekim, iş sağlığı doktoru, kamu yönetimi bilim uzmanı, iş sağlığı ve güvenliği eğitici Dr. Buhara Önal'ın yaptığı "Aktif Yaşlanma" otu-

munda Önal, "Aktif Yaşlanma ve Yaşlı Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Yönünden Korunması" başlıklı sunumunu yaptı. Sunumun ardından Bursa Büyükşehir Belediyesi Eski Başkanı ve Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi Erdem Saker, emekli kütüphane müdürü Nesrin Arslan ve Bursa Bisiklet ve Doğay Sevenler Derneği Başkanı Ertan Ayçetin'in konuk olarak katıldığı söyleşi yapılarak ikinci oturum sona erdi.

Konferansın son oturumunda, oturum başkanlığını Maltepe Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Nurgün Oktik'in yaptığı "Yaşlı Dostu Kent: Kadıköy" konu başlıklı oturuma geçildi. Kadıköy Belediyesi Başkan Yardımcısı Bahar Yalçın "Kadıköy Belediyesi Sosyal Hizmet Politikaları ve Uygulamaları" konulu sunumunu gerçekleştirdi. Yalçın'ın ardından Kadıköy Belediyesi Alzheimer Merkezi Sorumlusu Dr. Zeynep Süzme "Kadıköy Belediyesi Alzheimer Merkezi ve Sosyal Yaşam Evi" başlıklı sunumu gerçekleştirdi. Oturumun son konuşmacısı Kadıköy Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğünden Sosyolog Ece Çizel "Kadıköy Belediyesi Yaşlılık Araştırması" konulu sunumunu katılımcılarla paylaştı.

Son olarak, Konferansın Düzenleme Kurulu Başkanı Doç. Dr. Emel İrgil konferans sonuç bildirgesini katılımcılarla paylaştı. Kadıköy Belediye Başkanı Aykurt Nuhoğlu gelen misafirlere katılımlarından dolayı teşekkür ederek konferans sona erdi. Teknik gezi kapsamında katılımcılarla birlikte Karikatür Evi, Gençlik Sanat Merkezi, Tasarım Atölyesi Kadıköy, Yeldeğirmeni Sanat Merkezi, Rasimpaşa Sosyal Hizmet Merkezi, Potlaç, Süreyya Operası, İDEA Kadıköy gezildi.

WISH 2018 Konferansı'na Katıldık

Katar Vakfı (Qatar Foundation) tarafından düzenlenen WISH (World Innovation Summit for Health) Konferansı 13-14 Kasım 2018 tarihlerinde Doha'da gerçekleştirildi.

Yaklaşık 2000 kişinin katıldığı toplantıda sağlık bakanlarının da içinde olduğu sağlık hizmetinde liderlik rolünü üstlenenler, tıp pratisyenleri, araştırmacılar, sanayi temsilcileri, paydaşlar kanıta dayalı politika raporlarını ve sağlık sorunlarına yenilikçi çözümleri tartışmak üzere bir araya geldiler.

Bu yılın konu başlıkları göz sağlığı, viral hepatit, sağlıkta tasarım, palyatif bakım, ruh sağlığı, hemşirelik, küresel sağlık hizmetleri olarak planlandı. Ayrıca genç girişimciler için yarışma düzenlendi. Qatar Vakfı'nın daveti üzerine Sağlıklı Kentler Birliği Müdürü Murat Ar, Sağlıklı Topluluklar için

Sağlıklı Kentler oturumuna katıldı. Murat Ar yaptığı sunumda Türkiye'de Sağlıklı Kentler Birliği'nin kuruluş amacını, hedeflerini, faaliyetlerini, Dünya Sağlık Örgütü ile ilişkileri, üye belediyelerin iyi uygulama örneklerini ve karşılaşılan zorlukları anlattı.

Mekan Standartı Çalıştayı Bursa'da Gerçekleştirildi

Sağlıklı Kentler Birliği'nin üyesi olduğu Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı bu yıl 30. yılını Şubat 2018'de Kopenhag'ta 40 belediye başkanı ve 85 üst düzey politikacının katılımıyla düzenlenen zirvede kutlandı ve bu zirvede 2019 yılında başlayacak olan 7. Fazın 6 ana teması belirlendi.

Bu 6 tema; İnsanlar (People), Mekan (Place), Yerküre (Planet), Barış (Peace), Refah (Prosperity) ve Katılım (Participation)'dir.

İskoçya Halk Sağlığı (NHS Health Scotland) tarafından 2017 yılında Place Standart (Mekan Standartı) başlığında çalışmalar başlatılmış ve 7. Faza destek olmak amacıyla Eylül 2017'de Sağlıklı Kentler Birliği'nin de katılımıyla İskoçya Edinburgh'ta Dünya Sağlık Örgütü tarafından düzenlenen çalıştayda uygulanmış ve verimli sonuçlar ortaya konmuştur.

Davetimiz üzerine Place Standart (Mekan Standartı) çalıştayı 11-14 Aralık 2018 tarihlerinde Bursa'da dü

zenlenen Uluslararası Kent ve Sağlık Kongresi'nin programına dahil edildi.

Sağlıklı Kentler Birliği, İskoçya Halk Sağlığı (NHS Health Scotland) ve Bursa Teknik Üniversitesi işbirliğinde 11 Aralık günü gerçekleşen çalıştay için UNESCO Dünya Miras Listesinde yer alan Hanlar Bölgesi seçildi. Çalıştaya İskoçya Ulusal Sağlık Hizmetlerinden John Howie ile Birlik Danışma Kurulu Üyeleri Prof. Dr. Handan Türkoğlu,

Prof. Dr. Feza Karaer, Prof. Dr. E. Didem Evcı Kiraz, Doç. Dr. Gül Sayan Atanur ve Birlik Müdürü Murat Ar rehberlik ettiler. Mekan Standartı çalıştaya Birliğe Bursa'dan üye Bursa Büyükşehir, Osmangazi, Nilüfer, Mudanya ve İnegöl Belediyeleri temsilcileri ile İstanbul Teknik Üniversitesi, Bursa Teknik Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Adnan Menderes Üniversitesi öğrencileri ve akademisyenlerden oluşan 60 kişi katıldı.

Çalıştayın açılış konuşması Birlik Müdürü Murat Ar tarafından yapıldı. Ardından Doç. Dr. Gül Sayan Atanur, Hanlar Bölgesini tanıtan sunumunu yaptı. Çalıştay yöneticisi John Howie, çalıştayın amacını çıkış sebebini, uygulama alanlarını ve edindikleri deneyimleri anlattı.

Konuşmaların ardından 5 çalışma grubu belirlenerek saha çalışmasında kullanılacak 14 gösterge katılımcılar arasında paylaşıldı. Çalıştay kapsamında seçilen göstergeler söz konusu mekanın, gelişim, güçlendirme, iyi olma hali ve eşitsizliklerle ilişkisini kısa bir şekilde özetlemektedir. Esnek bir bileşke (çıkı) olarak halk sağlığı ve mekan oluşumu arasındaki karmaşık ilişkileri sade bir hale dönüştürerek; toplumun, kuruluşların ve işletmelerin birlikte çalışmalarını desteklemekte; mekanların mevcut durumunu ve bölgelerin iyi yapılandırılmış, değişim içerisinde olan ya da planlaması hala devam eden yerler arasındaki gelişimi için önceliklerini tanımlamaktadır.

Göstergelerin paylaşılmasının ardından Hanlar Bölgesi'nde 5 farklı grup ile birlikte teknik inceleme ve analizleme çalışmasına başlandı. Teknik çalışmada alan ile ilgili; toplu taşıma, trafik ve otopark, sokaklar, mekanlar ve sosyal iletişim, doğal mekan, iş ve yerel ekonomi, kendini güvende hissetme, kimlikte ait olmak, tesisler, olanaklar ve kontrol etkisi, konut, toplum ve güvenli hissetmek, hareket alanları, oyun ve dinlenme gibi çeşitli sorular sorularak notlar alındı.

Grup içi bireysel alınan notlar daha sonrasında yuvarlak masa ortamında tartışılarak ortak bir karar ile puanlamalar yapıldı. Ortaya çıkan istatistik ve grafik sonuçları yorumlanarak diğer gruplarla paylaşıldı.

Etkin uygulama ve ortak düşünce ön planda tutularak gerçekleştirilen Mekan Standartı çalıştay raporlarının okunmasıyla birlikte son buldu.

Uluslararası Kent ve Sağlık Kongresi Bursa'da Gerçekleşti

Sağlıklı Kentler Birliği tarafından düzenlenen "Kent ve Sağlık" temalı uluslararası kongre 11-14 Aralık 2018 tarihlerinde Bursa'da gerçekleştirildi.

Kent ve Sağlık Kongresine Sağlıklı Kentler Birliği Başkan Vekili ve Gölçük Belediye Başkanı Mehmet Ellibeş, Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alınur Aktaş, Birlik üyesi belediye başkanları, meclis üyeleri, Birlik danışma kurulu üyeleri, DSÖ Sağlıklı Şehirler Ağı temsilcileri, çeşitli kurum ve kuruluşların ilgili yöneticileri, üniversitelerden akademisyenler ve öğrenciler, Sağlıklı Kentler Birliği koordinatörleri, ulusal ve uluslararası uzmanlar ve konuşmacılar ve basın mensupları ile birlikte 87 kurumdan 200'e yakın ulusal ve uluslararası katılımcı katıldı. Kongre kapsamında kent sağlığı konu başlıklarında üç salonda toplam 22 oturum gerçekleştirildi. Bu oturumlar içerisinde 1 ikili oturum, 1 başkanlar oturumu, 2 uzmanlar oturumu yer aldı.

Açılış konuşmaları öncesinde Sağlıklı Kentler Birliği tarafından hazırlanan kısa bir animasyon filmi katılımcılarla paylaşıldı.

Kongre, Düzenleme Kurulu Başkanı Doç. Dr. Alpaslan Türkkân'ın konuşmasıyla başladı. Türkkân konuşmasında böyle bir kongreye başkanlık etmekten dolayı duyduğu mutluluğu dile getirdi. Türkkân, Birlik olarak uluslararası bir kongre yapmayı çok istediklerini, özverili çalışma ve desteklerle birlikte bunu başarmanın sevinci içerisinde olduğunu belirtti ve emeği geçenlere teşekkür etti. Türkkân konuşmasında değişen koşulların toplum sağlığına etkisine işaret etti, yerel yönetimlerin kent sağlığı adına önemli çalışmalar yaptığını ve çalışmaların daha arttırılarak geliştirilmesi

gerektiğini söyledi. Türkkân'ın konuşmasının ardından DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı Program Yöneticisi Monika Kosinska'nın videosu katılımcılar ile paylaşıldı. Kosinska konuşmasında 2018 yılının Sağlıklı Şehirler Hareketinin 30. Yılı olduğunu belirtti. Ekim ayında Belfast'da gerçekleşen uluslararası konferans ile bunu kutladıklarını söyleyen Kosinska, Türkiye Sağlıklı Şehirler Ağı'nın gerçekleştirdiği Kent ve Sağlık Kongresi ile bu harekete önemli katkı sağladığını ifade etti.

Açılış konuşmasını yapan Sağlıklı Kentler Birliği Başkan Vekili ve Gölcük Belediye Başkanı Mehmet Ellibeş, konuşmasında Sağlıklı Kentler Birliği'nin kuruluşunun 10 belediye ile başladığını, geçen 13 senede 72 üye belediye ile gelinen seviyenin takdir edici olduğunu belirtti. Kuruluş aşamasında yer alan bir belediye başkanı olarak onur duyduğunu aktif siyasette olmasa dahi her zaman Sağlıklı Kentler Birliği'ni destekleyeceğini söyleyerek söz ev sahibi Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alınur Aktaş'a verdi. Aktaş konuşmasında, Birliğin kuruluşundan bugünlere gelmesine kadar emeği geçen bütün belediye başkanlarına teşekkür etti. Aktaş, Sağlıklı Kentler Birliği'nin, kuruluşundan bu yana 'sağlıklı şehir' kavramını yaygınlaştırmak için çaba gösterdiğini ifade ederek "Sağlıklı Kentler Birliği hareketi, kentlerimiz için gelişimi teşvik edici önemli bir rol oynuyor.

Dünya Sağlık Örgütü'nün en aktif birliklerden biri haline gelmemizin özünde de büyük bir başarı ile gerçekleştirilen çalışmalar yer alıyor dedi. Birliğe üye belediyeler olarak sahip olduğumuz sorumluluklarla kentlerimiz için gerekli sosyal ve fiziki ortamı oluşturabilmeli ve aynı zamanda da sürekli gelişen 'Sağlıklı Şehirler' hareketinde öncü, teşvik edici bir profil çizerek diğer belediyelerimizin de bu gelişen dinamiğin içinde olmalarına ön ayak olmalıyız diyerek açılış konuşmaları sona erdi.

Kongre programının ilk oturumu "Sağlıklı Kentler" başlığında ikili konferans olarak gerçekleşti. Sağlıklı Şehirler Hareketinin başlama sebepleri ve hedeflerinin detaylı olarak anlatıldığı Sağlıklı Şehirlerin Geçmişi, Bugünü ve Geleceği ile Sağlıklı Şehirler Hareketinin Türkiye Hikâyesi katılımcılarla paylaşıldı.

Başkanların Kent ve Sağlık Söyleşisi oturumunda Pendik Belediye Başkanı Salih Kenan Şahin, Tepebaşı Belediye Başkanı Ahmet Ataç, Toroslar Belediye Başkanı Hamit Tuna ile kent sağlığı üzerine söyleşi yapıldı.

Kongre programında kentlerde halk sağlığı, kent ekolojisi ve iklim değişikliği, kentlerde bisikletli ulaşım, belediyelerin örnek sağlıklı kent çalışmaları, yaşam biçimi olarak bisiklet, sağlık ve kentsel çevre, kentlerde çevre yönetimi ve yerel yönetimlerde toplumsal cinsiyet eşitliğinin kurumsallaşması başlıklarında oturumlara yer verildi.

Kendi alanlarında uzmanlaşmış konuşmacıların yer aldığı 2 uzman konferansı oturumu, kabul edilen sözel bildiriler oturumları, Sağlıklı Kentler Birliği tarafından desteklenen tezlerin sunulduğu oturumlar, Sağlıklı Şehirler En İyi Uygulama Yarışmasında ödül kazanan belediyelerin sunumlarının yer aldığı oturumlar ve Haydi Çocuklar Bisikletle Okula kampanyasına destek veren belediyelerin sunumlarının yer aldığı oturumlar da kongre programında yer aldı.

Konferansın kapanış oturumunda Sağlıklı Kentler Birliği Müdürü Murat Ar tarafından; 2014-2018 yılları arasında Birlik tarafından gerçekleştirilen çalışmalar, DSÖ 6. faz çalışmaları, Belfast Konferansının çıktıları, Kopenhag Mutabakatı, Belfast Tüzüğü ve 7. faz dönemine geçiş konuları hakkında bilgilendirme yapıldı.

Doç. Dr. Alpaslan Türkkan tarafından kongre katılımı ve süreci hakkında kısa bilgiler verildikten sonra Sağlıklı Kentler Birliği Başkan Vekili ve Gölcük Belediye Başkanı Mehmet Ellibeş tüm katılımcılara ve konuşmacılara teşekkür ederek kapanış konuşmasını yaptı. Kapanış konuşmalarının ardından Mehmet Ellibeş, Birlik üyesi belediye başkanlarına, encümen ve plan bütçe komisyonu üyelerine, meclis üyelerine, koordinatörlere, danışma kurulu üyelerine 2014-2018 yılları arasındaki katkı ve desteklerinden dolayı teşekkür sertifikalarını takdim etti.

Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı

Alinur AKTAŞ

► **Sağlıklı Kentler Birliği'nin 31. Olağan Toplantısı'nda Birlik Başkanlığı görevine seçildiniz. Sayın Başkanım öncelikle yeni göreviniz hayırlı olsun. Kısaca sizi tanıyabilir miyiz?**

1970 İnegöl doğumluyum. İlk, orta ve lise tahsilimi İnegöl'de tamamladım. Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Mezunuyum. Uzun yıllar İnegöl mobilya sektöründe üst düzey yöneticilik yaptım. Aynı zamanda serbest muhasebeci, mali müşavirim. İnegöl AK Parti Kurucu Yönetim Kurulu üyesi olarak siyasete atıldım. 28 Mart 2004 seçimlerinde 33 yaşında İnegöl Belediye Başkanı seçildim. Ardından 2009 seçimleri ve son olarak 2014 seçimleri İnegöl Belediye Başkanlığı görevine layık görüldüm.

2017 yılında Büyükşehir Belediye Başkanımızın istifasının ardından bu gö-

reve layık görüldüm. 31 Mart seçiminde de halkımızın teveccühü ile yeniden Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlığına seçildim. Evliyim, biri kız biri erkek iki çocuğa sahibim.

► **Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin Sağlıklı Kentler Birliği'ndeki rolü nedir?**

Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, Osmanlı'yı kuran kent olan Bursa, Sağlıklı Kentler Birliği'nin Türkiye'deki örgütlenmesine de öncülük eden bir kent olmuştur.

Türkiye'den ilk Dünya Sağlık Örgütü Sağlıklı Şehirler Projesi üye kenti olarak Bursa Büyükşehir Belediyesi, Türkiye'de Sağlıklı Kentler Birliği kurulması ve geliştirilmesi için öncülük etmiştir.

Sağlıklı Kentler Birliği'nin kurulması ile ilgili çalışmalar 2003 yılında başlatıl-

mış, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve belediyelere çağrı yapılarak "Tüzük Hazırlama Komisyonu" kurulmuştur.

20.02.2004 tarihinde Sağlık Bakanlığı, Bursa Valiliği, Bursa İl Sağlık Müdürlüğü ile III. Faz üyesi olan Bursa Büyükşehir, Eskişehir/Tepebaşı, Bartın, Yalova Belediyelerinin katıldığı bir toplantı düzenlenmiş ve tüzükle ilgili öneriler alınmıştır.

Belediyelere Sağlıklı Kentler Birliği'ne kurucu üye olarak katılma çağrısı yapılmış, Yalova, Van, Kadıköy, Afyon, Tepebaşı, Çankaya, Ürgüp, Ordu, Kırıkkale ve Bursa Büyükşehir Belediyeleri Birliğe katılmak istediğini belirten meclis kararı almış ve Birliğin kurucu üyeleri olmuşlardır. Bursa tarihten gelen kurucu özelliğini Sağlıklı Kentler Birliği'nin kurulum sürecinde de göstermiştir.

► **Sağlıklı Kentler Birliği Başkanı olmanızın Bursa'ya ne gibi katkısı olacak? Ne gibi faaliyetler yapmayı planlıyorsunuz?**

Sağlıklı Kentler Birliği, yaşanabilir ve sağlıklı şehirler için tüm kentsel ve çevresel konularda eşitsizlikleri azaltmak ve yoksulluk ile mücadele etmek amacıyla üye belediyeler arasında işbirliğini sağlamak, deneyimlerini paylaşmak ve güç birliği oluşturmayı kendine misyon edinmiş bir yapılanma.

Öncelikle bu misyondan taviz vermeden çalışmaların devam edeceğini söyleyebilirim. Bursa zaten yıllarca bu Birliğin başkanlık görevini üstlenmiş bir kent.

Bursa Büyükşehir Belediyesi olarak da önceliğimiz, ulaşımdan altyapıya, spordan çevreye kadar her alanda daha sağlıklı ve yaşanılabilir bir Bursa'yı geleceğe taşımak.

Sağlıklı Kentler Birliği aracılığıyla Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlıklı Şehirler ağına üye kentlerdeki örnek uygulamaları yakından inceleyip, kentimizdeki yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik adımları bir bir atacağız.

► **Dergimizin kapak konusu Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri. Sizce, Birleşmiş Milletlerin belirlediği 17 hedef, Sağlıklı Kentler Birliği'nin ve yerel yönetimlerin çalışmalarına nasıl katkıda bulunabilir?**

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, yoksulluğu ortadan kaldırmak, gezegenimizi korumak ve tüm insanların barış ve refah içinde yaşamasını sağlamak için evrensel eylem çağrısıdır. Tüm ülkelere, kendi önceliklerine ve dünyanın karşı karşıya olduğu çevre sorunlarına uygun olarak benimseyecekleri açık rehberlik ve hedefler sağlar. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri; yoksulluk, iklim değişikliği ve çatışmalar gibi, dünyamızın karşı karşıya olduğu ağır zorlukların bazılarını çözümlenmemiz için bize ortak bir plan ve gündem sağlıyor. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin hem Sağlıklı Kentler Birliği'nin hem de yerel yönetimlerin bu yöndeki çalışmalarına rehberlik edeceğine inanıyorum.

► **10 kurucu üye ile başlanan Sağlıklı Kentler Birliği çalışmaları son meclis toplantınızda alınan karar ile 75 üyeye çıktı. Üye sayısına bakıldığında Dünya Sağlık Örgütü**

Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağına üye ülkeler arasında en fazla üyeye sahip Birlikler arasında yer alıyoruz. Bu gelişimi nasıl değerlendirirsiniz?

Genel olarak üye sayısı artışına baktığımızda yıllar içerisinde istikrarlı bir artış görmekteyiz. Ülkemizin farklı yerlerinde çalışmalarımızın duyulması, ilgi çekmesi ve üye sayımızdaki bu artış elbette bizi sevindiriyor. Tabi bunda başkanlık görevini yürüten önceki başkanlarımızın, üye belediyelerimizin ve Sağlıklı Kentler Birliği ekibimizin rolü de büyük. Üyelerimizle birlikte yapmaya devam edeceğimiz çalışmaların örnek olacağına ve üye sayımızın artmaya devam edeceğine inanıyorum.

Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı ilk kurulduğunda Avrupa'dan 30 şehir bu ağa üyeydi. Yıllar içerisinde bu ağ da çok gelişti. Bugün Avrupa'da 27 ülke ve 100 şehir, dünyada 1400 şehir bu ağda yer almaktadır. Üye sayımız ve yaptığımız çalışmalar ile Sağlıklı Şehirler Ağında ülkemizi güçlü bir şekilde temsil etmeye devam etmek istiyoruz.

► **Sağlıklı Kentler Birliği kurulduğu 2005 yılından itibaren Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağına üye. 2019-2024 yıllarını kapsayacak 7. Faz dönemi çalışmalarında Sağlıklı Kentler Birliği olarak neler yapılmalı?**

Sağlıklı Kentler Birliği olarak kurulduğumuz 2005 yılından itibaren üyesi olduğumuz Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı, kent sağlığı ile ilgili çalışmalarına 1988 yılında başlamış ve 5'er yıllık fazlar halinde sürdürmektedir.

Az önce de belirttiğim gibi Sağlıklı Şehirler Ağı günümüzde 1400 şehrin/belediyenin içinde bulunduğu güçlü bir ağa dönüştü. Avrupa Bölgesinde yer alan 27 ülke ve 100 şehrin/belediyenin içinde bulunduğu ağı ülkemiz adına Sağlıklı Kentler Birliği temsil etmektedir. Sağlıklı Kentler Birliği'nin bu ağa üyeliği ile üye belediyelerimizden başvuru kriterlerini yerine getiren belirli sayıda belediye de Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağına üye olabilmektedirler. Bu ağa üyelik ile Birliğimiz ve üye belediyelerimiz kent sağlığı ile ilgili çalışmalarını uluslararası toplantılarda

paylaşma ve diğer üye şehirlerin deneyimlerini öğrenme fırsatları bulabilmektedir. Sağlıklı Kentler Birliği'nin en önemli fonksiyonlarından biri DSÖ rehberliğindeki uluslararası uygulamaların Sağlıklı Kentler Birliği üyelerine aktarılması ve örnek niteliğindeki bu uygulamaların üye belediyelerimize entegre edilmesi konusunda bir köprü görevi görmektedir.

6. Faz ve önceki diğer faz dönemlerinde olduğu gibi 7. Faz'ın içerik, uygulama ve çalışmalarıyla ilgili üye belediyelerimizi bilgilendirmeye gayret etmeye devam edeceğiz.

► **Bursa Büyükşehir Belediyesi, 5 Temmuz 2000 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağına ülkemizden ilk üye olan belediye. Bursa Büyükşehir Belediyesi olarak 7. Faz döneminde neler yapılması öngörüyorsunuz?**

Öncelikle Sağlıklı Kentler Birliği Başkanlığını yürüten bir belediye olarak üye belediyelerimize rehberlik edecek örnek çalışmalar yapmalıyız. 7. Faz'ın iyi uygulama örneklerini tüm yönleriyle analiz ederek Bursa'nın kent sağlığına etki eden etkilerini azaltmaya yönelik çalışmalar yapma gayretinde olacağız.

► Şehrin sağlığını korumada liderlik rolünüzü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sağlıklı şehirlerin öncelikle güçlü ve sağlıklı bir altyapı üzerine inşa edileceği kaçınılmaz bir gerçek. Altyapıdan ulaşım, çevreden toplum sağlığına kadar çok geniş bir hizmet yelpazemiz olduğunu göz önüne alırsak, şehrin daha sağlıklı hale gelmesi zaten yerel yönetimlerin birinci vazifesi. Biz bu şehri, sahip olduğumuz doğal kaynakları çocuklarımızın bize emaneti olarak görüyoruz ve bu emaneti en iyi şekilde koruyup, geleceğe taşımak gibi bir zorunluluğumuz var. İhtiyaçların sonsuz, kaynakların ise kısıtlı olduğunu düşünerek, önceliği sağlıklı şehir politikalarına vererek, liderlik vasfımızı en iyi şekilde yerine getirmeye çalışıyoruz.

► Sağlıklı şehir oluşturmada yerel yönetimlerin karşılaştığı en önemli zorluklar nelerdir?

Aslında bu sorunun cevabı çok kapsamlı. Çünkü her şehrin kendine göre farklı problemleri, çözümleri, beklentileri, ihtiyaçları ve potansiyelleri mevcut. Diğer yandan ise "Sağlıklı Şehir"

kavramı çok geniş bir konu. Sağlıklı şehir denildiğinde, çevresel problemler, altyapı, yeşil alanlar, şehir planlama, etkin bir ulaşım gibi birçok farklı unsur devreye giriyor. Bu noktada yerel yönetimlerin karşılaşacağı zorluklar tüm bu sorunlara karşı bir birleri ile tam bir uyum içerisinde olan ortak bir çözüm bulmak olacaktır. İşte bizde Sağlıklı Kentler Birliği olarak tam bu noktada devreye giriyoruz.

► Sağlıklı şehir oluşturmak sadece yerel yönetimlerin görevi midir?

Yerel yönetimler, hizmet üretme makamıdır. Şehirde yaşayan insanların ulaşımını kolaylaştırmak, su, toprak ve havanın temizliğini sağlamak, parklar ve yeşil alanlar kazandırmak yerel yönetimlerin görevi. Ancak takdir edersiniz ki tüm bu hizmetleri kullanacak sonuçta insan. Bu nedenle belki sağlıklı şehri inşa etmek yerel yönetimlerin görevi olsa da sağlıklı şehrin sürdürülebilir olması konusunda toplumdaki tüm bireylere önemli görevler düşüyor. Çevre kirliliğinin ağırlıklı olarak insan kaynaklı olduğu düşünülürse, her bireyin sağlıklı bir şehir ve sağlıklı bir gelecek noktasında yükümlülükleri var.

► Hayalinizdeki şehri anlatır mısınız?

Yeşili ve görseli daha zenginleşmiş, estetik kaygıların öne çıktığı, kenti temsil eden yapıların ortaya çıktığı, en önemlisi de trafiği rahatlatmış insanların yaşamaktan keyif aldığı bir Bursa hayal ediyorum.

► Birliğin gelecek günlerde yapacağı faaliyetleri kısaca anlatır mısınız?

Bundan önceki dönemlerde de olduğu gibi DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın iyi uygulama örneklerinin ve çalışmalarının üye belediyelerimize aktarılması konusunda çalışmalarımıza devam edeceğiz. Ayrıca, tüm üye belediyelerimizin ve yerel yönetimlerin ortak sorunları üzerine çalıştay, eğitim, konferanslar düzenlemeye ve üyelerimize yol gösterici ve önemli bir kaynak niteliğinde olan tüm yayınlarımızın hazırlanmasına devam edeceğiz. Son olarak buradan yine Birliğimize emek vermiş ve bugünlere gelmesinde çok değerli katkılar sağlamış önceki dönem tüm Birlik Başkanlarımıza sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

Sürdürülebilir kalkınma, gelecek kuşakların ihtiyaçlarını karşılayabilme olanağından ödün vermeksizin günümüz kuşaklarının ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir kalkınma modelidir.

25-27 Eylül 2015 Tarihleri arasında New York'taki Birleşmiş Milletler Genel Merkezinde, BM Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesinde, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 193 ülke-

nin imzası ile kabul edilmiştir. 2030 Gündemi kapsamında; insanlığın ekonomik refahının artırılması, dünya genelinde yoksulluğun azaltılması ve refahın yükseltilmesi çabalarına bütün toplumların dahil edilmesi hedeflenmiştir. Kültürel ve sosyal değerlerin korunması ve çevresel tahribatın engellenmesi konuları da öncelikli olarak ele alınmıştır.

Türkiye, 1992'de Rio'da düzenlenen BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'ndan sonra 1996'da sürdürülebilir kalkınma kavramını kamusal düzeyde gündemine almış, sonraki yıllarda bu kavramı Kalkınma Planlarına ve birçok politika belgesine yansıtmıştır.

Kalkınma Planları ile birlikte sürdürülebilirlik kavramına yer veren sektörel ve tematik ulusal politika ve strateji belgeleri de Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınma gündeminin önemli parçaları haline gelmiştir.

Son olarak 10. Kalkınma Planında sürdürülebilirlik, planı şekillendiren başlıca kavram ve hakim temalardan birisi olmuştur.

Sürdürülebilir gelişme en genel tanımıyla bugünkü sahip olduğumuz değer ve kaynakların hem bugünde yaşayan insanların ekonomik ve sosyal yaşamlarını daha kaliteli bir hale getirebilmesi amacıyla kullanılması hem de bir sonraki nesillere bu değer ve kaynakların aktarılabilmesidir. Bir toplum ancak, ekonomik ve sosyal açıdan gelecek kuşakların da varlığını güvence altına alacak biçimde yapılanırsa varlığını sürdürebilecektir. Sürdürülebilir gelişme, hem tanımı ve bileşenleri itibarıyla, hem de katılıma en fazla olanak tanınması nedeniyle en kolay yerel düzeyde uygulanabileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sebeple devletlerin ulusal düzeyde sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirmeleri yolunda en önemli aktör yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimler, halkın kendi eliyle kendi bölgesinden seçtiği yöneticiler vasıtasıyla, yönetime katılmasına olanak veren yönetim biçimidir. Bu nedenle bölgelerin ihtiyaçları yerel yönetimlerce, merkezi yönetime göre daha iyi tespit edilir. Günümüzde kalkınmış toplumların birçoğu gelişmelerinin devamlılığını yerinden yönetim anlayışı ile sağlamıştır.

Sürdürülebilir Kalkınma İçin En Önemli Aktör Yerel Yönetimler

Kentbilim Terimleri Sözlüğü'nde sürdürülebilirlik kavramı, dengeli ve sürekli gelişme olarak tanımlanmıştır. Buna göre 'sürdürülebilirlik'; "çevre değerlerinin ve doğal kaynakların savurganlığa yol açmayacak biçimde akılcı yöntemlerle, bugünkü ve gelecek kuşakların hak ve yararları da göz önünde bulundurularak kullanılması ilkesinden özveride bulunmaksızın, ekonomik gelişmenin sağlanmasını amaçlayan çevreci dünya görüşü"dür. Ayrıca sosyal, kültürel, siyasi ve ekonomik kurumsal süreçler içeren, çeşitli göstergeleri olan çok boyutlu bir kavramdır. Nitekim bir toplum ancak, ekonomik ve sosyal açıdan gelecek kuşaklarında varlığını güvence altına alacak biçimde yapılanmışa varlığını sürdürebilecektir. Sürdürülebilir gelişme, hem tanımlı ve bileşenleri itibarıyla, hem de katılıma en fazla olanak tanınması nedeniyle en kolay yerel düzeyde uygulanabileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sebeple devletlerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirmeleri yolunda en önemli aktör yerel yönetimlerdir. Nitekim tanımlı itibarıyla yerel yönetim, "halkın yönetime katılmasına olanak veren, kendi eliyle seçtiği yerel öğelerce yönetilmesini içeren yönetim biçimi"dir.

Sürdürülebilir gelişmenin başlıca hedefleri sosyal dayanışmayı sağlamak, ekonomik yapabilirliği artırmak ve ekolojik sorumluluğu yerleştirmektir. Sosyal dayanışma; toplumun her zümresinin kaynaklara erişiminde adaletin sağlanması; dezavantajlı grupların ve bölgelerin ekonomik, sosyal, kültürel ve politik yaşamla bütünleşmelerinin sağlanmasıdır. Sosyal ve politik katılımın teşvik edilmesi, sosyal uyumun güçlendirilmesi, toplumun varlığını sürdürebilmesi ve işlevsel olabilmesi için gereklidir. Ekonomik yapılabilirliğin sağlanması doğrultusunda ise, ekonomik etkinliklerden beklenen, bireysel ve toplumsal gereksinimleri etkin ve etkili bir biçimde karşılamasıdır.

Üretimde ise sosyal ve insan kaynaklarının sürdürülebilir olması, bu kaynaklardaki artışın yalnızca niceliksel değil, aynı zamanda niteliksel de olması anlamına gelmektedir. Öte yandan kamu borçlanması, bugünkü ve gelecek kuşakları tehlikeye atacak biçimde olmamalıdır. Ekolojik sorumluluk çevreyle ilgili mevcut zararların ortadan kaldırılması ve doğanın, kendi dinamik çeşitliliği içinde korunması, doğal yaşam temellerinin güvence altına alınması gereklidir.

Sürdürülebilir Kalkınma İçin Olması Gerekenleri Şöyle Sıralayabiliriz:

Siyasal sistem, karar almada vatandaşların etkin katılımını sağlamalı. Ekonomik sistem, üretimi ve teknik bilgiyi sürdürülebilir biçimde sağlamalı. Sosyal sistem, dengesiz gelişmeden doğan gerilimlere çözüm bulabilmeli. Üretim sistemi, gelişirken ekolojik tabanı korumaya saygı göstermeli. Teknolojik sistem, durmadan yeni çözümler arayabilmeli.

Sürdürülebilir Kalkınma Toplumlara Özeldir

Sürdürülebilirlik planları toplumlara özeldir ve kapsamı, yaklaşımı ve uygulama alanları büyük ölçüde farklılık gösterebilir. Türkiye'de ise gerekli yasal düzenlemeler yapılmış olmasına rağmen uygulamada ciddi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Yerel aktörlerin sürdürülebilirlik kapsamında daha fazla rol almalarının önü açılmalıdır. Diğer taraftan belediyeler de halkın yönetime katılımını sağlamalı ve toplum odaklı, saydam ve bilgiyi erişilebilir kılan yönetim tarzı benimsenmelidir.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ

Sürdürülebilir Kalkınma İçin Neler Yapılmalı

- Kentler ve yerleşim alanları herkesi kucaklamalı ve herkes için güvenli kılınmalı.
- Halkın yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı konutlara ve temel hizmetlere ulaşımı sağlanmalı ve gecekonduların şartları iyileştirilmeli.
- Herkesin güvenli, uygun fiyatlı, ulaşılabilir ve sürdürülebilir taşıma sistemlerine ulaşımı sağlanmalı, yol güvenliğini arttırmalı ve toplu taşımanın yaygınlaştırılmasına özellikle gayret gösterilmeli.
- Dünyanın kültürel ve doğal mirasını korumak için yürütülen çalışmalar desteklenmeli.
- Yoksul ve hassas durumdaki insanların korunmasına özel önem verilmeli.
- Hava kalitesi ile atık yönetimine özel önem göstererek, kentlerin olumsuz çevresel etkileri azaltılmalı.
- Kadın, çocuk, yaşlı ve engelliler başta olmak üzere, herkesin güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil ve kamusal alanlara evrensel ulaşımını sağlamalı.
- Ulusal ve bölgesel kalkınma planlarını güçlendirerek kent, kasaba ve kırsal kesimler arasındaki pozitif ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantı desteklenmeli.
- Her seviyede entegre afet risk yönetimi geliştirip uygulanmalı, kapsayıcı, kaynak-etkin, iklim değişikliğine uyumlu ve adapte olmuş, afetlere dayanıklı entegre politikalar ve planlar kabul edip uygulanmalı.
- Aynı zamanda, uygun olduğu hallerde, insan yerleşim alanlarındaki doğal ve kültürel mirasın korunması, tarihi mahallelerin yeniden canlandırılması ve şehir merkezlerinin iyileştirilmesi sağlanmalı.
- Yerel yönetimleri destekleyecek, kamu bilincini yükseltecek ve karar almada yoksul kesim dâhil olmak üzere kent sakinlerinin katılımlarını artıracak şekilde, sürdürülebilir şehirler ve kentsel yerleşimleri planlama ve inşa etmeye yönelik bütünlük yaklaşımını teşvik edilmeli.
- Kent planlamasında afet riskinin azaltılması, dayanıklılık ve iklimsel risklerin göz önüne alınması gerekir.
- Kentlerin gelişmesinin kırsal alanların kalkınmasını dengeleyecek şekilde olması gerekir.
- Gelecek yıllarda kent nüfusunun artışında beklenen yükselişe etkili bir şekilde cevap verilebilmesini sağlamak üzere, sürdürülebilir kentsel planlama ve tasarım politikalarını uygulamaya geçirecek metropoliten bölgelerin, kent ve kasabaların sayısının artırılması gerekir.
- Sürdürülebilir kent planlamasının nüfus eğilimleri, gelir dağılımı ve gayri nizamı yerleşmelere dair cinsiyet ayrıntılarını da içerecek bilginin eksiksiz bir şekilde kullanılmasının yanı sıra çeşitli paydaşların katılımı sağlanmalı.
- Belediyelerin, kent planlarının ilk aşamasından başlayarak, bina yönetiminde enerji verimliliği programlarının oluşturulmasını ve yerel koşullara uygun sürdürülebilir ulaşım sistemlerinin geliştirilmesini de içerecek şekilde eski kentsel alanların ve mahallelerin canlandırılmasına kadar sürdürülebilir bir kent vizyonu oluşturması gerekir.

Yukarıda saydığımız hususlar Avrupa Çevre Ajansı tarafından şu şekilde sıralanmıştır:

- Mekânın ve doğal kaynakların tüketimini en aza indirmek .
- Kentsel kaynakları etkin biçimde yönetmek.
- Kentsel nüfusun sağlığını korumak.
- Kaynaklara ve hizmetlere eşit erişimi sağlamak.
- Kültürel ve sosyal çeşitliliği sürdürmek.

Sürdürülebilir Bir Kentleşmenin Hedeflerini Şöyle Sıralayabiliriz:

- Yaşam kalitesinin geliştirilmesi.
- Gelişmede seçeneklerin bulunması.
- Yoksulluğa karşı koyma.

- İstihdam ve beslenme sorunlarının çözümü.
- Sağlıkla ilgili temel gereksinimlerin karşılanması.
- Biyolojik çeşitliğin korunması ve geliştirilmesi.
- Teknolojide yeniden yapılanma.
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı ve temiz, güvenilir su bulma.
- Risklerin ortadan kaldırılması.

Sonuç olarak sürdürülebilir kentleşme anlayışı, doğal kaynakların korunması ve iyileştirilmesi amacını sosyal ve ekonomik gelişme amacı ile bütünleştirmektedir.

Kentsel gelişmenin etkilediği ve kentsel gelişmeyi etkileyen tüm çevresel (yapılı çevre/doğal çevre), sosyal, ekonomik unsurları birbiriyle ilişkili ve

dengeli biçimde içermektedir. Gelişimin katılımlı süreçlerle kararlaştırılmasını gerektirmektedir. Sürdürülebilir kentleşme yaklaşımı, kentin geleceğine ilişkin kararların ilgili tüm yerel grupların katılımı ile alınmasını ve uygulanmasını ön görmektedir. Yerelde kurumsal kapasitelerin yaratılması ve güçlendirilmesi önemli bir amaçtır. Diğer bir deyişle, sürdürülebilir kentsel gelişme idealinin aktörleri, yereldeki tüm kamu sektörü, özel sektör, sivil toplum örgütleri, akademi, meslek odaları gibi kesimler olmaktadır. Yerel paydaşların sürece katılımı, kararların yerel paydaşlarca benimsenmesini sağlamakta, süreci şeffaflaştırmakta ve kararların uygulanabilmesini de kolaylaştırmaktadır.

www.sehircevresaglik.com

3. ULUSLARARASI ŞEHİR, ÇEVRE VE SAĞLIK KONGRESİ *"Şehirde Sağlıklı Yaşam"*

2-4 NİSAN 2020 | Wyndham Grand İzmir Özdilek

Organizasyon Sekreteryası

MOTTO
www.motto.tc

0232 446 06 10
info@motto.tc

Öğrenciler Spor ile Mutlu

Hatay Büyükşehir Belediyesi gençlerin ve öğrencilerin fiziksel, ruhsal ve zihinsel gelişimlerine destek olmak için çaba harcamaya devam ediyor.

Genç beden ve zihinlerin bilimle, sanatla ve sporla iç içe olması için gereken tüm özeni gösteren Hatay Büyükşehir Belediyesi personellerinin son durağı Antakya Cemalettin Tınaztepe İlkokulu oldu.

Öğrencilerle birlikte sabah sporu yaparak onların gün içinde zinde kalmasını amaçladıklarını ifade eden HBB spor eğitmeni Mehtap Güzelyurt, "Öğrencilerimizin, gençlerimizin sporla iç içe olmasını istiyoruz. Zihinsel ve bedensel gelişimlerini spor ile desteklemek istiyoruz. Başkanımız Lütfü Savaş'ın da bu konudaki hassasiyeti herkesin malumu. Bugün burada çok güzel zaman geçirdik. Okul idarecilerine ve öğretmenlerine teşekkür ederim" dedi.

Spor yaparak keyifli vakit geçirdiklerini ifade eden öğrencilerin mutluluğu görülmeye değerdi. Çok eğlendiklerini ve mutlu olduklarını da söyleyen öğrencilerin sabah sporu ders ziliyle son buldu.

Yazılım ile Çevre Şikayetlerine Anında Çözüm

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, çevrenin korunması noktasında hayata geçirdiği hizmetlere bir yenisini daha ekledi. Bu kapsamda Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı "Çevre Koruma Yazılımı" uygulamasını hayata geçirdi.

Özel yazılım sayesinde vatandaşlardan ve kurumlardan gelen talep ve şikâyetlerin artık daha hızlı bir şekilde sonuçlandırılması sağlandı. Bu kapsamda "Büyükşehir 153" ve Büyükşehir Whatsapp hattı üzerinden gelen talep ve şikâyetler, "Çevre Koruma Yazılımı" ile sahadaki çevre denetim ekiplerine iletilerek hızlı bir şekilde müdahale edilecek.

"Çevre Koruma Yazılımı"

Herhangi bir çevre sorunuyla karşılaşıldığında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi çağrı merkezi "Büyükşehir 153"ü veya Büyükşehir Belediyesinin 0530 917 4153 numaralı Whatsapp hattını ulaşılabilir. Çağrı Merkezine iletilen şikâyet ve talep Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı'nda bulu-

nan kontrol merkezine bildiriliyor. Kontrol merkezinde şikâyetle konu olan bölge ve alan "Çevre Koruma Yazılımı" yardımıyla harita üzerinde işaretleniyor. Vatandaşın şikâyetine konu olan bölge sahadaki çevre denetim ekiplerinin cihazlarında görünüyor. Şehrin birçok farklı alanında görev yapan çevre denetim ekipleri, ivedilikle bildirilen alana giderek sorunlu bölgeyi buluyor. Tespit çalışmasından sonra Büyükşehir Belediyesinin ilgili ekipleri çevre sorununa neden olan bölgede çalışmalarını gerçekleştiriyor.

Talepler Daha Hızlı Sonuçlandırılacak

Deniz, sanayi bölgeleri ve akarsular gibi birçok önemli yerlerde çevre denetimlerini sıkı bir şekilde sürdüren

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, yasal çerçeveler içerisinde gereken önemleri alıyor ve gerekli yaptırımları uyguluyor. Kendi denetimlerinin yanı sıra kurumlardan ve vatandaşlardan gelen şikâyetlerle de titizlikle ilgilenen Büyükşehir Belediyesi ekipleri, vatandaşlardan gelen şikâyet ve talepleri üretilen yeni Çevre Koruma Yazılımıyla daha hızlı bir şekilde giderebilecek. Yeni Çevre Koruma Yazılımı ile yaşanabilecek olası çevre sorunları, vatandaşları rahatsız etmeden ortadan kaldırılması hedefleniyor.

Yazılım, İş Takibini Kolaylaştıracak

Çevre Denetim Yazılımı ile Ruhsat Denetim, Deniz ve Kıyı Hizmetleri, Çevre Koruma ve Atık Yönetimi şube müdürlüklerinin iş akışı yönetilecek, gerçekleştirilen iş ve işlemlerin dijital ortama aktararak kolay takip edilmesi sağlanacak.

Yazılım sahada yapılan denetim – kontrol kayıtlarının güncel ve kolay ulaşılabilir olması, birimler arası bilgi paylaşımının hızlı ve etkin bir şekilde yapılması, ruhsatlandırılan işyerlerinin bilgilerinin programa entegrasyonu ile denetim ve kontrolün etkinliğinin artırılması, diğer birimlerin istedikleri bilgileri hızlı bir şekilde paylaşılabilmesi ve kurum hafızasının kolay takip edilebilmesi gibi birçok avantajı sağlıyor.

Özel Çocuklar Kulübeleri Boyadı

Yalova Belediyesi Veteriner İşleri Müdürlüğü, Yalova'da yaşayan özel çocuklar için bir etkinlik düzenledi. Yalova Belediye Başkanı Vefa Salman'ın talimatları doğrultusunda özel çocukların istihdam edildiği kafe çalışan bireyler haftanın belirli günlerinden yapmış oldukları etikliklere devam ediyor.

El sanatları, kitap okuma gibi birçok etkinliğe katılan özel çocuklar, bu kez Veteriner İşleri Müdürlüğü Sokak Hayvanları Rehabilitasyon Merkezi'nde sokak hayvanları için hazırlanan kulübe-

lerin boyanması için kolları sıvadı. Özel kıyafetler giyen çocuklar engelleri boyayarak aştı. Hem özel çocukların sosyal aktivitelerine katkı sağlamak hem de can dostlarımızı yazın sıcaklarından

kışın soğğundan korumak için hazırlanan kulübeler, Yalova Belediyesi Veteriner İşleri Müdürü Erkut Ferhatoğlu, birim personelleri, Engelsiz Kafe'de çalışan özel çocuklar ile birlikte boyandı.

Akçadağ'da 'Sağlıklı Büyüyorum' Projesi Final Yarışması Yapıldı

Akçadağ Belediyesi tarafından 'Sağlıklı Büyüyorum' Projesi ilçe genelinde bulunan 12 ortaokul ile birlikte yürütülen çalışma sonrasında Malatya Park AVM'de yapılan final yarışmasıyla sona erdi.

Akçadağ Belediyesi tarafından başlatılan projede 12 ortaokulun 6. sınıf öğrencilerinden belirlenen 3'er öğrenciye Akçadağ Belediyesi toplantı salonunda çeşitli eğitimler verildi. Proje kapsamında projenin paydaşlarıyla birlikte ağız diş sağlığı, hijyen, sağlıklı beslenme, spor, çevre ve geri dönüşüm konularında verilen eğitimler sonrasında 22, 23 ve 24 Mayıs tarihlerinde yapılan yarışmalar sonrasında birinci olan okullar final yarışmasında yarıştı. Yoğun katılımın gerçekleştirildiği yarışmada Akçadağ Belediyesi tarafından açılan yöresel stant ve fotoğraf sergisi de yoğun ilgi gördü.

Sağlıklı Büyüyorum yarışmasında finale kalan Şehit Hava Pilot Yüzbaşı Fatih Fazıl Taşkın, Kozluca ve Levent Ortaokulları finalde 10'ar sorudan oluşan soruları cevaplandırarak kıyasıya yarıştı. 9 soru sonrasında Kozluca ve Levent Ortaokulunun eşitlikle girdiği son soruyu doğru cevaplandıran Levent Ortaokulu 'Sağlıklı Büyüyorum' projesinin yarışmalarını birincilikle tamamlayarak bisiklet ödülünün sahibi oldular.

Projede Kozluca Ortaokulu ikinci, Şehit Hava Pilot Yüzbaşı Fatih Fazıl Taşkın ise üçüncü oldu.

Yarışma öncesinde katılan okullara ve finalde yarışacak olan öğrencilere başarı dileklerinde bulunan Akçadağ Belediye Başkanı Ali Kazgan, "Bugün burada finalini gerçekleştireceğimiz yarışmamızda finale kalan öğrencilerimizi ve okullarımızı tebrik ediyorum. 'Sağlıklı Büyüyorum' projesiyle birlikte hayatımızın her alanda ihtiyaç duyacağımız sağlıklı ilgili bilgileri siz öğrencilerimize yapılan proje kapsamında eğitimcilerimiz aktardı. Aynı zamanda hayatımızda hep eğitimin öneminden bahsediyoruz ve bunu da sürekli vurguluyoruz. Biz de sağlık ve eğitimi bir araya getirdik ve böyle güzel bir projeyi ortaya çıkardık. Bu projenin başlatılmasında ve yürütülmesinde emeği geçen başta Akçadağ Belediye Başkan Yardımcımız Eyüp Işık'a teşekkür ediyorum. Ayrıca projeye emek veren bizlerle birlikte olan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, İlçe Toplum Sağlığı Müdürlüğü, İlçe Gençlik ve Spor Müdürlüğü'ne katkılarından

dolayı teşekkür ediyorum. Yerel yönetimlerde hizmet bu tür projeleri ortaya çıkarmak ve sosyal anlamda da topluma faydalı olmakla da ortaya çıkar. Biz de Akçadağ Belediyesi olarak bundan önceki dönemlerde olduğu gibi bundan sonraki dönemlerde de bu tür projeleri başlatmaya ve yürütmeye devam edeceğiz." dedi.

Programda finale kalan üç okulun öğretmen ve velilerinin yanı sıra, 'Sağlıklı Büyüyorum' projesinde eğitimler veren Akçadağ Toplum Sağlığı Merkezi'nden ağız ve diş sağlığı eğitimlerini veren Sümeyye Yılmaz Çelik, kişisel bakım ve temizlik eğitimlerini veren Rabia Kızıl, Beslenme eğitimlerini veren Murat Çelik katıldı. Eğitimlerde çocuk ve spor eğitimlerini veren İlçe Gençlik ve Spor Müdürlüğü'nden eğitimci Yurdağül Perk'te juri üyesi olarak hazır bulundu.

Gerçekleştirilen final yarışmasına Akçadağ Belediye Başkanı Ali Kazgan, Akçadağ Belediye Başkan Yardımcıları Eyüp Işık ve Mustafa Menge, Daire Amirleri, MHP Battalgazi İlçe Başkanı Mesut Samanlı, Akçadağ Muhtarlar Derneği Başkanı Eyüp Gönültaş, muhtarlar ve çok sayıda vatandaş katıldı.

Program sonunda Akçadağ Belediye Başkanın Ali Kazgan, proje kapsamında eğitimler veren projenin paydaşlarına plaket verdi.

Başkan Akpolat Çocuklarla Birlikte Bisiklet Sürdü

Beşiktaş Belediyesi, sokak kültürünü canlandırmak ve çocuklara yaşanabilir bir kent yaratmak için "Ayda Bir Gün Sokak Bizim" etkinliği düzenledi. Beşiktaş Belediye Başkanı Rıza Akpolat, Hollanda Başkonsolosu Bart Van Bolhuis ve Beşiktaş Özgür Pedallar üyesi çok sayıda çocuk Beşiktaş sokaklarında bisiklet sürerek etkinlik alanına geldi.

Beşiktaş Belediyesi, güzel bir kent, temiz bir dünya ve daha sağlıklı çocukların yetişebilmesi için Hollanda Başkonsolosluğu'nun desteği ve çok sayıda STK'nın da katılımıyla "Ayda Bir Gün Sokak Bizim" etkinliği düzenledi.

Türkali Mahallesi'ndeki Mecit Ali ve Behçet Necatigil sokakta düzenlenen etkinliğe çocukların ilgisi yoğun oldu. Gün boyu süren atölyelere katılan çocuklar hem doyasıya eğlendi, hem de yarışmalarda hünerlerini sergiledi.

Başkan Akpolat'tan Bisiklet Yolu Müjdesi

Beşiktaş Belediye Başkanı Rıza Akpolat, Hollanda Başkonsolosu Bart Van Bolhuis ve Beşiktaş Özgür Pedallar üyesi çok sayıda çocuk Mahmut Erseven İlkokulu'ndan etkinliğin yapılacağı alana bisiklet sürerek geldi. Renkli görüntülerin olduğu etkinlikte Başkan Akpolat önümüzdeki günlerde Beşiktaş'a bisiklet yolu yapma müjdesini vererek şunları ifade etti:

"Beşiktaş çok tarihi ve engebeli bir yer. Bu anlamda oldukça sıkıntıları var. Beşiktaş'ta yayalar ve çocuklu anneler için bunları ortadan kaldırmak adına bu deneyimi yaşamamız gerekiyordu. Beşiktaş'ı bisiklet sürücüler için, engelliler için ve yayalar için yaşanabilir bir kent haline getireceğiz. Üzerlerinde gezdiğimiz güzergâhlarda bisiklet yolları yapacağız."

Başkan Akpolat ve Hollanda Başkonsolosu Bart Van Bolhuis etkinlik alanındaki stantları gezerek bilgi aldı. Çocuklarla bol bol fotoğraf çektiren Başkan Akpolat'a vatandaşların da ilgisi yoğun oldu.

Haydi Çocuklar Bisikletle Okula Etkinliği

Bilecik'te bir grup öğrenci, bisiklet kullanımında farkındalık oluşturmak amacıyla bir kez daha okullarına bisiklet ile gitti.

Bilecik'te bir grup öğrenci, bisiklet kullanımında farkındalık oluşturmak amacıyla bir kez daha okullarına bisiklet ile gitti.

Bilecik Belediyesi, Sağlıklı Kentler Birliği ve Bisikletliler Derneği Bilecik Temsilciliği işbirliğinde, geçen yıllarda başlatılan "Haydi Çocuklar Bisikletle Okula" etkinliği kapsamında öğrenciler Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü önünde buluştu ve Dursun Fakih İmam Hatip Ortaokulu'na bisiklet ile ulaşım sağladılar. Sağlıklı Kentler Birliği olarak şehir içi ulaşımında bisiklet kullanımının önemine değinmek, bisikletin etkin bir ulaşım aracı olduğu bilincini yaymak ve bisiklet kullanımını teşvik etmek amacıyla gerçekleştirilen "Haydi Çocuklar Bisikletle Okula" etkinliğinde çocuklar okullarına bisikletle gitti. Düzenlenen etkinliğe; Sağlıklı Kentler Birliği Koordinatörü Hülya Eçen Çalışkan, Bisikletliler Derneği

Bilecik Temsilcisi Hakan Yavuz, Dursun Fakih İmam Hatip Ortaokulu Müdürü Sabri Turhan, öğretmen ve bisikletli öğrenciler katıldı. Hülya Eçen Çalışkan proje hakkında bilgi verirken, Bisikletliler Derneği Bilecik Temsilcisi Hakan Yavuz ise öğrencilere, bisiklet kullanımının faydaları ve trafikte uyulması gereken kuralları anlattı. Bilecik Belediyesi, Sağlıklı Kentler Birliği ve Bisikletliler Derneği Bilecik Temsilciliği işbirliğinde güzel ve anlamlı bir çalışmayı sergilediklerini kaydeden Hülya Eçen Çalışkan, "Bugün çocuklarımız-

la birlikte 'Haydi Çocuklar Bisikletle Okula' etkinliği için bir araya geldik. Sağlıklı Kentler Birliği, Dünya Sağlık Örgütüne üye bir kurum. Biz de Bilecik Belediyesi olarak Sağlıklı Kentler Birliği'nin bir üyesiyiz ve güzel projeler ile katkıda bulunmaya gayret gösteriyoruz. Bugün burada 4'sünü düzenlediğimiz Haydi Çocuklar Bisikletle Okula diyoruz. Çocuklarımızı hareketli ve sağlıklı yaşam konularında bilinçlendirmek istiyoruz. Bisikletliler Derneği Bilecik Temsilciliği işbirliğinde yine etkinliğimizi düzenliyoruz.

Bilecik Aktiviteleriyle Örnek İl Olarak Seçildi

Bisikletliler Derneği Bilecik Temsilcisi Hakan Yavuz ise şehrimizdeki çocukların, trafik yaşamına katkıda bulunmak istediklerini belirterek, "Geçtiğimiz yıl Sağlıklı Kentler Birliği kitabında 32 sayfa yaptığımız etkinliklere yer verdi.

Ülkemiz için, sağlıklı yaşam ve trafiği rahatlatma adına kaynak oluşturdu. Bu anlamda Bilecik örnek il oldu. Daha önce de ödül almıştık. Buradan Belediyemiz ve Sağlıklı Kentler Birliği yetkililerine teşekkür ediyoruz" ifadelerini kullandı.

Çankaya'da Madde Bağımlılığına Karşı Seferberlik

Çocukların ve gençlerin eğitimi konusunda her desteği veren Çankaya Belediyesi, onları olası risklere karşı korumaya yönelik eğitimler de düzenliyor.

Aileleri madde bağımlılığı ile ilgili bilgilendirmeyi amaçlayan eğitimlerin konuğu bu kez Boztepe Mahallesi ebeveynleri oldu. Çankaya Belediyesi Halk Sağlığı Merkezi'nde gerçekleşen eğitime katılan 55 kişi merak ettikleri sorularına da cevap buldu.

Belediye bünyesinde görev yapan Sosyal Hizmet Uzmanı tarafından verilen eğitimde, Sağlıklı Kentler Birliği'nin hazırladığı "Madde Bağımlılığı ile Mücadelede Ebeveynlerin Bilmesi Gereken 10 Soru ve Yanıtı" eğitim modülü ile kullanıldı. İnteraktif olarak

gerçekleşen eğitimde, bağımlılığın nedenleri, belirtileri, sorunun önlenmesi için ailelerin kazanması gereken beceriler gibi başlıklar yer aldı.

Çocuklarının davranışlarında farkettileri değişikliklere karşı nasıl hareket etmeleri gerektiği yönünde bilgilendirilen ebeveynler, kendi çocuklarında dikkat çeken davranışlar hakkında sorular sordular. Ebeveynler en çok "kullandığını nasıl anlarım, arkadaşlarından şüphelenirsem şikâyet etmeli miyim, bu konulardan bahsedersen sorun olur mu," benzeri sorular yöneltti. Karşılıklı diyalogla gerçekleşen eğitimler, farklı mahallelerden katılımcılarla devam edecek.

Çankaya Belediyesi, ebeveynlere yönelik eğitimler sürerken beraberlerinde getirdikleri küçük çocukları için de öğretmenler eşliğinde oynayabilecekleri oyun alanları oluşturdu.

Tonlarca Cam Geri Dönüşüme Kazandırılıyor

Körfez Belediyesi tarafından İlçe genelinde 62 noktaya yerleştirilen cam atık toplama konteynerleri ile bir ayda 12 ton cam geri dönüşüme kazandırıldı.

Körfez Belediyesi tarafından İlçe genelindeki 62 noktaya koyulan cam atık kumbaraları, aktif halde kullanılmaya devam ederken, cam kumbaralarında biriktirilen ve sayfiye yerlerinden toplanan cam atıklar geri dönüşüme kazandırılıyor. Ekipler, geri dönüşüm çalışmaları kapsamında sadece bir ayda 12 ton camı kumbaralardan toplayarak geri dönüşüme kazandırdı. Bu

uygulama ile vatandaşlar kullandıkları cam ürünlerini, meşrubat şişelerini, her türlü reçel, konserve ve kavanozlarını, cam toplama kumbaralarına atabiliyor. Bu sayede doğal kaynaklar korunurken, atık camlar da geri dönüşüme kazandırılıyor. Kumbaralar her ay ekipler tarafından tek tek alınarak boşaltımı sağlanıyor. Körfez Belediyesi yetkilileri, cam kumbaralara cam

ürünler dışında herhangi bir atık atılmaması noktasında da vatandaşların duyarlı olmasını istediklerini belirtti. Yetkililer, "Amacımız, doğaya karışan cam ambalaj atıklarının ayrıştırılması, tekrardan ekonomiye kazandırılması ve cam ambalaj atıklarından bertaraf edilmesini sağlamaktır" dedi.

Parlayan Bisiklet Yolu

Lidzbark Warminski'nin karanlıkta parlayan bisiklet yolu üzerindeki çalışmaları yaklaşık bir yıl önce başladı

Polonya'nın Lidzbark Warminski kentinde bisiklet yolu inşa etmenin eşsiz bir yolu bulunmuş: Bu yeni yollar, karanlıkta parlıyor.

Şehrin ilk parıldayan bisiklet yolu, 28 Eylül'de tamamlandı. Yollar, fosfor içeren bir maddeden yapılıyor. Fosforlu madde ise güneş ışığı da dahil olmak üzere belli başlı radyasyondan enerji alıyor ve bu enerjiyi yeniden yaymak üzere uzun bir zaman dilimi boyunca görsel ışık olarak saklıyor. Materyal, farklı renklerde kullanılabilir ancak şehir belediyesi, yolların yanı başındaki göl ile uyumlu olması için mavi rengi tercih etmiş.

100 metre uzunluğundaki yol, iki adet 2 metre genişliğinde bölmeye ayrılmış: Biri bisikletçiler, diğeri de yayalar için. Yolların imalatı toplamda 31.000 dolara mal olmuş.

Yol, Hollanda'nın Eindhoven şehrinde 2014 yılında inşa edilen, karanlıkta ışıldayan caddeden ilham alınarak tasarlandı. Ancak bu caddenin aksine Polonya'daki yolların güneş ışığı haricinde hiçbir enerjiye ihtiyacı yok.

Fosfor maddeyi geliştiren TPA Instytut Badan Technicznych adlı firmanın temsilcilerinden biri, yolların farklı hava koşullarında ve sıcaklıklarda nasıl performans göstereceğini takip edeceklerini, sonrasında da bu performansa göre yolları başka yerlere de entegre edebileceklerini söyledi. Parlayan fosfor kullanmak tabii ki bisiklet yollarını görünebilir kılmak için oldukça inovatif bir yol. Ancak titreşimli parlayan yollar, sadece yayalar ve bisikletçiler için görünürlü-

ğü artırmaktan ve kazaları önlemekten daha fazlasını da yapabilir: Daha çok insanı dışarıya çıkıp hareket etmeye teşvik edebilir.

Araştırmalar gösteriyor ki bisiklet yolları halk sağlığını olumlu yönde etkiliyor, çünkü insanlar daha fazla egzersiz yapıyor ve bu sayede sağlık harcamaları da azalıyor. Böylelikle bisiklet yollarının maliyeti de rahatlıkla çıkmış oluyor.

Girne Caddesi'nde Huzurlu Bir Mola

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin daha yeşil bir İzmir için hazırladığı AB'nin "HORIZON 2020" programı kapsamında Girne Caddesi'nde cep parklar oluşturuldu.

Trafik yoğunluğunun olduğu caddede karbon salımını ve ısı adası etkisini azaltmak, araç parkları üzerinde yeşil alan oluşturarak vatandaşların dinlenmesini sağlamak amacıyla oluşturulan cep parklar vatandaşlardan tam not aldı.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin iklim değişikliği nedeniyle oluşabilecek çevre sorunlarına karşı hazırlıklı olmak ve daha yeşil bir İzmir yaratmak amacıyla AB'nin "HORIZON 2020" programı kapsamında hazırladığı ve Avrupa Birliği'nden 2.5 milyon EURO hibe kazandığı "Doğa Esaslı Çözümler" projesi adım adım hayata geçiyor.

Karşıyaka kent merkezinden Çamaltı Tuzlası'na kadar olan bölgede Sasalı Doğal Yaşam Parkı'nda İklim Duyarlı

Tarım Eğitim ve Araştırma Enstitüsü, Mavişehir'de Peynircioğlu Deresi etrafında 40 bin metrekarelik yeşil alan oluşturulması, böcek oteli, yeşil çatı, yağmur suyu hendekleri, atık çamurların değerlendirilmesi, endüstriyel miras rotası ile ilgili çalışmaları içeren proje kapsamında Girne Caddesi'nde de cep parklar oluşturuldu.

Trafiğin yoğun olduğu Girne Caddesi'nde karbon salımını ve ısı adası etkisini azaltmak, park eden araçlar arasında yeşil alan oluşturarak vatandaşların dinlenmesini sağlamak amacıyla cep parkı (parklet) yapıldı. Her biri 5 metreye 2.5 metre alana sahip 2 modülden oluşan karşılıklı toplam 2 cep park için Büyükşehir Belediyesi 3 model tasarladı.

Cep parklarının birinde çocuklar için minik oyun alanı, diğerinde gölgelik ve masa, bir diğerinde ise bisiklet parkı dikkat çekiyor. İzmir Büyükşehir Belediyesi cep parkı uygulamasını önümüzdeki günlerde Alsancak'ta da hayata geçirecek.

Didem SEZER

Türkiye İstatistik Kurumu
Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri
Grup Sorumlusu

Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin İzlenmesi

Sürdürülebilir kalkınma kavramını açıklamaya; ekonomik büyüme ve ekonomik kalkınma kavramlarını kısaca tanımlayarak başlamak gerekir. Sıklıkla birbirinin yerine kullanılmakta olan bu kavramlardan ekonomik büyüme, ülkenin üretim hacmindeki artışı tanımlarken; ekonomik kalkınma toplumun yaşam standartlarının yükselmesi, bireylerin her yönden kendilerini daha mutlu hissedecekleri bir ortamda yaşamalarının temin edilmesidir. Kalkınmanın ekonomi haricinde, sosyal ve çevresel boyutları da bulunmakta ve bunlardan herhangi birinde sağlanacak gelişmenin diğer boyutları olumsuz yönde etkilememesi gerekmektedir. Ancak, olumsuz etkilere dair örnekler adeta sınırsız olup; ilk anda üretim artışı ve ekonomik gelişmeye konu olan eylemlerin çevre üzerinde yarattığı tahribat akla gelir. Boyutlar arası etkileşim meselesi, ilk olarak 1972 Stockholm Konferansı'nda gündeme alınmış ve ekonomik büyümenin çevreye etkisi Konferans'ın ana tartışma konularından birini teşkil etmiştir.

"Sürdürülebilir kalkınma" kavramı ise ilk olarak 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nca hazırlanan Brundtland Raporu'nun yayımlanmasıyla hayatımıza girmiştir. Ekonomik büyüme ve küreselleşmenin çevre üzerindeki olumsuz sonuçlarına dikkat çekerek, nüfus artışı ve sanayileşmenin yol açtığı sorunlara çözüm üretmeye çalışan Brundtland Raporu'nda sürdürülebilir kalkınma; "gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılamak için olanaklarını ellerinden almadan; şimdiki neslin ihtiyaçlarının karşılanabildiği kalkınma süreci" olarak tanımlanmıştır. Raporun Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nca kabulü ile birlikte, sürdürülebilir kalkınmanın tanımı politik açıdan netliğe kavuşmuş ve 1992 yılında, Rio Zirvesi olarak da adlandırılan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda sürdürülebilir kalkınma ilkeleri belirlenmiştir.

Son 50 yıldır Birleşmiş Milletler tarafından gerçekleştirilen çok sayıda toplantı, forum ve zirvede ele alınan, birçok rapor ve eylem planına konu olan "sürdürülebilir kalkınma" konusunda en güncel ve kapsayıcı gelişme; 25 Eylül 2015 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilmiş olan "Sürdürülebilir Kalkınma 2030 Gündemi"dir. 2030 Gündemi, 2016-2030 dönemini kap-

sayan 15 yıl boyunca tüm dünyada insanların refah içinde yaşaması için takip edilecek amaç ve hedefler ile onlara ulaşmak için gerekli araçları içeren bir kapsamlı eylem planıdır. 2000-2015 yılları arasında benzer amaçlarla izlenen Binyıl Kalkınma Hedefleri ile kaydedilen gelişmeleri ve eksik kalan hususları tamamlamayı hedefleyen yeni Gündemin küresel bir dayanışma ruhu içinde, özellikle en yoksul ve kırılgan durumda olanlar gözetilerek uygulanması gerekmektedir. Bu da; hükümetler, yerel yönetimler, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının yoğun bir eşgüdüm içerisinde olmalarını gerekli kılmaktadır.

Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi aracılığıyla Birleşmiş Milletler üye devletleri, sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin desteklenmesi, barışçı ve kapsayıcı toplumların teşvik edilmesi, sosyal içerme ve çevresel korumanın sağlanmasını taahhüt etmiştir. Bu çerçevede "kimseyi geride bırakmama" taahhüdüyle 17 ana amaç ve bu amaçları gerçekleştirmek için 169 hedef belirlenmiş, amaç ve hedeflere erişim düzeyini küresel düzeyde takip etmek üzere göstergeler seçilmiştir.

Ülkemizde 2030 Gündeminin ulusal düzeyde iki temel bileşeninden biri olan, küresel amaç ve hedefler altında politika üretilmesi, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı sorumluluğunda yürütülmektedir.

Amaç ve hedeflere erişilmesi sürecinin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılacak gösterge çerçevesinin oluşturulması, yayımlanması ve izlenmesi çalışmalarının koordinasyonunu kapsayan diğer bileşen ise Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) sorumluluğundadır.

Sürdürülebilir Kalkınma 2030 Gündemi göstergeleri için ulusal düzeyde bir izleme sistemi kurabilmek amacıyla TÜİK tüm göstergeler için ön değerlendirme niteliği taşıyacak bir envanter çalışması yürütmüştür. Bu çalışma ile elde edilen veri setlerinin incelenmesi neticesinde, hâli hazırda üretilen göstergeler arasından, istatistiksel kalite kriterleri (tutarlılık, güvenilirlik, karşılaştırılabilirlik, zamanlılık vb.) de dikkate alınarak bir gösterge seti belirlenmiştir.

Bu çerçevede hazırlanan “Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri, 2010-2017” Haber Bülteni 19 Şubat 2019 tarihinde yayımlanmıştır. Toplam 83 göstereye dair (mevcut olduğu ölçüde) 2010-2017 dönemine ilişkin zaman serisi verileri içeren bülten aşağıdaki linkten erişim sağlamak mümkündür;

http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1097

Bültende yer alan küresel göstergelerin bazıları amaç sıralamasıyla ele alınarak değerlendirildi;

Yoksulluk oranı azalmaktadır

İlk amaç olan “Yoksulluğa son” başlığı altında yer alan ve eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert medyan gelirinin %50’si dikkate alınarak hesaplanan yoksulluk sınırı göstergesine göre, 2010 yılında %16,9 olan yoksulluk oranı, 2017 yılında 3,4 puan azalarak %13,5 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde kadın ve erkek yoksulluğu aynı oranda azalmıştır.

Yoksulluk sınırının altında kalan 15 yaşın altındaki fertlerin oranı 2010 yılında %24,8 iken, 2017’de bu oran %21,3 olmuş; genç nüfusu temsil eden 15-24 yaş grubunda ise bu oran

aynı dönemde %18,5’ten %15,8’e gerilemiştir.

Ülkemizde beş yaş altı çocuklarda yetersiz beslenme ciddi bir sorun oluşturmamaktadır

“Açlığa son” amacı altında yer alan kötü beslenmenin yaygınlığı göstergesine göre, 2013 yılında beş yaşın altındaki çocukların %1,7’si boyuna göre zayıf iken, aynı yaş grubundaki çocukların %10,9’u boyuna göre fazla kiloludur. Buna göre, ülkemizde beş yaş altı çocuklar açısından yetersiz beslenmenin ciddi bir sorun teşkil etmediği, bununla birlikte her on çocuktan birinin aşırı kilolu olmasının dikkate alınması gereken bir olgu olduğu değerlendirilmektedir. Erkek çocuklarda obezite oranı kız çocuklara kıyasla daha yüksektir.

Anne ve beş yaş altı çocuk ölüm oranları azalmaktadır

“Sağlıklı bireyler” olarak tanımlanan amaç altında yer alan sağlık göstergelerinin birçoğunda iyileşme görülmektedir. Anne ölüm oranı 2010 yılında yüz bin canlı doğumda 16,4 iken, 2017 yılında bu oran 14,6’ya gerilemiştir. Beş yaş altı ölüm hızı 2010 yılında bin canlı doğumda 15,5 iken, 2017 yılında binde 11,2 olmuş; aynı

dönemde neonatal ölüm hızı bin canlı doğum başına 7,6’dan 5,8’e gerilemiştir.

Sağlık personeli tarafından gerçekleştirilen doğumların oranı 2010 yılında %91,6 iken, 2017 yılında %98 olmuştur. Aynı dönemde yüz bin nüfus başına düşen hekim sayısı ise 167’den 186’ya yükselmiştir.

15 ve daha yukarı yaştaki bireylerin bütün kullanım oranı 2012 yılında %26,8 iken, bu oran 2016 yılında %30,6 olarak tahmin edilmiştir.

Beş yaşındaki çocukların net okullaşma oranı artmaktadır

“Nitelikli eğitim” amacı altında yer alan göstergelerden hali hazırda ülkemiz için mevcut olanlar incelendiğinde; 2015 yılında %67,2 olan beş yaş net okullaşma oranının, 2017 yılına gelindiğinde 7,9 puan artarak %75,1 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

18-24 yaş grubundaki gençlerin örgün veya yaygın eğitime katılma oranı 2012 yılında %46,6 iken 2016’da bu oran %48,9 olarak gerçekleşmiştir. Yaşam boyu öğrenme kapsamında değerlendirilmekte olan yetişkinlerin (25-64 yaş) örgün veya yaygın eğitime katılma oranı ise aynı dönemde %17,8’den %20,9’a yükselmiştir.

Kadınlar ev işlerine erkeklerin beş katı zaman ayırmaktadır

“Toplumsal cinsiyet eşitliği” amacı altında yer alan göstergelerden mevcut olanlar değerlendirildiğinde; 2015 yılı itibarıyla kadınların, ev ve bakım (çocuk, hasta, yaşlı vb.) işlerine gün içerisinde ortalama 4 saat 17 dakika ayırdıkları, erkekler için bu sürenin ortalama 51 dakika olduğu görülmektedir.

Son 12 ay içerisinde eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel, cinsel veya duygusal şiddetine maruz kalan kadınların oranı 2014 yılı verilerine göre %8,2’dir.

Çalışan kadınlar arasında yöneticilik pozisyonlarında bulunanların oranı 2012 yılında %14,4 iken 2017 yılına gelindiğinde bu oran 2,9 puan artışla %17,3’e yükselmiştir.

Ülkemizde nüfusun tamamının elektriğe erişimi mümkündür

“Temiz su ve sıhhi koşullar” ile “Erişilebilir ve temiz enerji” amaçları birlikte ele alındığında; nüfusun neredeyse tamamının elektrik (%100) ve güvenli suya (%98,3) erişim sağlayabildiği görülmektedir. 2017 yılında yaşadığı konutta borulu su sistemi olan nüfusun oranı %99, ev içinde tuvaleti olan nüfusun oranı ise %95,4’tür.

Doğalgaz aboneliği bulunan hanelerin oranı 2014’te %51 iken, 2017 yılında %59,8 olarak gerçekleşmiştir.

Toplam nihai enerji tüketimindeki yenilenebilir enerjinin payı 2017 yılı itibarıyla %6,9 olup, bu oranın 2010’dan günümüze olumlu yönde bir değişim izlemediği dikkati çekmektedir.

Gençlerin dörtte biri eğitime devam etmemekte ve çalışmamaktadır

“İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme” amacı altında yer alan ve işgücü piyasası performansının ölçümünde temel göstergelerden biri olan işsizlik oranı 2017 yılında %10,9 olarak gerçekleşmiştir. Aynı yıl itibarıyla kadınların işsizlik oranı (%14,1) erkeklerin işsizlik oranının (%9,4) neredeyse 5

puan üzerindedir. Aynı yıl en yüksek işsizlik oranı %22,8 ile 20-24 yaş grubundaki fertlerde gerçekleşmiştir.

Tarım dışı sektörde sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmadan çalışanların oranı 2010 yılında %29,1 iken, 2017 yılına gelindiğinde 7 puan düşüşle %22,1 olarak gerçekleşmiştir.

Eğitime devam etmeyen ve herhangi bir işte de çalışmayan 15-24 yaşındaki fertlerin oranı 2010 yılında %32,3 iken, 2017 yılında %24,2 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran 2017 yılında erkekler için %14,6; kadınlar için ise %34’dür. Bir başka ifadeyle 15-24 yaş grubundaki genç kadınların üçte biri ekonomik durumunu iyileştirmeye yönelik becerilerden yoksun, sosyal dışlanma ve yoksulluk riskiyle karşılaşmaya ise oldukça açıktır.

Ar-Ge harcamalarının GSYH içindeki payı artmaktadır

“Sanayi, yenilikçilik ve altyapı” amacı altındaki göstergelerden biri olan ve ekonomik büyüme ve kalkınmanın itici gücü olarak kabul edilen araştırma ve geliştirme harcamalarının gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH) içindeki payı 2010 yılında %0,80 iken bu oran 2017 yılında %0,96’ya yükselmiştir. İmalat sanayi katma değerinin GSYH

içindeki payı 2010-2017 döneminde 2,5 puan artarak %17,6 olmuştur. İmalat sanayi istihdamının toplam istihdam içindeki payı da 2017 yılında %17,6 olarak gerçekleşmiştir.

Düzenli olarak toplanan ve nihai işlem uygulanan katı atıkların oranı artmaktadır

“Sürdürülebilir şehir ve yaşam alanları” amacı altında yer alan göstergelerden mevcut olanlar değerlendirildiğinde; 2017 yılı itibarıyla hanelerin %82,6’sının toplu taşıma araçlarına kolay erişim sağlayabildiği görülmektedir.

Düzenli olarak toplanan ve uygun nihai işlem uygulanan katı atıkların toplam katı atıklara oranı 2010 yılında %54,7 iken; 15,4 puan gibi büyük bir artışla 2016 yılında %70,1’e yükselmiştir.

“Sürdürülebilir kalkınma” olarak tanımlanan kavram temel olarak; bir alanda kaydedilen gelişmenin başka bir alanda bozulmaya sebep olmaması, günümüzde sağlanacak bir ilerlemenin gelecekte olumsuz bir etki yaratmaması ve dünyanın herhangi bir yerinde gerçekleştirilecek herhangi bir faaliyetin başka bir coğrafyada veya küresel düzeyde olumsuz etki yaratmaması şeklinde özetlenebilir.

A. Nalan FİDAN

Yüksek Şehir Plancısı

Bursa Büyükşehir Belediyesi
Sağlıklı Şehirler Proje
Koordinatörü

Sürdürülebilir Kalkınmada Bursa'nın Vizyonu

Dünyada kentsel nüfus oranının hızla artması, kentleşme ve sanayileşme süreçlerinde kaynakların denetimsiz kullanımı ve tüketimi; sera etkisi ve ozon aşınması gibi sorunlara yol açmış, doğal çevre üzerinde olumsuz sonuçlar yaratmıştır.(1)

Önceleri tükenmeyeceği düşünülen doğal kaynakların, sanayi devriminin getirdiği hızlı üretim ve tüketim süreci içinde tükenmeye başladığı görülmüş, ayrıca yeni üretim ve tüketim ilişkilerinin ekolojik dengeyi bozduğu fark edilmiştir. 20. yüzyılın ortalarından itibaren çevresel sorunlarla karşı karşıya gelinmesi, insanlığı bu sorunlara karşı daha duyarlı olmaya iten dönüm noktalarından biri olmuştur. Çevre sorunsalı konusunda yaşanan bu algı değişikliği ile birlikte, insan ve çevre ilişkilerinde ekosistemin insan dışındaki canlı ve cansız öğelerine de değer veren yeni yaklaşımlar doğmuştur.(2)

Sürdürülebilir kalkınma, insan ile doğa arasında denge kurarak doğal kaynakları tüketmeden, gelecek nesillerin ihtiyaçlarının karşılanmasına imkan verecek şekilde bugünün ve geleceğin yaşamını ve kalkınmasını programlama anlamını taşımaktadır. Sürdürülebilir kalkınma sosyal, ekolojik, ekonomik, mekansal ve kültürel boyutları olan bir kavramdır.(3)

Birleşmiş Milletler tarafından 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri doğrultusunda yayınlanan 17 sürdürülebilir kalkınma hedefi ve 169 alt başlığı yeni küresel gündemin amaç ve boyutlarını göstermektedir. Bu yazımızda Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşmak için belediyemizin bugüne kadar yaptığı ve yapmayı planladığı çalışmalardan ve bu çalışmaların hangi sürdürülebilir kalkınma hedefi ve onların alt başlıkları ile bağlantı olduğundan kısaca bahsedilmiştir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi: 3 Sağlık ve Refah

3.5) Uyuşturucu madde ve alkolün zararlı kullanımı dahil olmak üzere madde bağımlılığının engellenmesi ve tedavisinin güçlendirilmesi

Bursa Büyükşehir Belediyesi Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığına bağlı olarak çalışan GADEM (Gençlik ve Aile Destek Merkezi) tarafından yürütülen alkol ve madde bağımlılığı ile mücadele kapsamında; 2016 yılı Ocak ayı ve 2019 yılı Şubat ayları arasında 837 yeni danışan müracaatı, 5226 danışan-3924 danışan yakını görüşmesi, 103 kişiye 3 aylık/51 kişiye 6 aylık temiz kalma ödülü, 513 AMATEM, 73 ÇEMATEM, 57 VM MedicalPark Hastane yönlendirmesi yapılmış olup, hastanelere ücretsiz ulaşım desteği sağlanmış ayrıca yapılan koruyucu-önleyici çalışmalar ve 105 seminerle 5914 kişiye ulaşılmıştır. GADEM' de 522 danışan yakınına Aile Eğitim Programı kapsamında eğitim verilmiştir.

GADEM tarafından yazılan "Öğretmenim Canım Benim" projesi kapsamında 17 ilçede İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı orta öğretim kurumlarında görevli olan 6.500 branş öğretmenine alkol ve madde kullanma riski taşıyan öğrencilerin erken teşhisi ve tedaviye yönlendirilmesi amaçlı seminerler, İl Sağlık Müdürlüğü ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nde görevli rehber öğretmenlerin de katkısıyla gerçekleştirilmiştir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi: 7 Erişilebilir Temiz Enerji

7.2) 2030'a kadar yenilenebilir enerjinin küresel enerji kaynakları içindeki payının önemli ölçüde artırılması:

Bursa'da yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Bursa Büyükşehir Belediyesi isteğiyle Türk Northel firması tarafından özel olarak üretilen Türkiye'nin %100 yerli ilk rüzgar gülleri, Bursa Mudanya'da kurulan santrale monte edilmiştir.

Rüzgar enerji santrali haricinde güneş enerjisi, hidroelektrik, metan gazından enerji, arıtma çamuru yakma tesisinde enerji eldesi gibi çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Evsel atıksu çamurunu yakma tesisinden 2.5 MWh elektrik üretilmektedir. Tesiste 400 ton/gün çamur bertaraf edilmektedir.

Metan gazından enerji eldesi tesisinde ise; günlük 3000 ton atığın bertaraf edildiği Yenikent Düzenli Depolama Sahasında oluşan metan gazından 9,8 MWh, İnegöl Katı Atık Düzenli Depolama Sahasında oluşan metan gazından ise 2,4 MWh elektrik üretimi gerçekleştirilmektedir.

Atıksu arıtma tesislerinde uygun alanlara ve su depolarının üstüne, spor tesislerine yerleştirilen güneş panelleri ile elektrik üretimi yapılmaktadır. Ayrıca su deposu girişleri ve isale hatları üzerinde hidroelektrik santraller kurulmaktadır.

2030 yılına kadar BBB'nin, gerek çatı sistemleri gerekse uygun arazi uygulamaları ile toplamda 2.5 MW PV(-fotovoltaik) sistemi kurabileceği öngörülmüştür. Diğer kamu kuruluşları ile birlikte toplam 25 MW PV sistemi kurulacağı öngörülmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi:11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar

11.2) 2030'a kadar herkes için özel önem gösterilerek, yol güvenliğinin artırılması, başta toplu taşıma sisteminin geliştirilmesiyle herkesin güvenli, ekonomik olarak karşılanabilir, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine erişiminin sağlanması:

Yerel yönetimin hazırladığı ve kısadan uzun vadeye, kentsel gelişimi çağdaş standartlara uygun yürütmeye yönelik bir dokümana vurgu yapılmalıdır; 2030 yılı hedef gözetilerek hazırlanan Bursa Ulaşım Ana Planları. Kentin uzun dönemli gelişimini düzenleyecek imar planı ile uyumlu, çağdaş bir kente yakışır bir kent ulaşım sistemi uygulaması, mevcut sorunları planlamayla ele almanın yegane yoludur.

Ulaşımında yapılacak düzenlemelerle 54,06 km'lik mevcut raylı sistem hatlarının(Hafif Raylı Sistem(HRS),Tramvay vb.) 114,4 km'ye, günlük taşınan yolcu sayısının da 286 bin 803 den 1 milyon 322 bine ulaşması planlanmaktadır. Kentin ulaşımıyla ilgili problemlerin, 2023 ve 2035 vizyon projeleriyle çözülmesi planlanmaktadır.

Şekil 1. Hat Yapılanması Şeması (Ulaşım Master Planı 2019)

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 2035 yılında öngörülen 4 milyon nüfusa hizmet edecek şekilde planlanan ve raylı sistem hatlarını iki katına çıkaracak, toplu taşıma odaklı, ulaşım türleri arasında entegrasyona önem veren bir stratejik planlama çalışması olan Bursa Ulaşım Ana Planı, 22.01.2019 tarihinde Büyükşehir Belediye Meclisi'nde oy birliğiyle kabul edilmiştir. Ana Plan ile birlikte hızlı ve yüksek kapasiteli toplu taşıma şebekesinin geliştirilmesi, otomobile olan bağılılığın azaltılması, motorsuz ulaşımın teşviki, çevrenin korunması ve ekonomik verimlilik gibi hedeflerin gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Bursa'nın 2035 yılında öngörülen 4 milyon 50 bin 500 nüfusuna göre tasarlanan Bursa Ulaşım Ana Planı (BUAP) çerçevesinde sıfırdan kurumsal bir sistem oluşturularak, kent içi ulaşım sistemi 2035 yılına kadar problemsiz işleyecek şekilde yeniden yapılandırılması planlanmaktadır.

Faaliyete geçtiğinde Türkiye'ye örnek olacak proje kapsamında; Yeni Metro hatları ve mevcut HRS hatlarının uzatmalarıyla birlikte 114 kilometrede 19 adet aktarma istasyonu ile hizmete alınması öngörülmektedir.

Uygulama kapsamında, tüm ulaşım türleri ve diğer belediye hizmetlerinde ortak ücret toplama sistemine geçilmesi hedeflenmektedir.

228 kilometrelik karayolu aksı, 69 adet kavşak projesi, 37 yeni ve rehabilite kavşak planlaması, 41 kilometrelik

karayolu koridoru tasarım projesi gibi yatırımları da içeren proje tamamlandığında, 35 adet park et-devam et alanı, 400 kilometrelik yeni bisiklet yolu planlaması, 48 ha yaya bölgesi ve 5 kilometrelik yaya aksı Bursalıların hizmetine sunulmuş olacak.

Bursa Ulaşım Ana Planı kapsamında mevcut HRS hatlarına ilave olarak 2 yeni metro hattı devreye alınması öngörülmektedir. 22,7 kilometrelik Emek-Arabayatağı metro hattı 4,9 kilometre uzatılarak Şehir Hastanesi ile birleştirilecek.

43 kilometre olan Üniversite-Kestel metro hattı da Görükle-Başköy Sanayi'ye ve Kestel OSB'ye uzatılarak 12 km uzatma sağlanması beklenmektedir. Proje ile birlikte 24 istasyona sahip Emek-Arabayatağı metro hattına 4 istasyon, 41 istasyona sahip olan Üniversite-Kestel hattına da 9 yeni istasyon ilave edilmesi öngörülmektedir.

Bursa Ulaşım Ana Planı çerçevesinde 28,8 kilometre uzunluğa sahip Çalı-Acemler-Gürsu metro hattı ile 20,7 kilometre uzunluğa sahip Çalı-FSM-Demirtaş metro hattı, 2 yeni metro hattı olarak Bursalılara hizmet verir hale gelecektir.

Çalı-Acemler-Gürsu metro hattında 23, Çalı-FSM-Demirtaş metro hattında 17 istasyon yer alacak. Tüm uygulamaların tamamlanmasıyla birlikte raylı sistem uzunluğu, 54,06 kilometreden 114,4 kilometreye çıkmış olacaktır.

11.4) Dünyanın kültürel ve doğal mirasını korumaya ve sahip çıkma-ya yönelik çabaların artırılması:

Tarihi milattan önceye dayanan ve turizm anlamında çok büyük değerlere sahip olan İznik'in, alan yönetimi kavramı ile ilçe sınırlarında yer alan sit alanları ve ören yerleri ile bunların etkileşim alanlarının doğal bütünlük içerisinde korunması, yaşatılması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi için aslına dönük çalışmalar planlanmaktadır. Tüm bu çalışmaların ortak hedefi, bu güzel ilçenin UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde daimi yerini almasıdır. İznik'in kültür varlıklarının gün yüzüne çıkartılması, korunması ve dünya insanlığına tanıtılması, onların hizmetine sunulması büyük önem arz etmektedir.

Ayrıca Büyükşehir Belediyesi tarafından 2007 yılında müzeye dönüştürülen ve 2018 yılında 129 bin ziyaretçi sayısı ile rekor kıran Karagöz Sanat Evi, geleneksel gölge oyununu gelecek nesillere aktarmanın yanı sıra dünyaya tanıtılmasında da önemli bir misyon üstlenmektedir.

11.6) 2030'a kadar, belediye atıkları ve diğer atıkların yönetimi ile hava kalitesine de özel önem gösterilerek şehirlerde kişi başına düşen olumsuz çevresel etkilerin azaltılması:

Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Uludağ Üniversitesi arasında imzalanan işbirliği protokolü çerçevesinde, 'Bursa'da Hava Kirliliğinin Önlenmesine Yönelik Stratejilerin Belirlenmesi' projesi gerçekleştirme sürecine başlamıştır. Büyükşehir sınırları içerisinde atık yönetimi, hava kirliliği, biyolojik hava kalitesi izleme, su kirliliği, gürültü kirliliği, toprak kirliliği, iklim değişikliği, görüntü kirliliği, kent estetiği, tarımsal hizmetler, sahil hizmetleri vb. sorunların çözümü için yöntem ve öneriler geliştirmesi, günün ihtiyaçları ve halkın talepleri doğrultusunda gerekli araştırmaların yapılması, bunların uygulanması, çalışma sonuçlarının kamuoyu ile paylaşılması, yurt içinde ve dışındaki ilgili paydaşlara aktarılması konularını içeren proje, Marmara Temiz Hava Merkez Müdürlüğü'nün Bölgesel İzleme Ağı ile ölçülen hava

kalitesi verilerin değerlendirilmesi, Bursa'da yaşanan hava kirliliğinin ana sebeplerinin ortaya konması ve çözüm önerilerinin belirlenmesi ile bir sonuç raporu oluşturulmasını amaçlamaktadır.

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan Bursa Entegre Katı Atık Yönetim Planına göre; 2014 yılında Bursa ilinde oluşan evsel atığının %98'lik kısmı Yenikent ve İnegöl Katı Atık Düzenli Depolama sahalarında; %2'lik kısım ise düzensiz depolama sahalarında bertaraf edilmektedir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre Bursa'nın 2014 yılı nüfusu 2.787.539'dur. İlçeler ile yapılan anket çalışmalarında ise 2014 yılında 2.730.838 kişiye atık hizmeti verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu değer ile Bursa ili genelinde atık toplama veriminin %98 olarak belirlenmiştir. Yenikent Katı Atık Düzenli Depolama Sahasına Osmangazi, Yıldırım, Nilüfer, Mudanya, Gürsu, Kestel, Gemlik, Karacabey, Kemalpaşa ve Orhangazi ilçelerinden, İnegöl Düzenli Depolama Sahasına ise Yenişehir, İznik ve İnegöl ilçelerinden atık gelmektedir. Orhaneli, Büyükorhan, Harmancık, Keles ve ilçeleri atıklarını kontrolsüz şekilde bertaraf etmektedir. Dağ ilçeleri başta olmak üzere 4 ilçe tarafından devam ettirilen düzensiz depolama faaliyetinin sonlandırılması amacıyla ilçelerin katı atıklarını taşıma mesafelerini azaltmaya yönelik aktarma istasyonları yapılmaktadır. Doğu, batı, kuzey ve güney olmak üzere 4 adet aktarma istasyonunun yapılması öngörülmekte olup, Batı aktarma istasyonu faaliyete başlamıştır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi: 12 Bilinçli Üretim ve Tüketim

12.5) 2030'a kadar, atık oluşumunun önleme, azaltma, geri kazanım ve tekrar kullanım yollarıyla önemli ölçüde azaltılması:

Belediyemiz bünyesinde atık yönetimine yönelik yürütülen faaliyetler Sıfır Atık Projesi kapsamında hız kazanmıştır. 2018 Yılı Kasım ayı itibarıyla atıkların ayrı toplanması için altyapı güçlendirilmiş ve toplanan atık miktarlarıyla ilgili ölçümler yapılmaya

başlanmıştır. Sıfır Atık Projesi ile Bursa ölçeğinde yürütülen çalışmaların hız kazanması ve atık toplama veriminin artması hedeflenmiştir. Büyükşehir Belediyemizde çalışan tüm personele ve temizlik personeline, sıfır atık projesinin uygulanmasına yönelik eğitimler verilmiştir. Bununla birlikte Bursa Büyükşehir Belediyemiz ile Milli Eğitim Müdürlüğü arasında sıfır atık projesi kapsamında Yeşil Karne Protokolü imzalanmıştır. Bu protokol ile Temel Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı ilkokullarda sıfır atık bilincinin yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Yaklaşık 50.000 öğrenciye ulaşılması hedeflenmiştir.

Bursa Entegre Katı Atık Yönetim Planı kapsamında kentimizde oluşan katı atıkların geri kazanımı ve bertarafı amacıyla MBT (Mekanik Biyolojik İşlem Tesisi), ATY (Atıktan Türetilmiş Yakıt), düzenli depolama, sızıntı suyu arıtma ünitelerini ve bağlı birimleri içeren Entegre Katı Atık Geri Kazanım ve Bertaraf Tesisine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi:13 İklim Değişikliğiyle Mücadele

13.3) İklim değişikliğinin önlenmesi ve etkilerinin azaltılması ile iklim değişikliğine uyum ve erken uyarı konularında eğitim, farkındalık oluşturma ile bireysel ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi:

Bursa Büyükşehir Belediyesi iklim değişikliğinin kent üzerindeki etkileri ve alınabilecek tedbirler konusunda öncü çalışmalar başlatmış belediyelerden biridir. Bursa Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı Koordinasyonunda başlatılan "Kentsel ve Kurumsal Karbon Ayakizi Envanteri ile Bursa İklim Değişikliği Eylem Planının Hazırlanması Projesi" kapsamında, öncelikle sera gazı salım kaynakları belirlenerek toplanan veriler üzerinden kurumsal ve kent ölçeğinde sera gazı envanteri oluşturulmuş, ardından tespit edilen salım kaynaklarının azaltılmasına yönelik yapılabilecek eylemleri içeren Bursa İklim Değişikliği Eylem Planı 2015 yılında hazırlanmıştır.

Bursa İklim Değişikliği Eylem Planı (BİDEP) kapsamında 2030 yılına kadar bisiklet kullanımının %0,5'den %2,5'e çıkarılması, belediye araç filosunun elektrikli araçlarla değiştirilerek örnek olunması, sokak aydınlatma sistemine PV entegrasyonunun sağlanması, mevcut ticari ve kamu binalarında enerji etkin yenilemelerin sağlanması, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılması, sanayide enerji etkin sistemlerin kullanılması, sera gazı emisyonlarının azaltılmasına yönelik alınacak tedbirlerden bazılarını oluşturmaktadır.

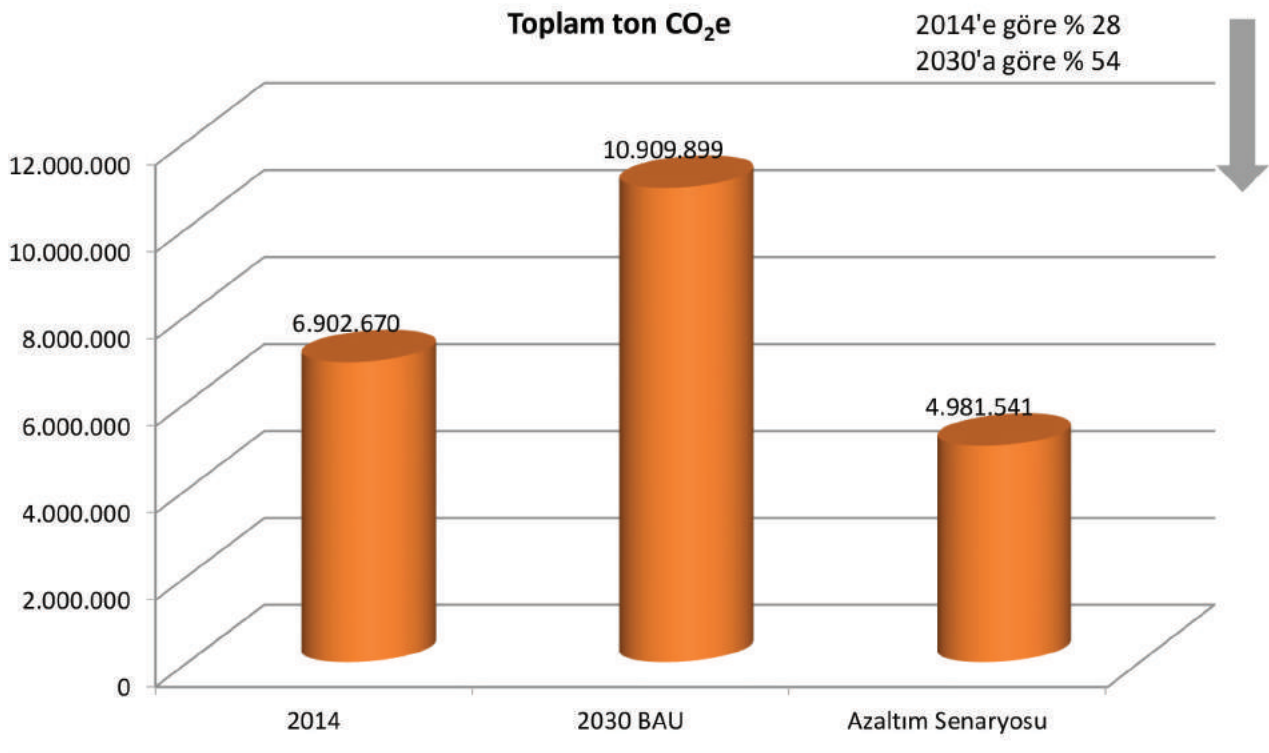
İklim değişikliği alanında yürütülen çalışmaların uluslararası boyuta taşınması ve bu konuyla ilgili çalışma yapan diğer belediyelerle bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunulması amacıyla "Avrupa Birliği" tarafından oluşturulan, 220 milyon insanı kapsayan, 6.805'e yakın yerel ve bölgesel belediyenin taraf olduğu "Belediye Başkanları Sözleşmesi" meclis kararı ile imzalanmıştır.

Belediye Başkanları Sözleşmesi kriterleri nedeniyle, var olan Bursa İklim Değişikliği Eylem Planı revize edilerek "Bursa Sürdürülebilir Enerji ve İklim

Değişikliği Uyum Planı" hazırlanmıştır. Bursa kentsel seragazı salımları, yani Bursa'nın toplam karbon ayak izi, referans yıl olarak seçilen 2014 yılı itibarıyla toplam 13.209.620 ton CO₂e'dir. Başkanlar Sözleşmesi yerel yönetimlere müdahalede bulunamayacağı ve/veya yetki alanı içinde bulunmayan sektörleri dışarıda bırakma serbestisi tanımaktadır. Bu eksiltme yapıldığında, Bursa'nın kentsel seragazı salımları referans yıl olarak seçilen 2014 yılı (sanayi ve tarım, hayvancılık hariç) için yaklaşık 6.902.669 ton CO₂e'dir. BUSECAP, Bursa'nın BAU (Business as Usual ya da Böyle Gelmiş Böyle Gider) senaryosunu farklı kurumların nüfusa, sektörel büyümelere ilişkin yaptığı öngörülerini kullanarak ortaya koymuş ve 2030 salımlarını yaklaşık 10,9 milyon ton CO₂e olarak hesaplamıştır. Bursa'nın referans yılı olan 2014'deki toplam salımları, BAU (böyle gelmiş böyle gider senaryosu) uyarınca 2030 salımları ve hazırlanan Sürdürülebilir Enerji Eylem Planı'nın farklı kaynak sektörlerine yönelik önerdiği çeşitli önlemler uyarınca, yine 2030 yılına kadar sağlanabilecek salım azaltımları Şekil-2'de verilmektedir.

2017 yılında Bursa Sürdürülebilir Enerji ve İklim Değişikliği Uyum Planı (BUSECAP) kapsamında 2015 yılında yapılan sera gazı envanteri revize edilmiştir. BUSECAP çalışması açısından 2030 yılına kadar 2014 yılına göre %7 ortalama enerji verimliliği kazanımı güvenli bir değer olarak kabul edildiğinde, Bursa kentsel salımları önlemlerin alınmaya başlayacağı 2016 yılı projeksiyonuna göre 2030 yılı itibarıyla 9.919 kton CO₂e değerine gelmektedir. 2015 yılı sonrasında kent stratejik planlarındaki artış öngörülerine göre (nüfus, sanayi, vs.) her yıl için enerji tüketimleri ve sera gazı envanteri projeksiyonu yapılmıştır.

BUSECAP'da, her sektörde ortaya koyulan azaltım önlemleri ile Bursa'nın 2030'a kadar olan gelişmesini %22 daha az seragazı salımı yaparak gerçekleştirebileceği, kişi başı salımlarda ise 2014 yılına göre 2030'da yaklaşık %40'lık bir azaltım sağlayabileceği gösterilmektedir. Bu durumda kişi başı salımlar 2014 yılına göre %40 azaltılarak 1,56 ton CO₂/gün olması beklenmektedir.

Şekil-2. 2014 Bursa Toplam Sera Gazı Emisyonları, 2030 BAU ve Azaltım Senaryosu

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi: 14 Sudaki Yaşam

14.1) 2025'e kadar her türlü deniz kirliliğinin, deniz atıkları ve besin maddesi kirliliğini de içerecek şekilde özellikle kara kökenli faaliyetlerden kaynaklanan kirliliğin, önlenmesi ve kaydadeğer miktarda azaltılması:

Gemlik Narlı bölgesinden Karacabey Kurşunlu bölgesine kadar ki sahil bandında her bölgede denize girilebilir sahil bantlarının oluşturulması, balıkçılığın ve doğal ortamların sürdürülebilir olarak yaşatılması amacıyla yapılan kolektör hatları, terfi merkezleri ve atıksu arıtma tesisleri ile deniz kirliliğinin önlenmesi hedeflenmektedir.

Gemlik Körfezi bölgesinde olan Gemlik, Küçükumla, Kurşunlu ve Mudanya Atıksu Arıtma Tesisleri ve Derin Deniz Deşarjları ile sahillerde ve körfezdeki kirlilik azaltılmaktadır.

135 bin nüfusa hizmet verecek olan Gemlik Atıksu Arıtma Tesisleri ile, Gemlik, Umurbey ve Cihatlı yerleşimlerinden kaynaklanan atıksular ilk olarak fiziksel sonrasında ileri biyolojik arıtma ile Avrupa Birliği standartlarında arıtılarak cazibeli olarak 1640m açıkta ve 40m derinlikte Gemlik Körfezine deşarj edilmektedir.

Küçükumla ve Kurşunlu Atıksu Arıtma Tesisleri, toplamda 70 bin nüfusa hizmet verecek olup, ileri biyolojik arıtma ve Avrupa Birliği Standartlarında çıkış suyu kalitesi sağlayan ultraviyole dezenfeksiyon sistemini kapsayacak şekilde dizayn edilmiştir.

Gemlik Körfezini korumak amacıyla yapılan bir diğer tesisimiz Mudanya Atıksu Arıtma Tesisleri ile batıda Altıntaş doğuda Kумыака arasında kalan Mudanya ilçe merkezi ve çevresindeki yerleşim yerlerinin atıksuları ileri biyolojik proseslerle arıtılmaktadır.

138 bin nüfusa hizmet verecek olan tesis, Avrupa Birliği standartlarında çıkış suyu kalitesi sağlayan arıtım yapmaktadır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi: 15 Karadaki Yaşam

15.1) 2020 yılı itibarıyla, uluslararası anlaşmalar altındaki yükümlülükler doğrultusunda, başta ormanlar, sulak alanlar, dağlar ve kurak alanlar olmak üzere karasal ve iç tatlısu ekosistemlerinin ve bunların hizmetlerinin korunumu, onarımı ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması:

Türkiye'de Uluslararası Sulak Alanların Korunması Sözleşmesi (RAMSAR) kapsamındaki 14 gölden biri olan ve 2001 yılından itibaren Uluslararası Yaşayan Göller Ağı'na dahil olan Uluabat Gölü'nü kirlilikten arındıracak Akçalar Atıksu Arıtma Tesisleri devreye alındı.

İlk olarak fiziksel, sonrasında ileri biyolojik ve ultraviyole dezenfeksiyon arıtma ile Avrupa Birliği standartlarında çıkış suyu kalitesi sağlayan tesis ile dünyada nesli tehlike altında olan küçük karabatak, tepeli pelikan, bıyıklı sumru, pasbaş patka, alaca balıkçıl ve kaşıkçı gibi kuş türlerine ev sahipliği yapan ve bu kuşlar için önemli bir üreme alanı olan Uluabat Gölü'nde hem kuş hem de balık türlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması hedeflenmektedir.

1999 yılında "Avrupa Sürdürülebilir Kentler ve Kasabalar Kampanyası Üstünlük Sertifikası" ödülünü alan ve "2020 Avrupa Yeşil Başkenti" ünvanına da aday olan Bursa, sürdürülebilir kalkınma amacına yönelik sürdürdüğü ciddi çalışmalarla sürecin devamını sağlamaya çalışmaktadır.

Yapılan tüm bu çalışmalarla 'Yeşil Bursa' markasının temiz çevre ile perçinlenerek, daha yaşanabilir bir şehrin geleceğe taşınması hedeflenmektedir.

Kaynaklar

- Bursa Büyükşehir Belediyesi Çalışmaları
- Bursa Sürdürülebilir Enerji ve İklim Değişikliği Uyum Planı (BUSECAP) , 2017
- Sürdürülebilir Kentler ve Kasabalar, Yerel Gündem 21 ve Bursa Örneği, Zerrin Karakuzulu (1)
- Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre Etiği, Turan Ergün, Prof. Dr. Nesrin Çobanoğlu, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (2012,3) (2)
- Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim, Mehmet Yapıcı (3)

Dr. Ethem TORUNOĞLU

Çankaya Belediyesi
Dış İlişkiler Müdürü
Sağlıklı Şehirler Proje Koordinatörü

Dr. Nilay OĞULTÜRK

Çankaya Belediyesi
Sosyal Yardım İşleri Müdürü

Esra TEKİN

Çankaya Belediyesi
Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü
Uzman

Sağlıklı Kent... “İstedığımız Gelecek!” Çankaya Halk Sağlığı Merkezi

Sağlık sadece sağlık sektörünün değil, tüm sektörlerin işidir ve herkes belirli bir role sahiptir. Özellikle yerel yönetimler sağlığın geliştirilmesinde ve sürdürülebilir kalkınmada önemli bir konumdadır. Çünkü yerel yönetimler sağlığı etkileyen temel faktörlerden (çevre, konut, sosyal hizmetler vb.) sorumludur. Ayrıca, kentte yaşayan çeşitli grupların sorunlarını en yakından bilen, bunlar için çözüm yollarına ihtiyaç duyan ve bunları uygulamaya koymak için uğraş veren de yerel yönetimlerdir. İçinde yaşadığımız kentler, sağlığımızı etkileyen ve geliştiren canlı bir organizmadır.

Kentin canlılığını ve gelişimini sürdürmesi için, ihtiyaçlarını belirlemek, bunları giderecek kaynaklar sağlamak, planlar yapmak kent sakinlerinin başlıca görevidir. Kentlerin; yaşayan, nefes alan, büyüyen, sürekli değişen bir iç dinamiğe sahip, karmaşık bir organizmalar olarak yaşamını sürdürmesi için bir takım ihtiyaçları vardır.

Sağlıklı olmak bunlardan birisidir. DSÖ’nün tanımına göre sağlıklı kent, “İnsanları için en iyi imkânları sağlayan, yaşamlarını kolaylaştıran ve geliştiren bir ortamı sağlamak amacıyla çevresini geliştirebilen ve kaynaklarını genişletebilen bir kenttir.”

Birleşmiş Milletlerin (BM) daha sağlıklı, gelişmiş ve yaşanabilir bir dünya için evrensel “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri” 2030 yılına kadar yoksulluğu sona erdirmeye, refahı ve insanların esenliğini destekleme ve çevreyi koruma amacını güden yeni bir sürdürülebilir kalkınma gündemidir.

Sağlıklı Kentler Belfast Deklarasyonu (2003), Sağlıklı Kent Hareketi’nin 15. Yılında, “yerel eylemin gücü” başlığı ile sağlık alanında ve sürdürülebilir kalkınmada “kent liderliğinin” ve katılımın önemi üzerinde yoğunlaşmıştır. 2104 yılında düzenlenen ve Sağlıklı Kentler Hareketinin 25. Yılına tekabül eden DSÖ Sağlıklı Kentler Atina Konferansı ve bu konferansın sonrasında yayınlanan Atina

Bildirgesi’nde ise herkes için sağlık ve sağlıkta eşitlik kavramlarının politik bir strateji olarak benimsenmesi üzerinde durulmuştur. DSÖ Sağlıklı Şehirler Projesi’nin “2019-2024 yıllarını kapsayacak VII. Faz ana temaları, Ekim 2018’de Belfast’ta düzenlenen Uluslararası Sağlıklı Şehirler Kongresinde ‘toplum, mekân, gezegen, barış, refah ve katılım’ olarak belirlenmiştir.

BM’in “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri” arasında yer alan “Hedef 3: Sağlıklı Bireyler” başlığı; sağlıklı yaşamların güvence altına alınması ve her yaşta esenliğin desteklenmesini hedeflemektedir.

Erişilebilecek en yüksek düzeyde sağlıktan istifade etmek, ırk, din, politik inanç, ekonomik ve sosyal koşullar gözetmeksizin her insanın temel haklarından biridir.

Çankaya Belediyesi, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Sağlıklı Kentler Ağına üye bir belediye olarak, kentsel hizmetlerde “herkes için sağlık” temel politikasını benimsemiştir.

Çankaya Belediyesinin 2004 yılında Sağlıklı Kentler Birliğinin (SKB) kurucu üyeleri arasında yer alması da bu politikanın bir yansımasıdır. Ayrıca, yürütülen projelerde, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile oluşturulan işbirliği, dayanışma ve katılımcı anlayış öncelikli çalışma aksıdır.

Çankaya Halk Sağlığı Merkezi

Çankaya Belediyesi'nin Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Sağlıklı Kentler Projesi ile tanışması ve "sağlıklı kent" kavramını Belediye çalışmalarının ana akslarından biri olarak tanımlamaya başlaması çok eski yıllara dayanmaktadır. Çankaya Belediyesi, Sağlıklı Kentler Projesi ile ilgili çalışmalara ilk olarak 1994 yılında, dönemin Belediye Başkanı Doğan Taşdelen'in, Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Örgütü Ankara Ofisi ile kurduğu ikili ilişkilerle başlamıştır. 09.09.1994 ise önemli bir tarihtir. Bu tarihte alınan, Belediye Meclis Kararı ile Çankaya Belediyesi'nin Sağlıklı Kentler Projesi'ne katılım süreci yasallaştırılmıştır.

"Sağlıklı Kent ve Sağlıklı Çevre" kavramlarının bir bütünlük içinde konuşulmaya başlaması ile birlikte, Çankaya Belediyesi, "sağlıklı kent" şemsiyesi altında, sağlık, sosyal hizmetler, çevre, eğitim, kültür ve spor gibi çeşitli alanlarda projeler üretmiş ve bunları hayata geçirmiştir. Sağlıklı Kent bir sonuç değil, dinamik ve çok yönlü bir süreçtir. Sağlıklı Kent Projesine dahil olmak, bir anlamda "Herkes İçin Sağlık ve Sağlıkta Eşitlik" ilkelerinin benimsenmesi demektir.

Çankaya Belediyesi, 2014-2019 döneminde, Belediye Başkanımızın Alper Taşdelen'in öncülüğünde "Çankaya Sağlıklı Kent Projesine" yeni bir bakış açısıyla eğilmiş ve bu bağlamda Çankaya Halk Sağlığı Merkezini odak alan bir strateji geliştirmiştir.

Sağlığın sosyal belirleyicilerini kentsel yaşam kalitesi ile birleştirmek, kent olgusuna sağlık ve çevre boyutları ile bakabilmek başlangıç itibarıyla, sağlığa kamu yararını, belediyeçilik alanında ise sosyal belediyeçiliği gerektirmektedir. Bu noktada, sağlığın sosyalizasyonu alanında ülkemizin çehresini değiştiren ve koruyucu sağlık hizmetlerinde yeni bir dönemin temellerini atan Prof. Dr. Nusret Fişek

ve onun düşünceleri çalışma anlayışımızı belirleyen temel değerlerdir.

Çankaya Halk Sağlığı Merkezi "**Hedef 3: Sağlıklı Bireyler**" doğrultusunda, sağlığa bütüncül bir yaklaşımla şekillenmiş, "**Hedef 3.8: Evrensel Sağlık Hizmetlerine Erişimin Sağlanması**" alt başlığıyla doğrudan ilişkili hizmetlerin sunulduğu, her yaştan her kesimden Çankayalının erişimine açık bir merkez olarak faaliyet göstermektedir.

Çankaya Halk Sağlığı Merkezi sadece bireyler için sağlık hizmetlerini değil, aynı zamanda halk sağlığı eğitimleri ve işbirlikleri yoluyla tüm toplumu hedefleyen hizmetleri de içerir.

Çankaya Belediyesi, insanların sağlıklı bir yaşam sürmelerini ve her yaşta refahını sağlamak, tüm bireyleri zamanında sağlık bilgisi, koruyucu sağlık hizmetleri ile buluşturmak ve gerek duyulan durumlarda tedavi hizmetlerine eriştirebilmek amacıyla Çankaya Halk Sağlığı Merkezi bünyesinde;

- Ağız ve Diş Sağlığı Hizmetleri
- Sağlık Eğitimi Hizmetleri ve Taramalar
- Evde Bakım Hizmetleri
- Aile Sağlığı ve Eğitimi Hizmetleri
- Aile ve Çocuk Psikolojik Danışmanlığı
- Gönüllü Danışmanlık ve Test Hizmeti
- Sağlık Kart hizmetlerini ücretsiz olarak sürdürmektedir.

1. Ağız ve Diş Sağlığı Hizmetleri:

Çankaya Halk Sağlığı Merkezinde sağlık güvencesi koşulu aranmaksızın tüm Çankayalılara birinci basamak (koruyucu ve tedavi edici) ağız ve diş sağlığı hizmetleri verilmektedir. Genel ağız ve diş sağlığı muayenesi, diş taşı temizliği, diş dolgusu, diş çekimi, çocuklara flor ve fissur sealants uygulaması yapılmaktadır.

Çankaya ilçesi ve köylerindeki ilköğretim ve liselerde öğrencilere genel sağlık ve ağız- diş sağlığı eğitimleri sürdürülmekte, bu okullarda ücretsiz ağız ve diş muayeneleri yapılmaktadır. Muayene sonucunda tedavi ihtiyacı tespit edilen çocuklar Çankaya Halk Sağlığı Merkezinde ücretsiz olarak tedavi edilmektedir. Eğitim verilen okullarda ayrıca çocukların ağız-diş sağlığı bilinci ile sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla anketler düzenlenmektedir.

Çankaya Halk Sağlığı Merkezinde 2018 yılında 5.166 kişiye ağız ve diş sağlığı hizmeti verilmiştir. 2017 verileri ile kıyaslandığında ise 2018 gerçekleşmesinde %11 oranında artış olduğu gözlemlenmektedir.

2. Sağlık Eğitimi Hizmetleri ve Taramalar

Hem Çankaya Halk Sağlığı Merkezinde hem de Çankaya Evleri ve Bahar Evlerinde genel sağlık eğitimi konularında; sağlık bilinci, sağlığın tanımı, erken ölüm nedenleri, kadın ve üreme sağlığı, diyabet, obezite, kalp-damar hastalıkları, menapoz, diyabet, kanser ve mücadele yolları, Alzheimer, madde bağımlılığı, çevre sağlığı, kişisel hijyen kuralları, ağız ve diş sağlığı vb. konularda yetişkin eğitimleri sürdürülmektedir. Bunun yansısı çeşitli konularda (tansiyon, şeker, göz vb) taramalar yapılmaktadır. Çankaya Belediyesi Gündüz Bakımevleri ve Oyunevleri ile devlet ve özel sektöre ait okullarda ise sağlıklı ve doğru beslenme, ağız ve diş sağlığı, cinsel eğitim, bulaşıcı hastalıklar vb. konularda drama ve oyun gibi uygun yöntemler kullanılarak eğitimler verilmekte, göz, ağız ve diş muayenesi yapılmakta, boy-kilo gelişimi izlenmektedir.

Çankaya Halk Sağlığı Merkezi Sağlık Eğitimleri 2018

Tarih	Yer	Faaliyet Alanı	Kişi Sayısı
15.02.2018	Ayrancı Anadolu Lisesi	Ağız Diş Sağlığı Eğitimi	120
20.02.2018	Reha Alemdaroğlu Anadolu Lisesi	Ağız Diş Sağlığı Eğitimi	110
20.02.2018	Ata Çankayaevi	Ağız Diş Sağlığı Eğitimi	25
21.02.2018	Karapınar Çankayaevi	Ağız Diş Sağlığı Eğitimi	35
22.02.2018	Reha Alemdaroğlu Anadolu Lisesi	Ağız Diş Sağlığı Eğitimi	120
28.02.2018	Bademlidere Çankayaevi	Ağız Diş Sağlığı Eğitimi	75
03.04.2018	Esat Baharevi	Ağız Diş Sağlığı Eğitimi	20
05.04.2018	Mürsel Uluç Çankaya Evi	Ağız Diş Sağlığı Eğitimi	25
06.04.2018	Yüzüncü Yıl Baharevi	Ağız Diş Sağlığı Eğitimi	35
10.04.2018	Cebeci Oyunevi	Ağız Diş Sağlığı Eğitimi	10
13.04.2018	Sokullu Oyunevi	Ağız Diş Sağlığı Eğitimi	30
16.04.2018	Bayraktar Oyunevi	Ağız Diş Sağlığı Eğitimi	10
Genel Toplam			615

Kadın Sağlığı Eğitimleri 2018

Tarih	Yer	Faaliyet Alanı	Kişi Sayısı
02.01.2018	Bayraktar Çankaya Evi	Cinsellik 1	12
05.01.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	Cinsellik 1	14
09.01.2018	Bayraktar Çankaya Evi	Cinsellik 2	12
12.01.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	Cinsellik 2	14
16.01.2018	Bayraktar Çankaya Evi	Haklar	14
19.01.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	Haklar	12
23.01.2018	Bayraktar Çankaya Evi	Çocuklar ve Ergenler	14
26.01.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	Çocuklar ve Ergenler	12
30.01.2018	Bayraktar Çankaya Evi	Üreme Sağlığını Koruyucu Davranışlar	26
02.02.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	Çocuklar ve Ergenler	12
06.02.2018	Bayraktar Çankaya Evi	Çocuklar ve Ergenler	10
09.02.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	Haklar	12
13.02.2018	Bayraktar Çankaya Evi	Haklar	12
16.02.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	Genel Sağlığı Koruyucu Davranışlar	10
20.02.2018	Bayraktar Çankaya Evi	Genel Sağlığı Koruyucu Davranışlar	10
23.02.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	Üreme Sağlığını Koruyucu Davranışlar	12
27.02.2018	Bayraktar Çankaya Evi	Üreme Sağlığını Koruyucu Davranışlar	10
02.02.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	İlk Yardım	12
02.03.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	Haklar	12
09.03.2018	Bayraktar Çankaya Evi	Çocuklar ve Ergenler	11
16.03.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	Üreme Sağlığını Koruyucu Davranışlar	12
23.03.2018	Bayraktar Çankaya Evi	Genel Sağlığı Koruyucu Davranışlar	12
30.03.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	Genel Sağlığı Koruyucu Davranışlar	12
06.04.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	Genel Sağlığı Koruyucu Davranışlar	12
13.04.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	Üreme Organları ve İşlevleri	15
20.04.2018	Dr. Nusret Fişek Sağlıkevi	İletişim	15
Genel Toplam			341

3. Evde Bakım Hizmetleri:

65 yaş üstü ve sağlık hizmeti alabil-
mek için sağlık kuruluşlarına gide-
meyecek durumdaki hastalara ve yaş
sınırı olmaksızın tüm engelli bireylere
evde sağlık, bakım ve temizlik hizmeti
verilmektedir. Evde bakım kriterlerine
uygun, fiziksel olarak evini temizle-
yemeyecek (yaşlı, hasta, engelli) ve
"ekonomik açıdan bakıcı ve temizlik
elemanı çalıştıramayacak" durumdaki
bireylerin temiz ve sağlıklı bir ortam-
da yaşayabilmelerine yardımcı olmak
amacıyla da evde temizlik hizmeti
desteği sunulmaktadır.

Evde Bakım Hizmetleri kapsamında
ekip sayısı artırılarak daha fazla tale-
bin karşılanması sağlanmıştır. Engelli
ve 65 yaş üstü kişilere yönelik evde
sağlık ve bakımı ile evde temizlik
hizmetleri kapsamında 2018 yılında;
4.731 sağlık bakımı, 790 evde temizlik,
1.033 nakil ve 70 değerlendirme hiz-
meti olmak üzere, toplam 6.624 kişiye
hizmet verilmiştir.

Evde Bakım Hizmetleri 2018

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
Evde Sağlık Bakımı	427	433	461	452	479	420	315	231	277	428	432	376	4.731
Evde Temizlik	69	54	73	63	71	62	53	49	56	68	108	64	790
Nakil	96	102	128	95	95	85	78	45	56	98	74	81	1.033
Değerlendirme	7	-	6	2	6	6	13	1	6	3	6	8	70
Toplam	599	589	668	612	651	573	459	326	395	597	620	529	6.624

4. Aile Sağlığı ve Eğitimi Hizmetleri

Aile Sağlığı ve Eğitimi Hizmetleri kap-
samında, Çankaya ilçe sakinlerinin
doğumdan başlayarak yaşam dön-
güsündeki tüm gelişim sürecinde,
eğitim ve sağlık desteği ile bebek ve
annenin izlenmesini öngören bir uy-
gulamayı da hayata geçiren çalışma-
lar yürütülmektedir. Çankaya'da yaşı-
yan, yeni bebeğe sahip olan ve bebek
bekleyen annelere destek olmak,
sağlıklı bir aile ve toplumun oluşma-
sına katkıda bulunmak, doğum son-
rası hijyen ve bakım, anne ve bebek
sağlığı, emzirme ve beslenme, meme

bebeklerin doğumdan itibaren ilk
dört ay ihtiyacı olan giysi ve bakım
malzemelerinden oluşan Hoş Geldin
Bebek Setini ailelerine hediye edil-
mektedir.

Aile Sağlığı ve Eğitim Hizmetleri kap-
samında; 933 anneye bebek eğitimi
verilmiş, ailelere 1.053 bebek seti he-
diye edilmiştir.

bakımı ve göbek bakımı konularında
uzman hemşireler vasıtasıyla eğitim-
ler verilmektedir. Ayrıca, doğumun-
dan başlayarak gelişim sürecinde be-
bek ve annenin izlenerek olası sağlık
sorunlarının önceden tespit edilmesi
ve önlenmesine yönelik eğitim ve
sağlık desteği verilmektedir.

Aile Sağlığı Eğitim Hizmetleri kapsa-
mında yürütülen "Hoş Geldin Bebek
Projesi" dâhilinde, Çankaya'da doğan

5. Aile ve Çocuk Psikolojik Danışmanlığı

Aile Danışmanlığı; aileyi oluşturan bireylerin bir araya gelmesi ve paylaştıkları sorunları birlikte çözmeye çalışması üzerine gerçekleşen psikolojik danışmanlık hizmetidir. Aile danışmanlığı kapsamında, bireysel danışmanlık, evlilik öncesi/çift danışmanlığı ve cinsel terapi hizmetleri verilmektedir. Ailenin yaşadığı sorunların çözümünün yanı sıra aile sistemindeki bireylerin birbirini daha iyi anlamalarını, belirgin ya da esnek sınırlar çizebilmelerini, açık iletişim kurmalarını sağlamayı kolaylaştıracak yeni beceriler kazandırmak hedeflenmektedir.

Çocuk Psikolojik Danışmanlığı kapsamında, anne ve babaya çocuğun aile ve okula ilişkin sorunları ve çözümlemelerine dayanan, erken çocukluk dönemindeki çocuklarda karşılaşılabilecek duygusal davranışsal sorunların giderilmesine yönelik psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir.

Aile ve Çocuk Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri 2018

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
Aile Görüşmesi	41	47	53	34	27	15	-	-	2	54	63	40	376
Çocukla Bireysel Görüşme	39	45	46	26	19	20	2	-	5	31	28	25	286
Kreş Dışı Çocuk Görüşme	5	8	11	7	5	5	-	-	5	-	-	7	53
Kreş Dışı Aile Görüşme	9	11	12	10	7	5	-	-	17	2	-	5	78
Yetişkin Görüşmesi	35	26	38	30	24	-	-	-	2	28	-	33	303
Toplam	129	137	160	107	82	45	2	-	31	115	91	110	1.096

Aile ve Çocuk Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri kapsamında; 454 aile görüşmesi, 339 çocukla bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir.

Çankaya Halk Sağlığı Merkezinde 303 yetişkine danışmanlık hizmeti verilmiştir. 2017 görüşme verileriyle karşılaştırıldığında bu hizmet alanında %26 artış olmuştur.

6. Gönüllü Danışmanlık ve Test Hizmetleri:

Çankaya Halk Sağlığı Merkezinde, sosyal güvence koşulu aranmadan herkese HIV danışmanlık ve testi hizmeti verilmektedir. Gönüllü Danışmanlık ve Test Birimi toplumun farkındalığının ve bu hizmetlerden yararlanma olanağının artırılması, HIV(+) bireylerin erken tanısı, tedaviye yönlendirilmesi ve böylece hastalığın yayılımının azalmasına katkı sağlanması amacıyla

oluşturulmuştur. Gönüllü Danışmanlık ve Test Biriminde;

- HIV/AIDS korunma, bulaşma yolları konusunda bilgi verilmekte,

- Ücretsiz ve gizlilik esasları içerisinde HIV test hizmeti sunulmakta,

- Test öncesi ve sonrasında danışmanlık hizmeti verilmekte,

- Tedavi için bir merkeze yönlendirme yapılmaktadır.

Tüm başvuruların, insan haklarına saygılı, mahremiyeti koruyan bir anlayışla saklı tutulduğu birimde, HIV ve cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ilgili koruyucu sağlık hizmeti ile ilgili konularda erken tanı ve tedavi için destek hizmeti sunulmaktadır.

Çalışma Çankaya Belediyesi, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Kırmızı Şemsiye Cinsel Sağlık ve İnsan Hakları Derneği, Sağlıkta Genç Yaklaşımlar Derneği işbirliği ile Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun danışmanlığında yürütülmektedir.

Gönüllü Danışmanlık ve Test Hizmeti "Hedef 3.3: Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadele" alt başlığındaki; HIV, AIDS, tüberküloz, sıtma gibi enfeksiyonların ve hastalıkların 2030 yılına kadar engellenmesi ve bu enfeksiyonlara bağlı hastalık ve ölümlerin önlenmesini hedefiyle doğrudan ilişkilidir.

Gönüllü Danışmanlık ve Test Hizmetleri 2018

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
Laboratuvar Testi Ve Yüz Yüze Danışmanlık Sayısı	138	93	115	106	109	92	88	89	76	59	114	142	1.221
Telefonla Danışmanlık Sayısı	21	45	36	30	54	87	52	43	90	148	89	78	773
Toplam	159	138	151	136	163	179	140	132	166	207	203	220	1.994

Gönüllü Danışmanlık ve Test Birimine başvuran 1.221 kişi Laboratuvar Testi ve Yüz Yüze Danışmanlık, 773 kişi de Telefonla Danışmanlık hizmetinden olmak üzere toplam 1.994 kişi bu hizmetten yararlanmıştır. 2017 yılında 882 kişiye verilen bu hizmette %226 oranında bir artış sağlanmıştır.

7. Sağlık Kartı:

Çankaya Belediyesi rutin hizmetlerin sürdürülmesinin yanı sıra beklenti ve ihtiyaçlara yönelik yaptığı çalışmalar sonucu Sağlık Kart uygulamasını hayata geçirmiştir. Çankaya'da yaşayan her vatandaşa, yüzde 50'ye va-

ran sağlık hizmeti indirimi sağlayan "Sağlık Kart" uygulamasıyla özel sağlık kuruluşlarında, muayene, tahlil-tetkik ve tedavi hizmetlerine erişim sağlanmıştır.

41 özel sağlık kuruluşuyla imzalanan protokoller doğrultusunda, toplumu ilgilendiren sağlık sorunlarını belirlemek için taramalar, testler ve eğitimler yapılmaktadır.

Protokol gereği Çankaya Gündüz Bakımevlerinde, okullarda, Çankaya Evlerinde, Baharevlerinde sağlık okur-yazarlığı boyutunda çalışmalar yürütülmektedir.

2018 yılı içinde Sağlık Kart'ın 28.948 kişiye dağıtımı tamamlanmış, bu kişilerin anlaşmalı sağlık merkezlerinden indirimli faydalanmaları sağlanmıştır.

Çankaya Halk Sağlığı Merkezinde 2018 yılında sağlıkta yaşam kalitesini arttırmak ve sürdürülebilir bir biçimde gelişmesine katkı sağlamak amacıyla, koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin etkin olarak yürütülmesi için çalışmalar yapılmıştır.

2019 yılında da bu çalışmalar belediyeye öz kaynakları ve işbirlikler yoluyla geliştirilerek devam etmektedir.

Doç. Dr. İnci PARLAKTUNA

Osmangazi Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

SKB Danışma Kurulu Üyesi

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Hedef 5 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Bugün 20 yıl öncesine göre daha çok sayıda kız çocuğu okula gitmesine rağmen hala ilköğretimde cinsiyet eşitliğinin sağlanamadığı birçok ülke vardır. Gelişmekte olan ülkelerin üçte biri okullaşmada kız erkek eşitliğini sağlayamamıştır. Mesela, Batı Asya’da kız çocukları hala ilk ve ortaokula gitme konusunda birçok engelle karşılaşmaktadırlar. Kadınlar hala işgücü piyasasına ulaşmada eşit erişime sahip değildirler ve her alanında çeşitli düzeylerde eşitsizliklere maruz kalmaktadırlar. Bugün bile kadınlar dünya ortalamasına göre erkeklerden % 24 daha az miktarda maaş almaktadırlar. (6) Birçok bölgede kadınların ekonomik kaynaklar üzerinden eşit haklara sahip olmadıkları bilinmektedir. Bu engellerin dışında kadınların karşılaştığı diğer engeller ücretsiz bakım ve ev işlerinin hane halkı içinde eşitsiz bölüşümü ve kamu alanlarında yapılan ayrımcılıklar olarak sıralanabilir. Ayrıca cinsel şiddet, istismar ve her türlü şiddete maruz kalanların çoğu kadınlardır ve bu alandaki sayı da oldukça yüksektir. Çalışmalar dünya genelinde kadınların yüzde 35’nin eşlerinin veya sevgililerinin ya da tanıdıklarının uyguladığı fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldığını göstermektedir. Afrika ve Ortadoğu’da yaklaşık 133 milyon kız çocuğunun kadın sünnetine maruz kaldığı ve söz konusu uygulamanın kız çocuklarının kalıcı sağlık sorunları yaşamalarına, HIV/AIDS gibi hastalıkları kapmalarına ve kısır kalmalarına neden olduğu raporlanmıştır. (6) Eşitsizlik kadınların arazi ve mülk edinme ve ekonomik kaynaklar üzerinde eşit haklara sahip olma konularını da kapsamaktadır. Özetle kadın ve kız çocukları dünyanın neresinde olursa olsun çeşitleri ve düzeyleri farklı olsa da toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile karşılaşmaktadır.

Bu eşitsizlikler bazı bölgelerde çok daha ciddi boyutlarda olabildiği gibi kadınların sosyal yaşamından kamu alanına hatta işgücü piyasasına kadar uzanmaktadır. (3) Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimi üzerinde olumsuz etkilere sahiptir. Ülkenin gelişimini sağlamak ve iyileştirmek için 2014 yılı itibarıyla 143 ülke anayasalarında kadın erkek eşitliğini sağlamış bulunmaktadır. Geriye kalan 52 ülkenin eşitsizlik konusunda adım atması gerektiği ve eşitsizlik konusunu önemli olduğunun altı çizilmektedir. Kız çocukları eşitsizliğe ergenliğe erişmeleri ile daha fazla, bazıları ise doğumdan itibaren tüm yaşamlarının içinde maruz kalabilmektedir. Her yıl yaklaşık 15 milyon 18 yaş altı kız çocuğu evlendirilerek çocuk gelin numunda yaşamaya zorlanmaktadır. (2) Ayrıca bazı ülkelerde yeterli sağlık hizmetleri olmaması veya kız çocuklarının beslenmeden mahrum bırakılması kız çocuklarının ölüm oranlarının daha yüksek olmasına neden olmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği aslında temel bir insan hakkıdır. Toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirmek, herkes için sağlıklı bir toplum demektir. Kadın ve kız çocukları için yapılan her birim harcama toplumun gelişmesini arttıran daha fazla geri dönüşüm demektir. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri bu çerçeveden alındığında kadın ve kız çocuklarına karşı her türlü ayrımcılığın her yerde ortadan kaldırmayı hedeflemektedir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği (Hedef 5) Hedeflerinin Kapsamı

Eşitlik demokrasinin temel özelliği ve önemli bir göstergesidir. Eşitlik ilkesi toplumların sosyal, politik ve ekonomik yaşam kalitesini arttırırken, aynı zamanda sosyo-ekonomik gelişmenin sürekli ve dengeli olmasını da sağlamaktadır. Birleşmiş Milletlerin üye ülkeleri, 25 Eylül 2015 tarihinde 2030 yılı için 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefini (SKH) içeren küresel gündemi kabul etmiştir.

Milenyum Kalkınma Hedeflerinin yerini alan ve sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik, sosyal ve çevre boyutu ile ele alan Gündem 2030’un 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefinin beşincisi “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” başlığını taşımaktadır. Aslında toplumsal cinsiyet eşitliği Gündem 2030’un tüm hedeflerinde yer almaktadır.

Çünkü Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamındaki yoksulluğun azaltılması, sağlığa erişim, insana yakışır işler, barış ve adalet gibi tüm hedeflere gerçek anlamda erişilmesi için toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması öncelikli şartlardandır. Bu nedenle Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine erişilmesi konusunda yapılacak tüm uygulamalar toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerini dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadınların güçlendirilmesi konusu küresel kadın hareketinin çabalarıyla başlı başına tek bir hedef (Hedef 5) olarak kabul edilmiştir. Hedef 5, kadınlar ve kız çocuklarına karşı her türlü ayrımcılığın her yerde ortadan kaldırılmasına odaklanmakta ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, kadına yönelik şiddet gibi önemli sorunlarla mücadele edilmesine katkıda bulunması ve kadının güçlendirilmesi amaçlarını taşımaktadır. Bu amaçlara ulaşmada öncelikle kadının güçlenmesi önemli koşullardan biridir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadın ve kız çocuklarının güçlenmesi için kadın ve kız çocuklarının karşılaştığı özel durumlar Hedef 5'in altı alt başlığında ele alınmış ve hedefler ile ilgili içerik aşağıda açıklanmıştır.(5)

5.1. Bu alt başlık tüm kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü ayrımcılığın sonlandırılması gerektiği amaçlanmıştır. Bu amacı gerçekleştirmek için bu konuda yasal çalışmaların yapılması, ayrımcılık içeren mevzuatların kaldırılması ve faydalı olan yasaların yürürlüğe koyulması ve uygulanması gerektiğini ifade etmektedir.

5.2. İkinci alt başlık kamu ve özel alanlarda kadınlara ve kız çocuklarına yönelik kadın ticareti, cinsel ve her türlü istismarı da kapsayan her türlü şiddetin ortadan kaldırılmasını amaçlar. Bu alt başlıkta ülkelerin kadına yönelik şiddet sorununa çözüm üretirken ülkelerin dinamik ve sosyal yapılarını dikkate alarak farklı girişimlerde bulunabileceği belirtilmektedir. Ancak burada önemli üzerinde durulması gereken nokta kanun uygulayıcılarının sıfır taviz yaklaşımını benimsemiş olmaları gerektiği belirtilmektedir.

5.3. Bu alt başlık erken yaşta yapılan evliliklere ve kadın sünneti gibi zararlı uygulamalara son verilmesi gerektiği ve zararları ile ilgili konuları kapsar.

5.4. Bu alt başlıkta ulusal şartlara uygun şekilde kamu hizmetlerinin alt yapısı ve sosyal koruma politikalarının nasıl olması gerektiği açıklanmaktadır. Ayrıca hane halkı ve aile içerisinde sorumlulukların yeniden paylaşımı teşvik edilerek ücretsiz bakım ve ev işlerinin herkes için tekrar tanımlanması ve en önemlisi karşılıksız bu emeğe bir değer atfedilmesinin gerektiği belirtilmektedir. Birçok ülkede ücretsiz emek olarak tanımlanan bakım işleri kadınların rolleri olarak tanımlanmaktadır. Kadının eğitime veya işgücü piyasasına katılmama nedeni, toplumun kadınlara yüklemiş olduğu toplumsal roller olduğu belirtilmektedir. Üye ülkelerin bu konuyu dikkate almaları toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında atılan önemli adımlardan biridir.

5.5. Bu alt başlık kadınların siyasi, ekonomik ve sosyal hayatın karar verme süreçlerine tam ve etkin bir biçimde katılımlarının ve kadınlara karar verme mekanizmalarında, her düzeyde lider olabilmeleri için eşit fırsatlar tanınmasının güvence altına alınması gerektiğini kapsamaktadır. Bugün kadınların siyasi ve ekonomik alanlarda önemli roller üstlendikleri halde sayının yeterli olmadığı, çoğunlukla sayının alt sınırdaki kaldığı ve üye ülkelerin bu sorunu mutlaka ele alması gerektiği belirtiliyor. Ülkelere kadının sadece işgücü piyasasına katılım oranının artmasına yönelik çalışmaları ve politikaları değil aynı zamanda kadınların karar mekanizmalarında yer almalarını sağlayan politikaları ve çalışmaları geliştirmeleri gerektiğini ve hatta ülke gündeminin öncelikli konuları arasında yer alması gerektiği vurgulanmaktadır.

5.6. Bu alt başlık Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı Eylem Programı, Pekin Eylem Platformu ve bunların gözden geçirme konferanslarının sonuç raporları çerçevesine mutabık kalınarak cinsel ve üreme sağlığı ve üreme haklarına evrensel erişimin

sağlanması ile ilgili konuları kapsamaktadır.

Hedef 5'in altı alt başlığın yanı sıra diğer konuların yer aldığı alt başlıklar aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

5.a. Kadınların ekonomik kaynaklara ulaşma, toprak ve diğer mülk türlerine sahip olma ve üzerlerinde kontrol kurabilme, finansal hizmetler, miras ve doğal kaynaklara erişimlerinin sağlanmasını kapsayacak şekilde ulusal yasalara uygun olarak ekonomik kaynaklar konusunda eşit haklara sahip olmaları için reformlar yapılması gerektiği belirtilmektedir.

5.b. Kadınların güçlendirilmesini destekleyen teknolojilerin, özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımının artırılmasının desteklenmesi ile ilgili konuları kapsamaktadır.

5.c. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadınların ve kız çocuklarının her düzeyde güçlenmeleri için politikaların ve mevzuatların kabul edilmesi ve bu alanda güçlendirilmesini kapsamaktadır. Cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi için kamu ödenekleri yapan ve bu işlemlerin izlemesini sağlayan sistemlerinin kurulmasına yönelik önerileri kapsamaktadır.

Bu hedefler çerçevesinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadın ve kız çocuklarının güçlenmesi için öncelikli alanlar tespit edilmiş, erişilebilir kamu istihdam hizmetlerin belirlenmiş ve eğitim programların planları oluşturulmuştur.

Hedef 5'in Gerekliliği

Kadın ve kız çocuklarına karşı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması hedefi sadece temel insan hakkı bakışı ile bakılmamalıdır. Dünya nüfusunun yarısının kadınlardan oluştuğunu dikkate alırsak, Hedef 5 aynı zamanda ekonomik büyümeyi ve sosyal ve kültürel olarak gelişmeyi sağlayan ve en önemlisi sürdürülebilir kalkınma hızını olumlu yönde etkileyen bir hedeftir.

Diğer bir ifade ile toplumsal cinsiyet eşitliği hedefi, kadınların toplumdaki ekonomik ve sosyal konumlarına ilişkin bilgi sağlamakla birlikte her ülke için insani gelişmeyi değerlendirmek açısından önemli bir belirleyicidir. Toplumsal cinsiyet eşitliği olmadan ve kadınların topluma, ekonomiye, yönetime tam katılımı sağlanmadan toplumların gelişimini gerçekleştirmesinin mümkün olmadığı artık herkes tarafında kabul edilen bir görüştür. Kadın ve kız çocuklarının her alanda güçlendirilmesinin domino etkisi yaratarak sosyal, kültürel ve ekonominin her alanında pozitif etkiler yarattığı bu konuda yapılan çalışmalarla defalarca kanıtlanmıştır. Yine bu çalışmalarda bu tür hedeflerin kız çocuklarının okula gitme oranlarının artması ve kadınların ücretli olarak işgücüne katılımı konusunda farkındalıklarının oluşması yönünde önemli katkılarının olduğu raporlanmıştır. Bu tür hedefler toplumsal cinsiyet eşitliğini daha ileriye götürecek politikalar ve mevzuatın güçlendirilmesine de katkı sağlamaktadır.

2030 yılında daha sağlam temellere dayanan ve sürekliliği olan toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi Hedef 5'in kapsamlı ve gereği gibi uygulanmasına bağlıdır. Bu süreçte toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili yeni ve sürdürülebilir uygulamaların ve politikaların hayata geçirilmesi önem arz etmektedir. Kadınların ve sivil toplumun bu sürece etkin katılımı, konunun liderlerin gündemlerinin ilk sıralarında yer alması, erkekler bu konuda öncülük etmeleri toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında önemlidir.(1)

Türkiye Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği

Türkiye'de cinsiyet bağlamındaki eşitlikçi politikaların uygulanması konusunda bazı ilerlemeler kaydedilmişse de yeterli değildir. Toplumsal cinsiyet eşitliği konusu Türkiye'deki UNDP Ofisi olarak 2000 yılından bu yana gündeme alınmıştır.(1) Bu hedefler daha önceki yıllara göre daha fazla sayıda kız çocuklarının okula gittiği ve ilköğretimde cinsiyet eşitliğinin bir önceki yıla göre daha iyi olduğu söylenebilir.

İşgücü piyasalarında ücretli ve güvenceli işlerde çalışan kadın sayıları daha önceki senelere göre daha yüksek olduğu verilerde görülmektedir. (7) Buna rağmen Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin her daim ve her yerde hala mevcut olduğunu günlük yaşam pratiklerinden ve verilerden görülebilmektedir. Bazı bölgelerde, sektörlerde işgücü piyasasında hala büyük eşitsizlikler vardır. Kadınlar hala işe eşit erişime sahip değildir. (4) Hala kadınların çarptıkları cam tavanlar ve duvarlar vardır. Örneğin işgücü piyasasında kadın işgücüne talep yaratılması, kadının kendi yaşamını sürdürebileceği koşulların yaratılması, kadının siyasette yer alması ve rektör, CEO ve ordu komutanı gibi karar mercilerinde bulunması için yeterli koşulların yaratılmasını sağlayacak gelişmeler ve düzenlemeler yeterli değildir. Kamu alanlarda kadın liderlerin teşvik edilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğini daha ileriye götürecek politikalar ve mevzuatın güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır.(3)

Türkiye'de şiddetten hayatını kaybeden kadınları anmak için yapılmış dijital anıt sayaç 2018 yılı için 387 göstermektedir. Bunu yanı sıra cinsel şiddet ve istismara uğrayan kadın ve kız çocukları bu sayıya eklemek gerekir. Ücretsiz bakım ve ev işlerinin hane içinde eşitsiz bölüşümü kadınların işgücü piyasasına katılımlarında ve kamusal alanlara çıkmalarında önemli engeller olarak hala mevcuttur. Siyasal irade toplumsal cinsiyet eşitliği konusunu gündemine almadığı sürece toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerine ulaşması vaatler ötesine geçmeyecektir.

Kaynaklar

- (1) <http://www.m.bianet.org/biamag/toplumsal-cinsiyet/187039-sivil-toplum-orgutleri-surdurulebilir-kalkinma-hedefleri-ve-cinsiyet-esitligi-ni-konustu>.
- (2) <http://www.cevreciyiz.com/makale-detay/1261/surdurulebilir-kalkinma-hedefleri-toplumsal-cinsiyet-esitligi>
- (3) <http://www.globalcompactturkiye.org/global-compact-turkiye/calismagruplari/skh-ve-hedef-5-toplumsal-cinsiyet-esitligi>.

magruplari/skh-ve-hedef-5-toplumsal-cinsiyet-esitligi.

- (4) https://www.tepav.org.tr/upload/files/1520402632-7.Karsilastirmalar-la_81_II_Icin_Toplumsal_Cinsiyet_Esitligi_Karnesi_2018.pdf

- (5) <http://www.sgsistanbul.org/surdurulebilir-kalkinma-hedefleri/>

- (6) http://www.un.org.tr/wp-content/uploads/5_Toplumsal_Cinsiyet_E-C5%9Fitli%C4%9Fi.pdf

- (7) <http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-5gender-equality.html>

Nuri ÖZBAĞDATLI

UNDP
İklim Değişikliği ve Çevre
Portföy Yöneticisi

Turgut Erdem ERGİN

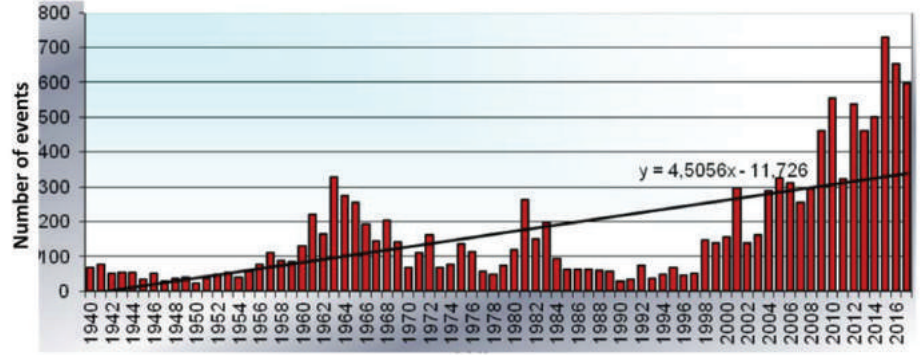
UNDP
Afet Risk Yönetimi ve
İklim Değişikliği Uzmanı

Naz BEYKAN

UNDP
İklim Değişikliği Danışmanı

İklim Değişikliğinin Getirdiği Risklere Direnç Geliştirmek Özel Sektör İçin Bir Fırsat

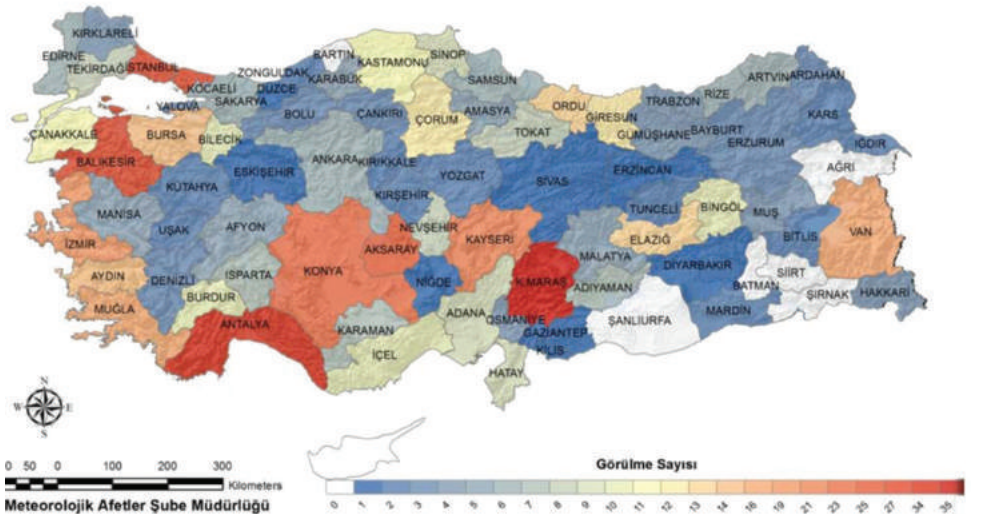

Şekil 1. Meteorolojik afetlerin zamansal dağılımı (MGM 2018)

Dünya Ekonomik Forumu'nun 2019 Küresel Risk Raporu'na göre¹ etki ve olasılık bakımından iş dünyasının karşı karşıya kaldığı ilk on risk arasında aşırı hava olayları, doğal afetler, iklim değişikliğine yönelik eyleme geçilmemesi ve kaynak sıkıntıları var. Bu riskleri tetikleyen temel trend ise iklim değişikliği.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü (MGM)², Türkiye'de 2018 yılında 840 meteorolojik karakterli doğal afet kaydetti. 1940 ve 2000 yılları arasında ülkede ortalama yüz iklimsel afet yaşanmaktayken, 2000 yılından itibaren yıllık afet sayısında ciddi bir artış gözlemlendi. 2010 yılına varıldığında yıllık afet sayısı üç yüzü geçti. 2018 yılı 1900'lerin başından beri görülen en yüksek sayı, ve peşinden

gelen 2015 (731 afet), 2016 (654 afet) ve 2017 (589 afet) yılları meteorolojik karakterli en fazla afet yaşanan yıllar olarak kayda geçti. MGM, bu artışta iklim değişikliğinin payı olduğunu teyit ediyor. Yüzde 36 ile fırtınalar, yüzde 31 ile şiddetli yağış ve seller ve yüzde 16 ile dolu Türkiye'de en sık karşılaşılan afetler. Başta İstanbul, Kahramanmaraş, Antalya, Balıkesir, Mersin, Ordu ve Şanlıurfa en çok afetin yaşandığı iller. **Basque Center for Climate Change**'in Avrupa kıyı kentlerindeki iklim değişikliği risklerine yönelik yaptığı bir araştırmaya göre³, İstanbul ve İzmir en kırılgan iki liman kenti. Gerekli uyum önlemleri alınmadığı takdirde, yüzyılın sonunda bu kentler her yıl sırasıyla 9.8 ve 5.7 milyar dolar hasara maruz kalabilir.

Şekil 2. 2017 yılında meteorolojik karakterli afetlerden en çok etkilenen bölgeler (MGM 2018)

1) WEF, The Global Risks Report 2018, 2018.

2) MGM, Türkiye'de 2017 Yılında Meydana Gelen Meteorolojik Karakterli Doğal Afetlerin Kısa Değerlendirmesi, 2018.

3) Abadie, L. M., E. Sainz de Murieta, and I. Galaraga, "Climate Risk Assessment under Uncertainty: An Application to Main European Coastal Cities" Frontiers in Marine Science 3: 265 (2016).

2018 yılındaki meteorolojik karakterli afetlere dair elimizde henüz sayısal veri yok. Ancak yılın ikinci yarısında ve 2019'un başlarında aşırı hava olaylarına sıkça tanık olduk.

- 13 Temmuz ve 8 Ağustos 2018'deki şiddetli yağışlar Ordu ve çevre illeri etkiledi. Seller ve toprak kaymaları karayolu altyapısı, binalar ve fındık üretimine zarar verdi. İlk tespitlere göre hasarın 164.8 milyon lira olduğu açıklandı⁴.

- Eylül 2018'de, Türkiye'nin Ege kıyıları son yüzyılda ilk defa Zorba Kasırgası tehdidiyle karşı karşıya geldi. Kasırga, son anda Türkiye'nin kıyılarına varmadan yön değiştirdi⁵.

- Kasım 2018'de Bodrum, on gün içinde iki kez ani sel baskınına maruz kaldı. Altyapı yetersizliği nedeniyle selden pek çok işyeri etkilendi⁶.

- Aralık 2018 ortasında Diyarbakır'daki şiddetli yağış nedeniyle Dicle Nehri üzerindeki Kral Kızı Barajı'nın kapaklarından biri hasar gördü. Nehir yatağı çevresindeki binaları ve UNESCO Dünya Mirası listesindeki Hevsel Bahçeleri'ni sel bastı⁷.

- Ocak 2019 başında ülkenin çeşitli yerlerinde sel olayları yaşandı. Merin'deki 30 bin dönüm tarım arazisi ile Manisa Ovası'nın yüzde 70'i sel suları altında kaldı⁸.

- Ocak 2019 sonunda Antalya'da birkaç gün arayla yaşanan fırtına ve hortum olayları, binalar, tarım arazileri, ayrıca ulaşım ve enerji altyapılarında ciddi hasara ve ölümlere yol açtı⁹.

Yaşanan olaylar mal, mülk ve altyapılara hasar veriyor, tarım ve sanayi üretimini doğrudan (ya da tedarik zincirleri yoluyla dolaylı olarak) sekteye uğrattıyor. Bu etkilere dair çoğunlukla kapsamlı veri bulmak mümkün değil ama sigorta sektörünün sağladığı rakamlar olayların şiddetine kısmen ışık tutuyor. Tarım Sigortaları Havuzu

(TARSİM) verilerine göre tarım ürünlerine yönelik sigorta ödemelerinin yüzde 75 ila 95'i don, dolu ve fırtına hasarlarına yönelik¹⁰. Türkiye Sigortalar Birliği, her yıl ödenmekte olan ortalama 150 milyon lira sel sigortası miktarının arttığını bildiriyor. İstanbul'da 2017 yazında bir hafta arayla yaşanan sel ve dolu olaylarının hasar maliyetinin 2 milyar lira olduğu tahmin ediliyor. Ancak araç ve bina sigorta verileri, bu maliyetin yalnızca yarısının sigorta kapsamında olduğunu gösteriyor. Bunların yanı sıra üretim kayıpları, tüketici fiyatlarına doğrudan yansıyor. 2016 kışında, aşırı kar yağışı nedeniyle yollar kapandığı için İstanbul haline meyve sebze girişi yüzde 60 düşmüş, bu da fiyatların geçici olarak artmasına neden olmuştu. Nitekim, sigorta şirketi Allianz'ın 2019 için hazırladığı Risk Barometresi¹¹, iş kesintileri ve tedarik zincirindeki aksamaları, küresel ölçekte, şirketler için öncelikli riskler olarak sıraladı.

İklim değişikliği, görünür biçimde fonksiyonel, fiziksel ve ekonomik hasara yol açan ani veya aşırı hava olayları olarak karşımıza çıktığında daha kolay kavranıyor. İklimsel normallerdeki değişimler, örneğin ortalama sıcaklık ya da yıllık yağışlı gün sayılarındaki değişimler ise gözle görülür sonuçlara yol açmadığından işletmelerin bunları algılaması zor. Ancak, süregelen ve küçük ölçekli bu stres etkenleri ile uzun vadede ortaya çıkan performans kayıplarının etkileri yadsınamaz. Bu performans kayıpları hem işgücü, hem de teknoloji ve ekipman için geçerli.

Örneğin, sıcaklıkların artması, çalışanların sağlığını ve verimini etkiliyor. İklimsel projeksiyonlar, insan kaynağı düzenlemeleri, altyapıların doğru kapasitelerde tasarlanması ve yatırım planlaması için önem arz ediyor.

Türkiye'de özel sektörün yüzde 99'u küçük ve orta ölçekli işletmelerden (KOBİ) oluşuyor. Bu işletmelerin iklim değişikliğine uyum ve direnç kapa-

siteleri büyük şirketlere göre oldukça zayıf. Gümüşhane'de yapılan bir araştırmaya göre¹², KOBİ'lerin yalnızca yüzde 15'i periyodik tehlike analizi yaparken, sadece yüzde 18'inin acil durum hazırlık planı ve yüzde 20'sinin acil durum numaraları panosu var.

Özel sektör, iklim değişikliğinin iş süreklilikleri üzerindeki etkisini anlamakla birlikte, ölçeğini kavramakta ve bu nedenle uyuma yönelik eyleme geçmekte güçlük çekiyor. Uzun vadede karşılaşılan performans kayıpları, farklı uyum eylemlerinin maliyet-etki analizinin olmaması ve eylemsizliğin maliyetinin bilinmemesi gibi faktörler özel sektörün bilinçli karar almasını engelliyor¹³. Bu nedenle de yapılanlar, çoğu zaman yöneticilerin mevcut konfor alanının dışına çıkmayan "çözümlerin" ötesine geçemiyor.

Özel sektörün, iklim değişikliğini sadece bir risk olarak değil, kapasitesini ve işbirliklerini geliştirmek ve yeni ürün ve hizmetler üretmek için aynı zamanda bir fırsat olarak da değerlendirmesi gerekiyor. 2013'te EBRD ve IFC tarafından yayımlanan "Türkiye'de İklim Değişikliği Pazar Araştırması"¹⁴ raporuna göre öncelikli üç sektörün (konut, tarım ve işlenmiş gıda) iklim değişikliğine dirençli hale getirilmesi için yapılması gerekenlerle ilişkili yeni ürün ve hizmetlerin yaratacağı potansiyel pazar, 22 milyar dolar büyüklüğünde.

İklim değişikliği, ne tek bir ülkenin, ne kamunun ne de özel sektörün tek başına çözebileceği bir sorun. Özel sektörün itibar kaygısıyla yalnızca kendi işletmesinin iklim direncine odaklanması ve uyuma yönelik tüm sorumluluğu kamuya yüklemesi uzun vadede etkili olamaz. Bunu anlayan şirketler, işbirliklerine ağırlık vermeye, pazar ve tedarik zincirlerinin direncini artırmak için yatırım yapmaya, böylece kamu üzerindeki sorumluluğu paylaşmaya başlıyor¹⁵.

4) Anadolu Ajansı, "Ordu'nun ilçelerini sel vurdu," Ağustos 8, 2018, <https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/ordunun-ilcelerini-sel-vurdu/1225684>

Anadolu Ajansı, "Ordu'daki selden dolayı fındık için bin 226 ihbar alındı," Ağustos 10, 2018, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ordudaki-selden-dolayi-findik-icin-bin-226-ihbar-alindi/1227505>

Anadolu Ajansı, "Ordu'daki sel felaketinin ön hasar tespit çalışmaları tamamlandı," Ağustos 14, 2018, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ordudaki-sel-felaketinin-on-hasar-tespit-calismalari-tamamlandi/1231075>

5) Hurriyet Daily News, "Tropical storm changes course on way to Turkey," Eylül 29, 2018, <http://www.hurriyetdailynews.com/hurricane-medicane-turkey-weather-greece-zorba-137368>

6) Al Jazeera, "Turkey: Flash floods hit Bodrum," Kasım 30, 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/11/turkey-flash-flooding-hit-bodrum-181130090018285.html>

7) Daily Sabah, "Heavy rainfall bursts dam floodgate in Turkey's southeastern Diyarbakir," Aralık 13, 2018, <https://www.dailysabah.com/turkey/2018/12/13/heavy-rainfall-bursts-dam-floodgate-in-turkeys-southeastern-diyarbakir>

8) Bloomberg HT, "30 bin dönüm tarım arazisi sular altında kaldı," Ocak 14, 2019, <https://www.bloomberght.com/tarim-haber-amp/2188696-30-bin-donum-tarim-arazisi-sular-altinda-kaldi>

9) T24, "Antalya'daki hortumda hayatını kaybedenlerin sayısı 2'ye yükseldi," Ocak 24, 2019, <https://t24.com.tr/haber/antalya-daki-hortumda-hayatini-kaybedenlerin-sayisi-2-ye-yukseldi,805477>

10) TARSİM, 2017 Faaliyet Raporu, 2017.

11) Allianz, Allianz Risk Barometer: Top Business Risks for 2019, Ocak 2019.

12) Turan M. vd., Evaluation of Institutional Preparations for Disaster and Emergency Situation in Small Enterprises; Sample of Gümüşhane, 2018.

13) Goldstein, Allie, Will R. Turner, Jillian Gladstone, ve David G. Hole, "The private sector's climate change risk and adaptation blind spots," Nature Climate Change Cilt. 9, (Ocak 2019). s. 18–25.

14) Turan M. vd., Evaluation of Institutional Preparations for Disaster and Emergency Situation in Small Enterprises; Sample of Gümüşhane, 2018.

15) The Economist Intelligence Unit, "Building climate change resilience in cities - The private sector's role," 2014.

Özlem SEVİNÇ GÖKÇEN

İzmir Büyükşehir Belediyesi İklim Değişikliği ve Temiz Enerji Şube Müdürü

Sağlıklı Kentler Proje Koordinatörü

Dirençli Kentler İçin Bir Çerçeve: Yeşil Odaklı Uyarlama Projesi Proje Koordinatörü

Aylin CENGİZ YEL

İzmir Büyükşehir Belediyesi İklim Değişikliği ve Temiz Enerji Şube Müdürlüğü

Danışman-Halkla İlişkiler

İzmir'in İklim Modeli Oluşturuldu...

Yeşil Odaklı Çevre İçin Önemli Hamle...

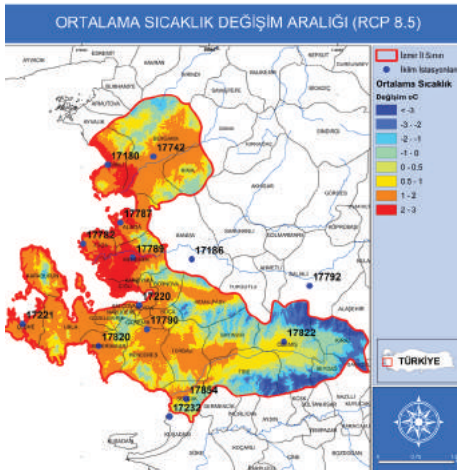
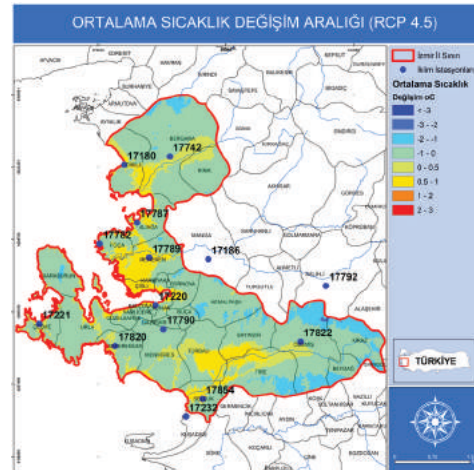
Dünyanın geleceğini tehdit eden çevre sorunlarına karşı sağlıklı bir kentleşme modelini savunan İzmir Büyükşehir Belediyesi, kentin geleceğine yön verecek uygulamaların birini daha ele aldı ve "Dirençli Kentler İçin Bir Çerçeve: Yeşil Odaklı Uyarlama" AB Projesi kapsamında İzmir'in İklim Modelini oluşturdu.

Daha yeşil bir İzmir için adımlar atan İzmir Büyükşehir Belediyesi, "Dirençli Kentler İçin Bir Çerçeve: Yeşil Odaklı Uyarlama" isimli projeyle "Türkiye'de İklim Değişikliği Alanında Kapasite Geliştirme Hibe Programı kapsamında Avrupa Birliği'nden 150 bin 386 Avro hibe almaya hak kazandı. İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Peyzaj Araştırmaları Derneği'yle birlikte yürütülen projenin amacı, yeşil altyapının potansiyelini kullanarak, geliştirerek ve destekleyerek, iklim değişikliği bağlamında dirençli bir kentsel alan yaratılmasıdır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Sağlıklı Kentler ve Temiz Enerji Şube Müdürlüğü koordinatörlüğünde hibe eş faydalanıcısı Peyzaj Araştırmaları Derneği (PAD) ile yürütülen, "Dirençli Kentler İçin Bir Çerçeve: Yeşil Odaklı Uyarlama" projesi kapsamında; İzmir'in iklim modelinin oluşturulması, pilot bölge olarak seçilen Balçova'da yeşil altyapı sisteminin haritalanması, zamana bağlı kentsel gelişimin belirlenmesi, yeşil altyapının sağladığı düzenleyici ekosistem servislerinin hesaplanması ve haritalanması çalışmaları gerçekleştirildi. Tüm bu faaliyetler sonucunda elde edilen bilgi ve deneyimler

dikkate alınarak; kentimizin iklim değişikliğine uyum sağlayabilmesi, dirençli hale gelebilmesi için, çözüm içeren yeşil altyapı ve ekosistem servisleri kılavuzu hazırlandı. Bu kılavuz ile kentimizde yapılacak diğer uygulamalara yol gösterici olması hedeflenmektedir.

İzmir'in yeşil alan geleceğini belirlemek ve iklim değişikliğini göz önünde bulundurarak yol haritasını çizilebilmek amacıyla kentin yeşil alt yapısını belirlerken İzmir için 2050-2100 dönemini kapsayacak şekilde orta iyimser ve en kötümser iklim senaryoları kullanılarak iklim modelleri oluşturuldu, iklim indeksleri değerlendirildi ve ortalama sıcaklık, toplam yağış, buharlaşma vb. meteorolojik parametrelerin değişim aralıkları haritalandı. **İzmir'de yapılan iklim modeline göre 2100'de sıcaklığın il genelinde ortalama 1,6°C artması bekleniyor.** Proje sonucunda elde edilen İzmir İklim Modeli, hazırlanacak olan İklim Eylem Planı için altlık veri olarak kullanılacak ve bu yönü ile İzmir, Türkiye'de yerel yönetimlere örnek olacaktır.

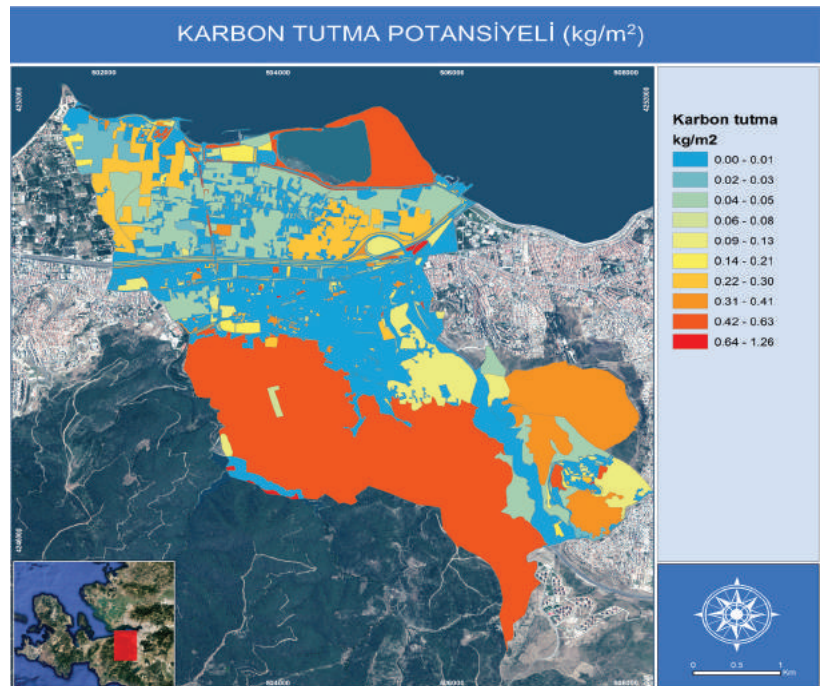
Proje çalışmaları kapsamında ayrıca pilot bölge olarak seçilen Balçova ilçesindeki arazi örtüsünde geçmişten bugüne meydana gelen değişimler haritalandırıldı ve arazi örtüsü/arazi kullanım değişimi modeli oluşturuldu. Ayrıca kentsel yeşil alanların sağladığı yağış suyu tutma, karbon tutma ve hava temizleme gibi ekosistem hizmetleri hesaplandı, elde edilen bulgular değerlendirilerek tüm mahalleler için yeşil altyapı stratejileri geliştirildi ve uygulamaya yönelik öneriler hazırlandı. Yapılan tüm haritalandırmalar sonucu İzmir'in iklim değişikliğine uyum sağlayabilmesi için öneriler oluşturuldu.

Proje hedeflerinden biri olan; farkındalığın ve kapasitenin artırılması kapsamında belediyeler, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, öğrenciler ve diğer ilgili kurumlar için eğitim ve seminerler düzenlendi. Bu kapsamda pilot bölge olan Balçova ilçesinde bulunan okullardaki ortaöğretim öğrencilerine "Kentimde İklim Değişikliğine Uyum" konulu, Büyükşehir Belediyesi çalışanları, ilçe belediyeler, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları gibi hedef gruplar ve paydaşlar için "Yerel Yönetimlerde İklim

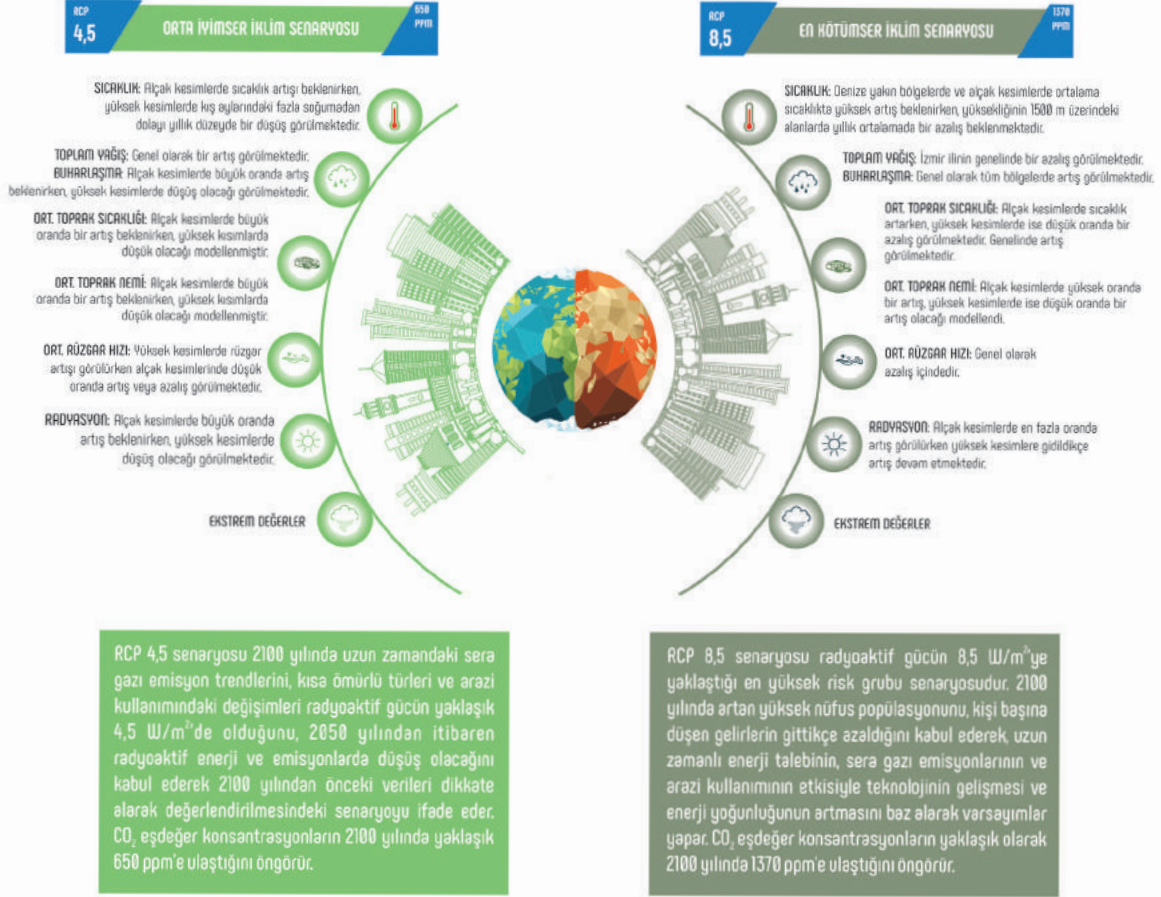
Değişikliğine Uyum" konulu eğitim ve seminerler düzenlendi.

Kenti, iklim değişikliğine karşı daha dayanıklı bir şehir kılan bir çerçeve geliştirmek, teknik kapasiteyi artırmak ve geliştirmek, hedef grupların ve paydaşların kapasitelerini, iklim değişikliği konusunda geliştirmek, bilgi

ve deneyimi yayarak iklim değişikliği konusunda toplum bilincini artırmak için düzenlemiş olduğu eğitim ve seminerlerde, katılımcılara proje kapsamında hazırlanan "Kentimde İklim Değişikliğine Uyum Eğitim Kitapçığı" ile yetişkin ve çocuk broşürleri, not defterleri ve harici bellek dağıtıldı.

İZMİR İKLİM MODELİ (2050 - 2100)

İzmir İklim Modeli'ne uygun olarak yeşil alt yapıya yönelik öneriler geliştirilmesi nedeni ile Türkiye'de bir ilk olan Proje'nin çıktılarının yer aldığı ve rehber niteliğinde olan kılavuz kitapta "Sıcaklık ve Yağış Değişimleri", "Arazi Kullanımlarının Planlanması", "Yeşil Alanların Yönetimi", "Yağış Suyu Yönetimi" ve "Karbon Tutma ve Hava Temizleme" başlıklarında İzmir için önerilere yer verildi.

Yeşil altyapının potansiyelini kullanarak, geliştirerek ve destekleyerek, iklim değişikliği bağlamında dirençli bir kentsel alan yaratılması için geliştirilen önerilerin bazıları;

- Suyun depolanması ve kullanımında daha dikkatli olunması,
- İklimle uyumlu bir şehir yaratabilmek için ekolojik nitelikleri yüksek yeşil alanların miktarının artırılması ve

bu alanların birbiriyle fiziksel olarak bağlanması,

- Yeşil yüzey miktarını artırmak için çatı bahçeleri ve düşey bahçeler oluşturulması,
- Farklı fiziksel özelliklere sahip yerel türler tercih edilerek bitki çeşitliliği ve yoğunluğunun artırılması,
- Yağış suyunun hızını azaltacak bitkilendirme sistemi oluşturulması,
- Yağmur sularının ayrı sistemde toplanması sağlanarak parklarla bütünleştirilmesi,
- Tarım arazilerinin korunması,
- Kent içindeki refüjlerin ve kaldırımların su tutma hendekleri şeklinde tasarlanması,

- Yeşil alanlarda suyu tutmak için çukur, hendek veya yağmur bahçelerinin tasarlanması,

- Karbon tutma ve hava temizleme için bitkilendirme çalışmalarında kitleni, geniş taç yapısına sahip ağaçların kullanılması, yüzey sıcaklığını azaltmak için çınar, ıhlamur, meşe gibi bitkilerden yararlanılması ve çatı bahçelerinin oluşturulması,

- Özellikle yol kenarlarında ağaç miktarının artırılması,

- Çakalburnu Dalyanı Sulak Alanı ve İnciraltı Kent Ormanı'nın korunması,

- Kurak iklim koşullarına uyumlu ıhlamur, çitlenbik, menengiç, meşe, doğu çınarı, erguvan, sığla, servi gibi ağaç türlerinin tercih edilmesi,

- Yeşil alanlarda çim yerine daha az su isteyen, kuraklığa dayanıklı, bakım masrafı az yer örtücülerin kullanılması,

- Bulunduğu alanın yeraltı su sistemi ni değiştiren ve doğal türlerle rekabet eden yabancı yurtlu okaliptüs ağacının alandan uzaklaştırılıp yerli türlerle değiştirilmesidir.

15 Eylül 2017 tarihinde başlayan "Dirençli Kentler İçin Bir Çerçeve: Yeşil Odaklı Uyarlama" proje çalışmaları 14 Mart 2019 tarihinde tamamlanmıştır. Proje sonunda, proje çıktılarının paylaşıldığı "Uluslararası İklim Değişikliğine Uyum Konferansı" 07-08 Mart 2019 tarihlerinde gerçekleştirildi ve projenin çıktıları kamuoyuna tanıtıldı. Kapanış Konferansına Büyükşehir Belediyesi çalışanları, İlçe Belediye-leri ve Kamu kurumları çalışanları, Üniversitelerden akademisyenler ve öğrenciler, Sivil Toplum Kuruluşlarından katılımcılar olmak üzere ulusal ve uluslararası düzeyde katılım sağlanmıştır.

Açılış konuşmasının İzmir Büyükşehir Belediye Başkan Vekili Sayın Dr. S.Sırrı AYDOĞAN tarafından gerçekleştirildiği kapanış konferansında, Çukurova Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü ve PAD Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Hakan ALPHAN tarafından "İklim Değişikliğine Dirençli Kentler İçin Yeşil Odaklı Uyarlama" projesi, Çukurova Üniversitesi Dekanı Prof. Dr. Süha Berberoğlu tarafından "İzmir ve İklim Değişikliği Projeksiyonları" katılımcılara aktarılmıştır.

300 kişinin katıldığı, "İklim Değişikliği, Türkiye ve Yerel Yönetimler", "Kent Ekosistemleri", "Ekosistem Servisleri ve Doğal Kaynakların Yönetimi", "Kentsel Yeşil Alanlar" ve "Türkiye'deki Uygulamalar" konulu 5 oturumda gerçekleşen kapanış konferansının 1.oturumunda İzmir Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Yıldız Devran başkanlığında İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü öğretim üyesi Prof. Dr. Nüzhet Dalfes ve Küresel Denge Derneği Yönetim Kurulu Başkanı ve İKLİMİN Danışmanı Dr. Nuran Talu

sunumlarını gerçekleştirdiler. Kapanış Konferansının devamında Türkiye'deki Üniversitelerden konuşmacılar ile Salzburg Üniversitesi Kent ve Doğal Çevre Başkanı ve SURE Başkanı Prof. Dr. Jürgen Breuste, Sırp Üniversitesi Bioteknoloji bölümünden Prof. Dr. Vasilije Isajev, SURE Yönetim Kurulu Başkanı Doç. Frank van der Meulen, ETHZ & Swiss Federal Institute for Forest Prof. Dr. Felix Kienast ve University of Buchares Society for Urban Ecology Prof. Dr. Cristian Ioju sunumlarını gerçekleştirdiler.

Proje Kapanış Konferansında katılımcılara "İklim Değişikliğine Dirençli Kentler için Bir Çerçeve: Yeşil Odaklı Uyarlama Kılavuzu", proje broşürleri, eğitim kitapçığı, not defteri ve harici bellek dağıtıldı.

Proje ve kapanış konferansı ile ilgili detaylı bilgilere <https://direncli-kent2019.izmir.bel.tr> adresinden ulaşabilirsiniz!

Prof. Dr. Cengiz TÜRE

Eskişehir Teknik Üniversitesi Fen
Fakültesi Biyoloji Bölümü ve Ekoloji
Anabilim Dalı Başkanı

SKB Danışma Kurulu Üyesi

Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Hedef 15: Karada Yaşam

Milyonlarca canlı türünü barındıran dünya-
mızın %71'ini okyanus ve denizler, %29'unu
ise karalar oluşturmaktadır. Ancak bu oran
kuzey ve güney yarımkürede değişmekte-
dir. Kuzey yarımkürede karalar %39, deniz-
ler %61 oranında yer tutarken güney yarım-
kürede, karalar %19'unu, denizler %81'ini
kaplamaktadır (Şekil 1).

Görüldüğü üzere karaların kapladığı alan
kuzey yarım kürede daha geniştir. Geze-
nimizde, birbirinden boğazlar ve okyanus-
larla ayrılan ve üzerinde insanların yaşadığı
7 kıta vardır. Bu kıtalar üzerinde yeryüzünü
oluşturan dağlar, tepeler, ormanlar, vadiler,
ovalar gibi yeryüzü şekilleri bulunur. Her
biri farklı coğrafik ve ekolojik özelliklere sa-
hip olan yeryüzü şekilleri, kendi koşullarına
uyum sağlamış bitki, hayvan ve insan top-
luluklarının yaşamlarını destekleyen ekosis-
temlere sahiptirler.

Fakat coğrafik olarak denizleri ve karaları
bir birlerinden bağımsız olarak düşünmek
mümkün değildir. Çünkü her iki coğrafik ya-
pıda bir birini etkileyen ve etkilenen olduk-
ça önemli ekolojik ilişkiler ağına sahiptir. Bu
nedenle insanlık, geçmişten günümüze
gelişen varlığını ve uygarlığını karalar üze-
rinde oluştururken okyanus ve denizleri de
etkisi altına almıştır. Ancak konumuz gereği
bu yazımızda karalar üzerindeki yaşam üze-
rine odaklanacağız.

Tüm dünyada insanlığın yaşamı ve varlığı
ekosistemlere bağlı olarak gelişmiştir ve
bu ilişkisinin arka planında onun doğaya
bağımlı bir varlık olması yatmaktadır. Büyük
oranda karasal ekosistemler üzerinde ger-
çekleşen bu zorunlu ilişki, daha çok insan-
lığın kendi ihtiyaçları etrafında şekillenmiş
ve tek taraflı bir tutumla kendi konumunu
merkezileştirme yolunu seçmiştir. Sanayi
devrimiyle birlikte başlayan sürecin deva-
mında, özellikle karasal kaynakların ölçü-
süz kullanımı artmış ve endüstrileşmenin
yoğun olduğu alanlarda doğal tahribat çok
belirgin hale gelmiştir. Bütünüyle insanların
yönetimi ve denetimi altında gelişen eko-
loji bilincinden yoksun bu bakış açısı, hem
kaynakların tükenmesine hem de küresel
çevre sorunlarının ortaya çıkmasındaki en
önemli etken olmuştur.

Neden Küresel Hedef 15?

Tüm bu nedenlerle Birleşmiş Milletler (BM)
çözülmesi gereken küresel sorunlara yöne-
lik **"17 Küresel Hedef"** ortaya koymuştur.
İnsanların barış ve refah içinde yaşamasını
sağlamak, daha güzel bir dünya ve sürdürü-
lebilir kalkınmaya yönelik çözümler üzerin-
de çalışmamız için bu küresel hedeflerden
15'sini **"Karada Yaşam (Life on the Land)"**
olarak belirlenmiştir

Şekil 1. Kıtalar ve Okyanuslar

Sürdürülebilir Kalkınma İçin KÜRESEL HEDEFLER

Şekil 2. Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Hedefler

Sürdürülebilir Kalkınma Nedir?

Son dönemde yaşanan iklim değişikliği gibi ekolojik ve ekonomik problemler, dünyada sürdürülebilir kalkınma çerçevesi altında yeşil büyüme, yeşil ekonomi, düşük karbonlu ekonomi, sürdürülebilir üretim ve tüketim gibi kavramları ortaya çıkarmıştır.

Bu noktadan hareketle ortaya çıkan ve gelecek kuşakların ihtiyaçlarını karşılayabilme olanağından ödün vermeksizin, günümüz kuşaklarının ihtiyaçlarını da karşılayabilecek bir kalkınma modeli olan "sürdürülebilir kalkınma", 20. yüzyıl sonlarına doğru dünya gündemine girmiş ve uluslararası antlaşmalarla küresel bir uygulama planı haline gelmiştir.

Sürdürülebilir kalkınma anlayışı, ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişme hedeflerinde ortak paydayı "sürdürülebilirlik" olarak belirlemektedir. Geleceği de sahiplenilen bu ortak hedef, herkesin temel ihtiyaçları ile daha iyi bir hayata ilişkin beklentilerin karşılanmasına imkân vermeye yöneliktir.

Ekoloji ile sosyoekonomik gelişme arasındaki ilişkilerin iyi kurgulanmadığı bir kalkınma stratejisinin uygulanmaya devam etmesi, şu anki ihtiyaçları karşılayabilse de, insanların gelecekteki temel ihtiyaçlarının karşılanmasını tehlikeye sokabilecektir. Çünkü büyümenin hangi sınırdan sonra çevresel felaketlere yol açacağı kesin değildir ve ekolojik bozulma çoğu zaman geri döndürülemez niteliktedir. Bu nedenle, ekonomik ve sosyal yapı ile çevre etkileşiminin bütüncül bir şekilde değerlendirilerek günümüzdeki ve gelecekteki nesille

rin kalkınmanın getirdiği fırsatlardan hakkaniyetli bir şekilde yararlanmasının sağlanması, sürdürülebilir kalkınmanın temel felsefesini oluşturmaktadır.

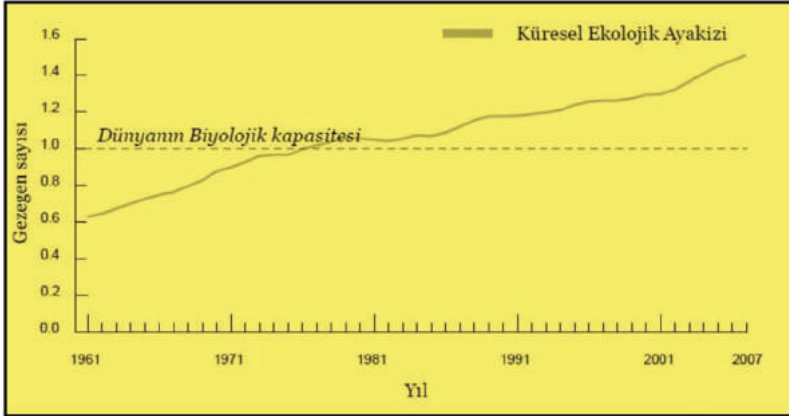
Karada Yaşam Üzerinde İnsanlığın Etkisi Nedir?

İnsanlığın hayatını devam ettirebilmesi ve refah içinde yaşayabilmemiz ekosistemlerin bize sağladığı bir takım hizmetlere, yani ekosistemlerin barındırdığı tüm organizmalar ile birlikte toprak, su, hava ve besin gibi bileşenlere bağlıdır. Karşılıklı olarak bağımlı olduğumuz tüm bu bileşenlere ekosistem hizmetleri adı verilmektedir. İşte yakın zamana kadar bu ekosistem hizmetlerinin her zaman hazır ve sınırsız olarak sunulan imkânlar olarak algıladığımız için artık dünyada ekolojik açık yaşanmaya başlamıştır. Bunun nedeni ise barındığımız ve yaşadığımız gezegenin sunduğu ekosistem hizmetlerinin taşıma (biyolojik) kapasitesinin üzerinde kullanılması, tahrip edilmesi ve kirletilmesidir. Başka bir deyişle; karasal ekosistemlerimiz kendilerini yenilene kapasitelerinin üzerinde tüketilmesidir. Ortaya çıkan bu durumun sürdürülemez olduğunun anlaşılması, tüm insanlığı sürdürülebilirlik adı verilen yeni bir anlayışa ve politikalara yönelmeye zorlamaktadır. Bugün hemen her konuda sıklıkla kullanılan bu kavram gerçekte ekolojik bir temele sahiptir. Çünkü karasal ekosistemler; insan katkısı olmadan, en düşük miktarda madde ve enerji kullanarak ve kalıcı atıklar oluşturmada en fazla üretimi sürdürülebilir bir şekilde yapabilmektedirler. Bu doğal sürdürülebilirliği kesintiye uğratan ise tamamiyle insan faaliyetleridir.

O halde süreci tersine çevirmek için, doğanın milyonlarca yıllık süreç içerisinde geliştirdiği sürdürülebilirlik işlevine (kendini yenileme hızına) insanlığın kendisini adapte etmesi gerekmektedir. Yaşanan bu durumu yönetebilmenin yolu ise gezegenimiz üzerinde oluşturduğumuz etkinin, birey düzeyinden başlayarak kentler/ülkeler seviyesine kadar sayısal olarak ölçebilmekten ve izleyebilmekten geçmektedir.

Bu durumu ölçmek ve analiz etmek için geliştirilen Ekolojik Ayak İzi yöntemi ise ilk kez 90'lı yıllarda sürdürülebilirliğin analizi için bilim dünyasına sunulmuştur. Ekolojik Ayak İzi; insanların biyosferdeki (dünya ekosistemindeki) kaynak ihtiyacını ölçen bir hesaplama aracıdır. Temelde var olan teknolojiyi de kullanarak (barınma da dâhil) insanların yaşamlarını sürdürülebilmesi için gerekli kaynağın üretilmesine ve yaşam faaliyetleri sonucu oluşan atıkların yok edilmesine imkân sağlayan biyolojik açıdan üretken kara ve su alanlarının küresel hektar cinsinden ölçülmesidir. Taşıma (Biyolojik) Kapasitesi ise; bir coğrafi bölgenin yenilenebilir doğal kaynakları üretme kapasitesinin temel göstergesidir. Bir yerin taşıma kapasitesini sınırları dâhilinde yer alan tarım arazileri, otlaklar, balıkçılık sahaları, ormanların yüzölçümü ve bu toprağın ya da suyun ne kadar üretken olduğunu belirler. Örneğin sınırları belirli olan bir karasal ekosistemde, insanların oluşturduğu ekolojik ayak izi, taşıma kapasitesinin ne oranda tüketildiğini ya da bozulduğunu göstermektedir ve hesaplanan iki değer bir birine eşit ya da taşıma kapasitesi değeri daha yüksekse, bu insan faaliyetlerinin sürdürülebilir olduğunu ifade etmektedir. Ekolojik ayak izi daha yüksek bir değere sahipse bu durum sürdürülebilir değildir.

Şimdi dünya geneli için ne durumda olduğumuza bu yöntemle bağlı olarak yapılan hesaplama sonuçları üzerinden genel olarak bir göz atalım. Sonuç; karaların sunduğu ekolojik hizmetlerinden aynı düzeyde yararlanmaya/tüketmeye devam ettiğimiz sürece, ek olarak ½'lik (yani dünyamızın yarısı büyüklüğünde) bir karasal dünya ekosistemine daha ihtiyaç duyduğumuz görülmektedir (Şekil 3). Ancak günümüz koşullarında bu hala olanaklı değildir.

Şekil 3. Küresel Ayak İzi ve İhtiyaç Duyulan Gezegen Sayısı

Karada Yaşam Nasıl Sürdürülebilir Kılınabilir?

Küresel Hedef 15; bu gidişatin tersine çevrilmesi ve sürdürülebilir kalkınmaya dayanan bir karasal yaşam için tüm ülkelere, yerel yönetimlere ve topluma yönelik bir yol haritası sunmaktadır.

Ayrıca karasal ekosistemlerin sürdürülebilir kullanımının korunması, geliştirilmesi ve desteklenmesi, ormanların sürdürülebilir yönetimi, çölleşme ile mücadele, karasal bozulmanın durdurulması, iyileştirilmesi ve biyolojik çeşitlilik kaybının engellenmesi için oluşturulacak eylem planı ve yapılması gereken temel faaliyetleri kısaca şu alt başlıklar altında ele alınmasını önermektedir:

- Karasal ve Tatlı Su Ekosistemlerin Korunması ve Düzeltilmesi
- Ormansızlaşmanın Durdurulması ve Bozulmuş Orman Alanlarının Eski Haline Getirilmesi

- Çölleşmenin Durdurulması ve Bozulmuş Alanların Eski Haline Getirilmesi
- Dağ Ekosistemlerinin Korunmasının Sağlanması
- Biyolojik Çeşitliliğin ve Doğal Habitatların Korunması
- Genetik Kaynaklara Erişim ve Yararların Adil Paylaşımının Teşvik Edilmesi
- Korunan Türlerin Yasa Dışı Avlanması ve Kaçakçılığının Engellenmesi
- Karasal ve Su Ekosistemlerinde İstilaçı Yabancı Türlerin Önlenmesi
- Ekosistem ve Biyolojik Çeşitliliğin Ulusal Planlama Sürecine Entegre Edilmesi
- Ekosistemlerin/Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Sürdürülebilirlik Kullanımı İçin Finansal Kaynakların Arttırılması
- Sürdürülebilir Orman Yönetiminin Finanse Edilmesi ve Teşvik Edilmesi
- Küresel Yasa Dışı Avlanma ve Kaçakçılıkla Mücadele Edilmesi

Sonuç

İnsan yaşamı gıda ve geçim kaynakları bakımından okyanus ve denizlere olduğundan daha çok karalara bağımlıdır. Bitkiler, insanların besin kaynaklarının %80'ini sağlar ve önemli bir

ekonomik kaynak ya da kalkınma vasıtası olarak tarıma muhtaç durumdayız. Milyonlarca tür için hayati önemde alanları oluşturan ve yerküremizin yüzeyinin %30'unu kaplayan ormanlar, aynı zamanda önemli temiz hava/su kaynaklarını da barındırıyorlar. Yaklaşık 1,6 milyar insan geçimini ormanlardan sağlıyor. Ayrıca hızla artan ormansızlaşmanın durdurulması ise iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılması açısından kritik derecede önem taşıyor. Günümüzde yaşanan iklim değişikliğinin etkileri, küresel ölçekte yılda 300 milyar ABD dolarına mal olmaktadır.

Diğer taraftan eşine benzerine rastlanmamış ölçekte toprak kirlenmesi, bozulması ve ekilebilir arazi kayıpları geçmişe göre %30-35 artmış durumdadır. Kuraklık ve çölleşme olayları da her yıl artarak, dünya genelinde 12 milyon hektarlık alan kaybına yol açıyor. Bu durumdan dünya yoksullarının yaklaşık yüzde 75'i doğrudan etkileniyor. Bilinen hayvan ırklarının neredeyse %8'inin soyu tükenmiş, %22'si ise soyunun tükenmesi tehlikesiyle karşı karşıyadır. Örneğin nesilleri tehdit altında olan ve polenlerin taşınmasını sağlayan böcek ve diğer canlıların dünya gıda ekonomisine yılda 200 milyar ABD doları katkı yaptığı tahmin ediliyor.

Ortaya konulan BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi 15 ise dünya genelinde kısa vade de 2020 uzun vade de 2030 yılına kadar ormanlar, tarım alanları, meralar, sulak alanlar, kurak alanlar ve dağlar gibi karasal ekosistemleri korumayı ve olabildiğince eski haline döndürmeyi hedefliyor.

Dünyada ve ülkemizde giderek artan kentleşme ve sanayileşme süreci giderek karasal yaşam alanlarının daralması ve ekolojik/çevresel bozulma üzerinde önemli bir etki oluşturmaktadır. İşte tüm bu nedenlerle yerel yönetimlerin ve belediyelerin de yerelde ekolojik ayak izinin küçülmesine ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasına yapacakları katkılar büyük önem taşımaktadır.

Dr. Aysun AKGÜN

Çevre Mühendisi
Halk Sağlığı Uzmanı (MSc)

İş Hijyenisti (İş Sağlığı PhD)

**Prof. Dr.
E. Didem EVCİ KIRAZ**

Adnan Menderes Üniversitesi
Çevre Sağlığı ABD Başkanı

Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD
Öğretim Üyesi

SKB Danışma Kurulu Üyesi

Sürdürülebilirlik Kavramı, Çevresel Etki Değerlendirme ve Stratejik Yaklaşım

Sürdürülebilirlik kavramı ilk kez 1987 tarihinde Dünya Çevre kalkınma Komisyonunca hazırlanan, Brundtland Raporu olarak da bilinen "Ortak Geleceğimiz" adlı rapor ile tanınmıştır. Sürdürülebilirlik, Brundtland tarafından gelecek nesillerin gereksinimlerini tehlikeye atmadan bugünkü nesillerin gereksinimlerinin karşılanması temel ilkesine dayandırılmıştır. Bu tanıma göre, sürdürülebilirlikte, doğa, üretim faaliyetlerinin başta sınırlayıcısı sayılmaktadır. Sürdürülebilirlik, çeşitli kaynaklarda, "toplumun, ekosistemin ya da devam eden herhangi bir sistemin ana kaynakları tüketmeden belirsiz bir geleceğe dek işlevini sürdürmesi", "ekolojinin en geniş sınırları içinde ekonomik büyümenin ve kalkınmanın karşılıklı etkileşim ile sağlanacağı ve zaman içinde korunacağı doktrini" olarak da tanımlanmaktadır. Sürdürülebilirlik kavramının son dekatta bu denli tartışılır olmasının en önemli nedeni de, küresel ısınma ve neden olduğu çevre felaketlerindeki şiddet ve sıklık artışından da fark edildiği gibi, üretim söz konusu olduğunda "doğa" sınırının çok ötesine geçilmiş olmasıdır.

Sürdürülebilirlik kavramı, etik, adalet ve eşitlik gibi temel bazı sosyal değerleri içinde barındırır da, gerçekte insan – toplum - doğa ilişkisindeki gerilimlerin de en zayıf noktasını oluşturmaktadır. Küreselleşen dünya, hızlı iletişim, üretimdeki sınırsızlıklar ve tüketimdeki kontrolsüzlük birleştiğinde, sürekli kalkınma için sürdürülebilir çevre göz ardı edilmekte ve sınırlı doğal kaynaklar da hızla tüketilmektedir.

Sürdürülebilirlik tanımlarında sürdürülebilirliği oluşturan üç bileşen öne çıkmaktadır: Ekonomi, çevre ve toplum. Sürdürülebilirlik ile ilgili çalışmalarda sürdürülebilirliğin farklı boyutları ile ilgili literatürde örnekler verilmekte ve bu konu üzerine tartışmaların sürdüğü, kavramsal çerçevenin günden güne genişlediği ve geliştiği görülmektedir. Son yıllarda literatürde insan sermayesinden ve sürdürülebilirliğinden de bahsedilmektedir. Örneğin Goodland' a göre; sürdürülebilirliğin insan (human), sosyal (social), ekonomik (economic) ve çevresel (environmental) boyutları vardır.

İnsan sürdürülebilirliği, sağlık, eğitim, beceri, bilgi, liderlik ve hizmetlere erişim gibi göstergeler ile ölçülmektedir. Bireylerin eğitimine, sağlıklarına ve beslenmesine yapılan yatırımlar ekonomik gelişmenin bir parçası olarak kabul edilmektedir. Anne sağlığı ve beslenmesini teşvik etmek, güvenli doğum ve bebek ve erken çocukluk bakımı, insan (yaşamının) sürdürülebilirliğini başlatır. İnsan sürdürülebilirliği, her bireyin içerdği potansiyelin ortaya çıkarmak için yatırım gerektirir. Yetişkin eğitimi ve beceri kazanımı, koruyucu ve iyileştirici sağlık bakımı gibi hizmetler, insan sürdürülebilirliğinin yaşam boyunca etkin kılınabilmesi için önemlidir ve kimi zaman örgün eğitim maliyetlerine eşit veya fazla bir yatırım da gerektirebilir. Tüm açılardan insan sürdürülebilirliği, sosyal sürdürülebilirlik ile de organik ve sağlam bağlar içermektedir.

Sosyal sürdürülebilirlik, sosyal sermayenin korunması anlamına gelir. Sosyal sermaye, toplumun düzeni, dirliği ve sürdürülebilirliği için, sosyal kurumlar tarafından organize edilen temel yatırımlar ve hizmetlerdir. Toplumun birlikte düşünmesi ve hareket etmesini, toplumsal işbirliğini kolaylaştırır. Sosyal sürdürülebilirlik ancak hükümetler de dahil olmak üzere sistematik toplum katılımı ve güçlü sivil toplum yapılanması ile sağlanabilir. Toplumun uyum için de gelişimi ve bu alandaki sürdürülebilirlik, toplumdaki bireyler ve gruplar arasında bağlantı, karşılıklılık, hoşgörü, dürüstlük, disiplin ve etik standartları, paylaşılan değerler gibi ilkeler ile olanaklıdır. Tüm bu değerler çerçevesinde biraraya gelmiş toplumsal yapı sosyal sermayeyi oluşturur. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde ne yazık ki sosyal sermaye yetersizdir. Bu tür toplumlarda yüksek düzeyde şiddet ve güvensizlik ortamı oluşmaktadır. Şiddet, bazı toplumlarda sosyal sermayeye yapılan yetersiz yatırım nedeniyle ortaya çıkan büyük bir sosyal maliyettir. Şiddet ve sosyal bozulma, sürdürülebilirliğin en ciddi kısıtı olabilmektedir. Sosyal sermaye, ortak değerler, eşitlik, hoşgörü ortamının oluşması, eğitim, çocuk ve yaşlı bakımı gibi sosyal hizmetler ile güçlenir; sosyal ve kültürel etkileşimlerle bakım ve desteklemeyi gerektirir.

Yaygın olarak kabul edilen ekonomik sürdürülebilirlik tanımı, sermayenin korunması veya sermayenin bozulmamasıdır. Sürdürülebilirliğin ekonomik boyutu, daha çok kıt olan kaynakların kullanımı ile ilgilidir. Ekonomik anlamda sürdürülebilirlik, ürün ve hizmetleri kesintisiz üretebilen, tarımsal ve endüstriyel üretimi destekleyen ve ekonomi dengelerini bu anlamda gözetken, iç ve dış borçların yönetilebilir düzeyde kalmasını ve sürdürülebilirliğini sağlayan bir sistem ile sağlanabilir. Tarihsel olarak, ekonomi nadiren doğal sermaye (örneğin, sağlam ormanlar, sağlıklı hava) ile ilgilenmektedir. Ekonomi, maddeleri – malzemeleri, sanayi faaliyetleri açısından meta ve finansal açıdan kazanç kaynağı olarak değerlendirmektedir. 1990 yılında yayımlanan “Ekonomik Sürdürülebilirlik ve Çevresel Varlıkların Korunması” adlı çalışmada Foy, çevresel varlıkların, doğal ve yapay sermayenin değerinin sadece bir parçası olarak tanımlanacağı ve bunların korunmasının da, finansal analizin genel unsurlarından biri haline geleceğini belirtmektedir ki günümüzde bu öngörü gerçekleşmiştir. Çevresel sürdürülebilirliğin ölçüm araçlarından biri olan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) uygulamaları, ülkemizde de uzun zamandır, sanayi yatırımlarının maliyet kalemlerinden biri haline gelmiştir.

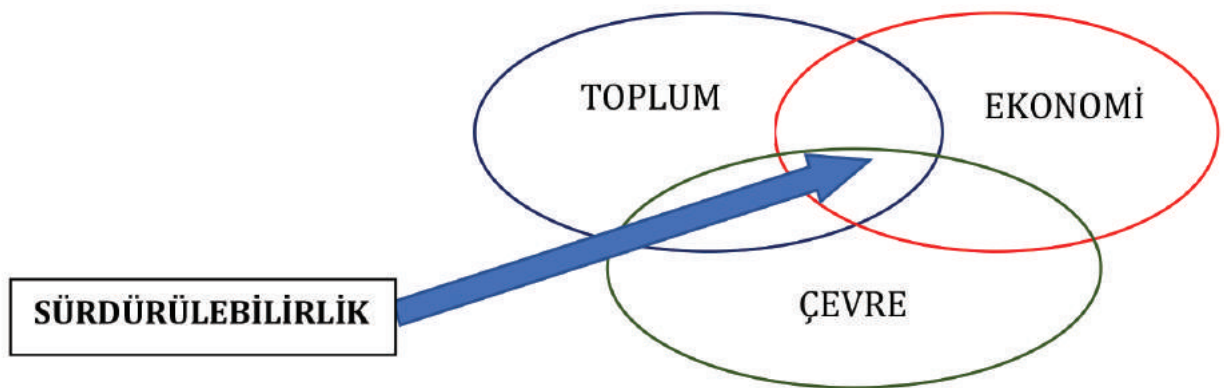
Çevresel sürdürülebilirlik, insanların gereksinimlerine istinaden ve sosyal kaygılar nedeniyle ortaya çıktığı halde, kendisi doğal kaynakları koruyarak insan refahını iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Ekonomik sermaye ile çevresel sermaye finansal analizde

gelir – gider açısından tersine bir ilişki içinde gibi görünse de, doğal kaynaklar, su, toprak, hava, mineral ve ekosistemdeki etkileşimler ekonomik yatırımlara kaynak sağlaması bakımından iki sürdürülebilirlik boyutunu doğrudan ve sıkı bağlar ile birbirine bağlar. Bu bağlamda, ilişkinin özü şudur: “Çevresel sürdürülebilirlik açısından doğanın insan faaliyetlerine verdiği olumlu katkı, özümleme kapasitesi kadar olacaktır”. Yani, insanlık, biyofiziksel çevrenin sınırlamaları içinde yaşamayı öğrenmek durumundadır. Doğal kaynaklar, üretim için hem girdilerin (kaynakların) sağlayıcısı hem de atıkları için geri dönüş ortamı olarak korunmak zorundadır. Teknoloji, çevresel sürdürülebilirliği hem destekleyebilir hem de doğal alıcı ortam olarak düşünüldüğünde, teknoloji üretiminin karmaşık atıkları nedeni ile ona zarar da verebilir. Sürdürülebilir kalkınma modellerinin en hassas noktası da budur.

Sürdürülebilirlik, yaşam kalitesinde olumsuz yönde herhangi bir azalmayı öngörmez; asıl amacı insan refahının artırılmasıdır. Ancak, düşünce tarzından eylem biçimine kadar tüm bireylerin özel ve toplumsal yaşamlarında yeniden yapılanmayı gerektiren bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın özünde tüketim toplumunun dayatmalarından uzaklaşmak, insandan (human capital) başlayarak ekonomik, sosyal ve çevresel konularda bütüncül, küresel çapta ve evrensel değerler çerçevesinde uzlaşmacı, dayanışmacı ve yenilikçi çözümler için işbirliği ve dayanışma vardır. Sürdürülebilirlik söz konusu olduğunda, ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlar birbirinden ayrı-

lamaz noktaya gelmektedir. Geçmişte yapılan çalışmalarda, her bir başlıktaki sorunların ayrı ayrı ele alındığı görülse de, yakın zamanda, bu üç boyutun herbirinin birbiri ile etkileşim halinde olduğu kabul görmüştür (Şekil 1).

Sürdürülebilir kalkınma, Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu’nun (1987) “Ortak Geleceğimiz” başlıklı raporda “bugünün gereksinimlerini, gelecek kuşakların da kendi gereksinimlerini karşılayabilme olanağından ödün vermeksizin karşılayan kalkınma” biçiminde tanımlanmıştır ve günümüzde en yaygın kabul gören geniş tanımı da budur. Sürdürülebilir kalkınma dendiğinde akla ilk gelen, sanayi yatırımlarının ekonomik boyutudur ancak sürdürülebilir olması için her girişimin, sürdürülebilirliğin tüm boyutları ile barışık, hepsini gözetken ve toplumsal fayda sağlayan yanları olması gerekmektedir. Sürdürülebilir (ekonomik) kalkınma bu bakış açısı ile ele alındığında, bir faaliyetin ekoloji ve toplum sağlığını etkileyen yönlerini değerlendirmek gerektiği gibi, yerel değerler, yöresel öğeler ile uyum, bölgenin sosyodemografik yapısı, bölgenin mevcut sorunları, bölge halkının beklentileri gibi tüm sosyal ve kültürel değerler de göz önünde bulundurulmalıdır. Herhangi bir bölgenin mevcut durum değerlendirilmesi ya da bir yatırıma ev sahipliği yapması planlanıyorsa yatırımla birlikte kümülatif etkisi göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 1. Sürdürülebilirlik kavramının sosyal, ekonomik ve çevresel boyutları ve birbirleri ile ilişkisi

Sürdürülebilir kalkınma için yapılan tanımlamalar kavramın ilk tartışılma-ya başlandığı yıllarda muğlaklık taşısa da, boyutları üzerinden yürütülen tartışmalarda evrensel olarak kabul gören bazı temel göstergeler üzerinde uzlaşma sağlanmıştır. Örneğin Ekolojik Ayakizi (Ecological Footprint) hesaplamaları, Çevresel Sürdürülebilirlik İndeksi (Environmental Sustainability

Index – ESI), Çevresel Performans İndeksi (Environmental Performance Index – EPI) çevresel sürdürülebilirlikte genel kabul görmüş göstergeler haline gelmişken, Düzeltilmiş Net Tasarruf ve Gerçek İlerleme Göstergesi (Adjusted Net Saving and the Genuine Progress Indicator – GPI) sürdürülebilir kalkınmanın gelişmiş bir ölçüm aracı haline gelmiştir. Tüm bu göster-

gelerden elde edilen değerlendirmeler, özellikle gelişmekte olan ülkelerin sürdürülebilir kalkınma hedefleri için yol göstericidir.

Sürdürülebilir kalkınmanın temel göstergeleri, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu'nun 2007 tarihli raporundan alıntılanarak aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

Tablo 1 . Sürdürülebilir kalkınmanın boyutları ve göstergeleri

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KONUSU	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ALT KONUSU
1. Yoksulluk	Gelir azlığı, sanitasyon, sağlıklı su kaynaklarına erişim, enerji kaynağı kullanabilme...
2. Yönetim	Suç oranları, kamu hizmetlerinden eşit yararlanabilme...
3. Sağlık	Beş yaş altı çocuk ölüm hızı, doğumda beklenen yaşam süresi, doğumda beklenen sağlıklı yaşam süresi, temel sağlık hizmetlerine erişim oranı, aşılama, doğum kontrolü, çocuklarda beslenme, tüberküloz, sıtma, HIV / AIDS gibi başlıca hastalıklara bağlı ölümler, tütün ve tütün ürünleri kullanımı, öz kıyım...
4. Eğitim	Okuryazarlık oranı, yaşam boyu öğrenme (fırsatlar), temel eğitimden mezuniyet oranı...
5. Demografi	Nüfus artış hızı, toplam doğum hızı, yaşlı nüfus, gelen turist sayısı (turistik bölgelerde)...
6. Doğal afetler	Doğal afet riski taşıyan alanlarda yaşayan nüfus oranı, doğal afetlerde yaşanan can ve mal kayıpları ile ilgili istatistikler...
7. Atmosfer	CO ₂ emisyonları, sera gazları, hava kirliliği – kirlletici konsantrasyonları...
8. Arazi kullanımı	Erozyon, çölleşme, ekilebilir tarım arazileri, gübre ve pestisit kullanımı verileri, organik tarım yapılan arazilerin oranı, orman arazileri...
9. Okyanuslar, Denizler ve Kıyı Bölgeler	Kıyı bölgelerde yaşayan nüfus yoğunluğu, deniz suyu kalitesi, balıkçılık (biyolojik ortamlarında balık stoklarının durumları), trofik durum indeksi, resifler ve deniz tabanı bitki örtüsü...
10. Tatlı Sular	Kullanılan su kaynaklarının oranı, atıksu arıtma durumu ve verimleri, sanayide su kullanımı yoğunluğu, yüzeysel sularda BOI...
11. Biyoçeşitlilik	Koruma alanları, hassas alanlar, endemik türlerin varlığı, türlerde soy tükenme ve/ve ya (aşırı) çoğalma...
12. Ekonomik Gelişme	Kişi başına düşen gayrisafi milli hasıla (GMSH), GNI katsayısı, enflasyon oranı, işsizlik oranı, yoksulluk oranı, kadın istihdamı...
13. Küresel Ekonomik Ortaklıklar	İthal edilen ürünlerin yurt içi dağılımı, doğrudan yabancı yatırımcılar...
14. Üretim ve Tüketim Modelleri	Yerli malı üretimi, üretimde enerji tüketimleri, yenilenebilir enerji kullanımının toplam enerji tüketimindeki payı, atık oluşumu ve yönetimleri...

Sürdürülebilirlik ve Çevresel Etki Değerlendirme Stratejik Yaklaşım

Sürdürülebilirliğin çevresel boyutunu değerlendirirken kullanılan bir ölçüm aracı olan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED), Amerika Birleşik Devletleri'nde sürdürülebilir kalkınma ve çevre politikalarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen uluslararası toplantılarda, özellikle kalkınma yatırımlarının fayda – maliyet analizi sürecinin bir parçası olarak doğmuştur. 1969'da Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nin Ulusal Çevre Politikası Kanunu (National Environmental Policy Act - NEPA) içerisinde yer alarak ilk kez yasal uygulama olarak kayıt altına alınan ÇED, sanayi yatırımlarında yer seçiminden kullanılacak teknoloji seçimine kadar akla gelebilecek tüm karar verme süreçlerinde, faaliyetin neden olabileceği öngörülen çevre sorunlarının ayrıntılı irdelenmesi işleminin gerçekleştirilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Hızlı sanayileşme ile birlikte tüm dünyanın gündeminde artan öneme sahip olan çevre kirliliğinin önlenmesi amacı ile yasal düzenlemeler hızla yaygınlaşmıştır. Ülkemizde Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği ile uygulanmaya başlanan ÇED, yasal zeminine 1983 tarihinde 2872 sayılı Çevre Kanunu ile girmiştir. Gerçekleştirmeyi planladıkları faaliyetler ile çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmelerin "Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu" hazırlaması gerektiğini bildiren Çevre Kanunu'nu takiben, yasadaki 10 yıl sonra, 07 Şubat 1993 tarihinde ilk Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği yayımlanmış, 25 Kasım 2014 tarihine kadar da 5 kez yenilenmiştir. Mevzuata, 8 Nisan 2017 tarihinde Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) Yönetmeliği de eklenmiş, böylece politika, plan program kararlarının, bölgesel ve ulusal ölçekli yatırımların da çevre ve sağlık üzerindeki olası etkilerinin derinlemesine irdelendiği, geniş kapsamlı ve çok paydaşlı, literatürler arası çalışmaları kapsayan bir süreç de uygulamaya hazırlanmıştır.

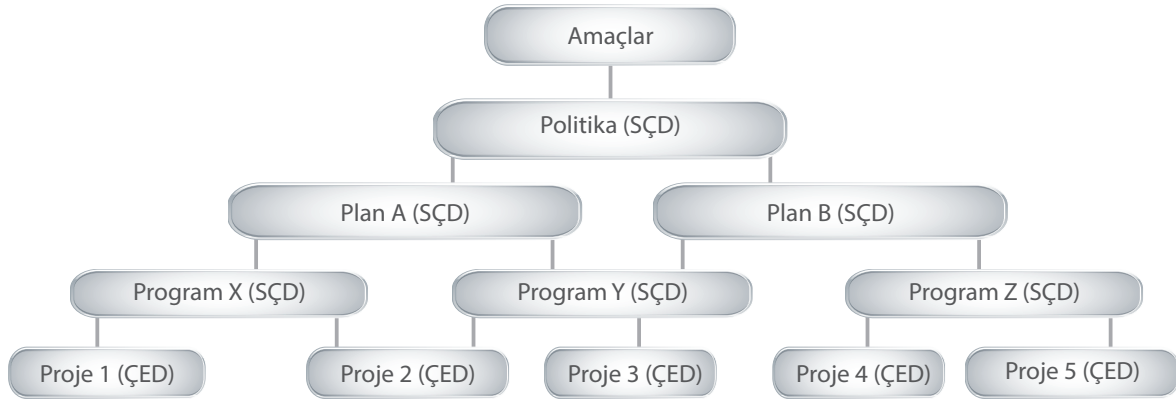
ÇED süreci, ABD mevzuatında yaşam bulan bir uygulama olup, SÇD Avrupa Birliği (AB)'nin geliştirdiği, çok daha yeni bir kavramdır. Sürdürülebilirlik, her iki araç kullanılarak, bu araçlarla elde edilen bulgular etkin bir biçimde değerlendirilerek ve uygulanarak sağlanabilir.

İlgili Yönetmelik, SÇD'yi "bu Yönetmeliğin kapsamında yer alan sektörler için kamu kurum/kuruluşlarınca hazırlanacak onaya/kabule tabi plan/programların planlama/programlama sürecinin başlangıcından itibaren, çevresel değerlerin plan/programa onayından/kabulünden önce entegre edilmesini sağlamak, plan/programın olası olumsuz çevresel etkilerini en aza indirmek, olumlu etkilerini de en üst düzeye çıkarmak ve karar vericilere yardımcı olmak üzere katılımcı bir yaklaşımla sürdürülen ve yazılı bir raporu da içeren çevresel değerlendirme çalışmaları" olarak tanımlamaktadır. SÇD, ÇED den farklı olarak, kalkınma faaliyetinin çevresel etkileri yanında, sağlık etkilerinin de ayrıntılı bir biçimde ele alınmasını sağlaması olmuştur. İkinci bir boyut olarak, ÇED'e göre, plan, politika ve programlar gibi kamu kurum ve kuruluşlarının eylemlerini konu edinmesi nedeni ile, yaklaşımının özelden çok kamusal nitelik taşımasıdır.

ÇED ve SÇD arasında, sürdürülebilirlik açısından bir amaç ortaklığı bulunmaktadır. Temel farklılık kapsam ve yöntemde ortaya çıkmaktadır. ÇED, SÇD'ye göre proje bazında yatırımın belli bir bölgenin çevresel etkileri üzerinde odaklanırken, SÇD ağırlıklı olarak projenin o bölgenin çevresel gelişim olanakları üzerindeki etkisini de değerlendirmektedir. SÇD, ardıl gelişmelere neden olabilecek, proje düzeyinde ÇED'e yasal mevzuat gereği zorunluluğu olmayan projelerin de neden olabileceği bütünsel etkilerin de değerlendirilmesini sağlar. Örneğin, bir bölgede havaalanı inşasının, proje bazında etkileri ÇED ile değerlendirilirken, bölgede bu yatırımla canlanabilecek otel, alışveriş merkezi gibi yeni projelerin çev-

reye; örneğin alıcı ortam olarak su havzalarına, taşımacılık faaliyetleri ile karayolu trafiğine etkileri göz önüne alınmayabilir. Ancak, etki değerlendirmede SÇD yöntemi ile bölgesel yatırımların tamamının çevresel, sosyal ve ekonomik etkileri birlikte değerlendirilmektedir. Böylelikle, bölgedeki mevcut tüm doğal, kültürel ve ekonomik değerlerin gelecekteki sürdürülebilirliği değerlendirilmiş olurken, doğal özümleme kapasitesi, nüfus ve trafik yoğunluğu gibi olası kentleşme sorunları da aynı kapsamda çözüm odaklı bir yaklaşımla ele alınmış olur. Bu bağlamda, SÇD planlama ve karar verme mekanizmasının yeniden düzenlenmesi için bir araç olmaktan çok tamamlayıcı bir unsuru haline gelmektedir. SÇD, ÇED'e göre makro ölçekte kaynak kullanımı, verimliliği, etkinliği ve sürdürülebilirliği konularını ele alması nedeni ile stratejik düzeyli bir değerlendirmedir. Stratejik yaklaşım olarak SÇD, literatürler arası bir ekip çalışmasını gerektirir. Mevcut yasal düzenlemede, SÇD ekibinde hangi uzmanlıklar ve yetkinlikler olması gerektiğine dair net bir vurgu yoktur; bölge ve projenin hassasiyetine uygun ekipler oluşturulması gerekmektedir.

Glasson ve arkadaşları 1994 yılında kaleme aldıkları kitaplarında, ÇED ve SÇD arasındaki ilişkinin, her iki aracın amaç, kapsam ve yöntemine göre açıklanmasını, kademeli bir yaklaşım ile aşağıdaki gibi yapmışlardır. Buna göre, bir konu hakkındaki amaçlara uygun politika, o konu hakkındaki planlar, planlar da programlar için çerçeve oluşturmaktadır. Örneğin sağlık politikalarına uygun geliştirilen plan ve programlar, sağlık alanında geliştirilecek projelerin belirleyicisi konumundadır.

Şekil 2. Statejik Çevresel Değerlendirme ve Çevresel Etki Değerlendirme araçlarının politika, plan ve program oluşturma süreçlerindeki yeri – kademeli yaklaşım (Şahin,1999.)(Ana Kaynak : Glasson, 1994)

Kent Yönetimi ve Stratejik Yaklaşım ile Sürdürülebilirlik

Sanayi Devrimi'nden bu yana hızlı gelişen sanayi hamleleri, göç, hızla artan nüfus, aşırı tüketim alışkanlıkları, doğal kaynaklardaki bozulmalar, küresel ısınma ve iklim değişikliği sorunu, kuraklık, hava kirliliği ve daha birçokları, insanoğlunun refahını artırmaya yönelik çabaların sonucu olup aynı zamanda insanoğlunun yeryüzündeki sağlıklı yaşam olanaklarını da daraltmaktadır. Sürdürülebilirlik, yerel, ulusal, uluslararası ve küresel düzeyde değişim ve dönüşümleri gerektirmektedir ve saydığımız tüm bu

sorunlar, özel olarak kentlerin üzerinde yığılmış durumdadır. Bu nedenle, ekolojik denge ve sürdürülebilirlik üzerinde önemli etkilere sahip olan kentlerin yönetimleri noktasında, sürdürülebilir kent politikalarının oluşturulması ve bu politikalara uygun plan ve programlar çerçevesinde, küresel sürdürülebilirlik gereksinimlerine uygun projelere odaklanmak yaşamsal önem taşımaktadır.

Kentsel sürdürülebilirlik, kentsel gereksinimlerin yerel ve küresel kaynakların sürdürülebilirliğine zarar vermeden giderilmesidir. Kentleşme, ekosistemi doğrudan ve dolaylı birçok

yolla etkilemektedir: su, enerji kullanımı açısından doğal kaynakların azami kullanımı, aynı zamanda önemli miktarlarda atıksu, katı atık, ulaşım, ısınma gibi etkinlikler ile hava kirlitcilerinin açığa çıkması ve yoğun karbon salınımı gibi nedenlerle kentleşme ve çevre kirliliği arasında sıkı bir bağ vardır. Bu nedenle kentsel sürdürülebilirlik, kentlerin tasarımı, oluşumu ve varlığını sürdürmesi bağlamında kullanılan sermaye ve ortaya çıkan kamusal değer ilişkisi ile de değerlendirilmelidir. Birney ve arkadaşlarının 2010 yılında yaptığı çalışmada, bu ilişki aşağıdaki tablo ile özetlenmiştir:

Tablo 2. Sürdürülebilirlik ekseninde Sermaye türleri ile kamu değeri ilişkisi*

SERMAYE TÜRÜ	KAMU DEĞERİ
Çevresel Sermaye	Yeterli kaynak sağlanması, sağlıklı bir çevre için yeşil alanlar oluşturulması, yerel olanakların güçlendirilmesi vb.
Sosyal Sermaye	Sosyal tesislere erişimin artırılması, istihdamın artırılması, manevi değerler, güven, hoşgörü, karşılıklı saygı gibi ortak öğeler ile toplumsal uyumun sağlanması vb.
İnsan Sermayesi	Eğitim, yurttaşlık bilinci, yaşam boyu eğitim vb.
Üretilmiş Sermaye	Sürdürülebilir yapılara yönelim, altyapı hizmetlerinin iyileştirilmesi, maddi diğer varlıklar vb.
Ekonomik Sermaye	Finansman kaynaklarının etkili kullanımı, yeni kaynaklar yaratabilme vb.

*(Ana Kaynak: Birney, A. Et al.(2010), "Stepping up- A Framework for public Sector Leadership on Sustainability", Forum for the Future, February, 1-19.)

Kentsel Sürdürülebilirlik Bağlamında Yerel Yönetimlere Düşen Görevler

Kent yöneticilerinin sürdürülebilirlik ile ilişkileri, aslında kamu yararına hizmet sağlama, yatırım yapma, liderlik ve uygulayıcılık görevlerinden doğal olarak başlamaktadır. Bu nedenle kenti yönetenler, sürdürülebilir kentler yaratma ve yaşatma, bunun için gerekli dönüşümleri başlatma ve yönetme, kentte yaşayan insanlarla yakın ilişki içinde olma noktasında oldukça büyük fırsatlara sahiptir. Ulusal ve uluslararası düzeyde kamu – özel sektör – akademi – sivil toplum örgütleri arasında işbirliği, ulusal ve uluslararası finansmana erişimde kolaylıklar gibi gelişmeler ile büyük fırsatlar değerlendirilerek, o denli büyük olanaklara çevrilebilecektir. Bu ilişkiler ağında yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarının giderek artacağı açıktır.

On yıllardır, sürdürülebilirlik kavramını konu alan hemen her bilimsel çalışmanın ve organizasyonun temel çıktılarından bir başlık sürdürülebilir kentsel ve yerel yönetimlere düşen görevler olmaktadır. Sürdürülebilir kentler ve yerel yönetimler için hedefler koyan en güncel çalışmalardan bir tanesi, Şehirler ve Yerel Yönetimler (United Cities and Local Governments – UCLG) birliğinin 2013 yılı Yerel ve Bölgesel Yönetimler Küresel Gündem Ortakları Raporu'dur. Bu raporda yer alan ve kentsel sürdürülebilirlik ile ilişkisi olan hedeflerden birkaç tanesini sıralayacak olursak;

- Eşitsizliklerin azaltılması – yok edilmesi ve geçekodu sakinlerinin yaşamlarını iyileştirmek,
- Yeşil kent ekonomisine yönelik iş fırsatları yaratmak ve yerel ekonomik kalkınmayı desteklemek,
- Sürdürülebilir kentsel olmayı kalkınmanın temel unsuru haline getirmek,
- İklim değişikliği etkilerini azaltma, risk önleme ve güvenli kentler oluşturmamak,
- Dayanışma ve eğitimde yerel yönetimlerle işbirliği.

Yerel Yönetimlere Öneriler

Sürdürülebilir kentsel anlayışı, sosyal ve ekonomik gelişme ile çevresel kaynakların korunması ve iyileştirilmesi temel ilkesi çerçevesinde, kentsel gelişimin etkilediği ve etkilendiği tüm unsurları, kentte yaşayanlarla birlikte dengeli, faydalı, etkili ve katılımcı karar verme süreçlerini gerektirir. Bu bağlamda yerel "sürdürülebilirlik" paydaşları, bölgedeki tüm kamu sektörü temsilcileri, özel sektör temsilcileri ve yatırımcılar, dernekler, vakıflar gibi bölgede etkin sivil toplum örgütleri, üniversiteler ve akademisyenler, esnaflar, zanaatkarlar ve meslek odaları, üretim birliklerinin temsilcileri, korunması gereken (yaşlılar, çocuklar, engelliler gibi) nüfusun temsilcileri ve/veya bölgeye özgü bir durumu değerlendirebilecek diğer temsilciler olmaktadır. Sürdürülebilirlik çalışmalarına tüm paydaşların bilerek ve gönüllülük ile katılımı, yönetsel süreçleri şeffaflaştıracak ve uygulamalarda kolaylık sağlayacaktır.

Bilmek için, farkında olmak, öğrenmek gerekir. Kentsel, çevre, sağlık ilişkisini ele alan Sağlıklı Kentler Birliği, sürdürülebilirlik açısından üst düzey bir rol üstlenmiştir. Yerel yönetimlerin sürdürülebilirlik okuryazarlığına katkı sağlayan Birlik, yerel yönetimlerin sürdürülebilirlik için nasıl bir strateji belirlemesi gerektiğine de ışık tutmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Yaş, H, (2018). Türkiye' de Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Stratejik Çevresel Değerlendirme Uygulamasının Genel Bir Değerlendirmesi, Kent Akademisi, 11 (33), Issue 1, Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/kent/issue/36326/391059>
2. Goodman, R, (2002). Sustainability: Human, Social, Economic and Environmental. Encyclopedia of Global Environmental Change. Copyright: John Wiley & Sons, Ltd.

3. Özmehtmet, E. Dünyada ve Türkiye' de Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımları. 2012.

Erişim adresi:

https://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2012/11/vol_3_no_12_Ecehan_OZ_Makale.pdf

Erişim tarihi: 24.02.2019

4. Morelli, John (2011) "Environmental Sustainability: A Definition for Environmental Professionals," Journal of Environmental Sustainability: Vol. 1: Iss. 1, Article 2.

5. Şahin, Ş.,1999. Stratejik Çevresel Değerlendirme. Ziraat Dünyası Dergisi, ISSN: 1301-1081, 447 (Mart-Nisan), 28-32, Ankara.

6. Glasston, J, R Therivel and A Chadwick (1994). Introduction to Environmental Impact

7. Assessment. Natural and Built Environment Series 1, UCL Press, London.

8. Akçakaya, O. Kentsel Sürdürülebilirliğin Uygulanması ve Ölçülmesi Bağlamında Yerel Yönetimlerin Fonksiyonu.

9. Çevresel ve Sosyal Sürdürülebilirlik Performans Standartları. IFC, World Bank Group. 2012.

10. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. Transmitted to the General Assembly as an Annex to document A/42/427 - Development and International Co-operation: Environment.

Erişim adresi: <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm>

Erişim Tarihi: 05.02.2019

11. Local and Regional Governments Partners for The Global Agenda. UCLG, 2015.

Erişim Adresi:

<https://www.uclg-cisd.org/en/local-and-regional-governments-partners-global-agenda>

Erişim Tarihi: 26.02.2019

Prof. Dr. Gülden GÖKÇEN AKKURT

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümü

Dr. Cihan TURHAN

Atılım Üniversitesi
Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümü

Doç. Dr. Koray VELİBEYOĞLU

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Şehir Bölge Planlama Bölümü

Doğa Esaslı Çözümler ile Enerji Tüketimini Azaltmak ve Kentlerimizi Soğutmak

1. Giriş

Dünya nüfusunun %70'i kentlerde yaşamaktadır ve nüfusun 2030 yılında bugüne göre iki kat artacağı bilinmektedir. Kentler toplam enerji tüketiminin %80'inden, karbondioksit (CO₂) salımının ise %70'inden sorumludurlar [1]. Bu rakamların, gelişmekte olan ülkeler baz alındığında 2050 yılında %89'lara ulaşacağı Uluslararası Enerji Ajansı tarafından tahmin edilmektedir [2]. Kentlerden atmosfere salınan CO₂'in neden olduğu sera etkisi geçmiş 100 yıla göre dünya sıcaklığında 0.7°C artışa sebep olmuştur [3]. Bu artış, kentlerde sıcaklık dalgalarının yaşanmasına, ısı adası etkilerinin oluşmasına, sağlık problemlerine, hatta iklim değişikliğinden dolayı canlı nesillerinin yok olmasına neden olmaktadır. Bu sebeple, 2000'li yılların başlarında daha verimli, daha yeşil ve daha yaşanılabilir kentler tasarlanmaya başlanmış ancak kısıtlı düzeyde uygulamaya geçirilmiştir [4]. Kentlerimizde bina stoğunun artması, sağlıksız kent planlaması ve kentlerin enerji ihtiyacının artması kentlerimizi yenilenebilir enerji kaynaklarının (güneş, rüzgar, biokütle vb.) kullanımına zorlamaktadır. Ülkemizde de bu kapsamda 2005 yılında "Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun" çıkarılmıştır. Bu kanunun amacı; yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik enerjisi üretimi amaçlı kullanımının yaygınlaştırılması, enerji tüketiminin azaltılması ve buna bağlı olarak sera gazı emisyonlarının azaltılması ve çevrenin korunmasıdır [5]. Ancak bu kanunun kent ölçeğinde uygulanmasında zorluklarla karşılaşmıştır [4]. Öte yandan, 2012 yılında çıkarılan "Enerji Verimliliği 2012-2023" strateji belgesi, kişi başına düşen enerji miktarının 2023 yılında %20 düşürülmesini hedeflemiştir [6]. Bu belgeye göre konut bazında enerji üretimi (yerinde üretim) yaygınlaştırılacak ve kentlerde akıllı şebeke uygulamalarına geçilecektir. Ancak bu strateji belgesi de yasal mevzuatlara aktarılamadığından uygulamaya konamamıştır.

Kentlerdeki enerji tüketiminin düşürülmesi "enerji-verimli" ve "doğa-esaslı" çözümler ile sağlanabilir [7-8]. Bu çözümler ana hatlarıyla şöyle sıralanabilir;

- Binalar için mini rüzgar türbinleri ve güneş panelleri kurulması

- Kent merkezlerinde cep parklarının oluşturulması

- Kent merkezlerinde gölgeleme ve soğuma etkisi yaratmak için ağaçların yaygınlaştırılması

- Geleneksel kaldırımlar yerine güneş ışığını yansıtma katsayısı yüksek (cool pavement) ya da geçirimsiz ve boşluklarında bitki yetiştirmesine izin veren (green pavement) kaldırım malzemelerinin kullanılması

Bu çalışmada sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden 'erişilebilir ve temiz enerji' incelenerek doğa esaslı çözümlerin kentlerde enerji tüketimini azaltmadaki önemi ülkemizden bir güncel proje örneği üzerinden tartışılacaktır.

2. Erişilebilir ve Temiz Enerji

"Herkes için satın alınabilir, güvenilir, sürdürülebilir ve çağdaş enerjiye erişimi sağlamak" Habitat III 2030 Gündemi kapsamında, toplam 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefinden (SKH) biridir. Bu hedeflerin temel amacı "kimseyi geride bırakmama" sloganı ile toplamda 169 hedefi olan ve sürdürülebilir kalkınmanın üç boyutunu (ekonomik, sosyal ve çevresel) da kapsayan hedefler bütünüdür. "Erişilebilir Temiz Enerji" başlıklı 7 nolu hedef enerjinin daha sürdürülebilir biçimde üretilmesi ve tüketilmesine yöneliktir. Bu hedef ayrıca 11 nolu "Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar" ile 13 nolu "İklim Değişikliğiyle Mücadele" hedefleri ile yakından bağlantılıdır.

Erişilebilir ve temiz enerji kapsamında üç ana temayı kapsayan beş hedeften bahsedilmektedir. Üç ana temadan ilki enerjinin adil bir şekilde dağılımını, temiz enerjiye ulaşılabilirliği ve enerji güvenliğini sağlamak üzerine kurulmuştur. İkinci tema, yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji kaynakları içerisindeki payını artırmayı ve enerji portföyünde fosil yakıt kullanımının payını kademeli olarak azaltmayı amaçlamaktadır. Üçüncü tema olan enerji verimliliği ise enerji kullanımının olduğu tüm alanlarda verimliliği artırma amacını vurgulamaktadır [12].

Türkiye'nin büyüyen ekonomisi ve artan nüfusa oranla beliren yüksek enerji ihtiyacı düşünüldüğünde en önemli alanlardan birinin enerji verimliliğini geliştirmek olduğu görülmektedir. Enerji verimliliği uygulamalarına devam edilmesi, bu doğrultuda teknolojik kapasitenin artırılması öncelikli konulardır.

Türkiye'nin BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi gibi uluslararası çok taraflı anlaşmalara taraf olması ve bu kapsamda düşük karbonlu enerji üretimi taahhüdü vererek iklim değişikliği ile mücadeleye katkı vereceğini açıklaması, Paris İklim Değişikliği Anlaşması'nı 2016 yılında imzalamış olması enerji verimliliğinin iklim değişikliği boyutu ile birlikte Dünya geneli ile birlikte düşünülmesi açısından önemlidir. Bu yönde yapılacak tüm iyileştirmeler hava kirliliğinin ve karbon salımının azaltılması hedefleri de dahil olmak üzere diğer SKH'lere olumlu etki yapacaktır [12].

Türkiye'nin toplam sera gazı emisyonları 1990 seviyesine kıyasla 2,25 kat artış göstermiştir. Bu durum esas olarak enerji üretiminden kaynaklanmakta, dolayısıyla enerji verimliliğinin katma değer başına sera gazı emisyonlarının azaltılmasındaki önemi de ortaya çıkmaktadır. Sanayi tesislerinde ve binalarda enerji tüketiminin optimize edilmesine yönelik programlar yürütülmesi bu yönde olumlu katkı yapacaktır [12]. Ancak, kentlerin ortak yaşam alanlarının özellikle iklim değişikliğiyle mücadele, sürdürülebilir şehirler gibi başlıklarla entegrasyonu da daha az gelişen ama çok önemli sonuçları olan konulardır. Bu çerçevede, ilerleyen bölümlerde sokaklar, meydanlar, parklar gibi kentlerin kamusal alanlarında yapılabilecek çalışmalara değinilecektir.

3. Kentlerimizi Soğutmak

Günümüzde kentleşmenin artması enerji tüketiminin ve buna bağlı olarak CO₂ salımının artmasına, dünyamızın gittikçe ısınmasına neden olmaktadır. Bunlara ek olarak, şehirlerimizdeki nüfus yoğunluğu kent dokusunun değişmesine, yeşil yüzeylerin azalıp beyaz yüzeylerin

artmasına (betonlaşma) ve bunların sonucu olarak olumsuz mikroklimatik koşulların ortaya çıkmasına neden olmaktadır [9]. Kentsel alanlardaki bu iklimsel farklılaşma "kentsel ısı adası" olarak adlandırılmaktadır [10]. Artan hava sıcaklıkları genellikle kentsel ısı adası etkisi oluşumunun göstergesi olarak kabul edilmektedir. Betonlaşmanın yoğun olarak görüldüğü Asya şehirlerinde yapılan bir çalışmada kentsel ısı adası etkisinin hava sıcaklığını ortalama 12°C arttırdığını ortaya koymuştur [11]. Ülkemizde de yoğun kentleşmenin ve artan nüfusun kentsel ısı adası etkisi oluşturduğu ve özellikle kent merkezlerinde hava sıcaklığının aşırı yükseldiği durumlar söz konusudur. İzmir ilinde yapılan bir araştırmada yaz ayları boyunca (Haziran-Temmuz-Ağustos) toplam 30 kez ısı dalgalarının oluştuğu kanıtlanmıştır [13]. Ankara ilinde yapılan çalışmalarda ise kent merkezindeki ölçümlerin kırsal kesimlerden alınan sıcaklık değerlerine göre 1.8°C daha fazla olduğu görülmüştür. Araştırmalarda, Ankara kent merkezindeki bazı alanlar içinse bu sıcaklık farkının 6-12°C'ye kadar çıktığı söylenmektedir [14].

Kentsel ısı adası etkisinin olumsuz etkileri şöyle sıralanabilir [7-10];

- Yaz aylarında şehirlerin enerji tüketiminin artması
- Özellikle yaşlı nüfus için kardiyovasküler hastalıkların ortaya çıkması ve buna bağlı ölümlerin çoğalması
- Atmosferik sera etkisinin görülmesi
- Isıl konforun azalması
- Kent hava kalitesinin düşmesi
- Kentlerde elektrik şebekelerinde arızaların ortaya çıkması

Kentsel ısı adası etkisinin en yoğun görüldüğü yerler kentin kamusal açık alanları ve yoğun yapı stoğunun bulunduğu merkezi alanlarıdır ve buna yönelik yapılacak müdahalelerde son yıllarda doğa-esaslı çözümler ön plana çıkmaktadır.

4. Doğa-esaslı Çözümler

Kentlerimizin artan enerji tüketimini azaltmak için, binalara fotovoltaik panellerin (PV panelleri) kurulması, elektrik üretimi için mini rüzgar türbinlerinden faydalanılması, bu iki sistemi birleştiren hibrit sistemler kurulması ve atık-suların oksidasyonu sonucunda elde edilen elektrik enerjisinin kullanılması gibi çözümler yapı ölçeğinde gündemdedir. Bunun yanı sıra, yoğun kentsel bölgelerde doğa-esaslı çözümler ile hem kentsel ısı adası etkisi ni hem de enerji tüketimini düşürmek mümkündür [8]. Doğa esaslı çözümler doğadan esinlenerek tasarlanan, sosyal ve çevresel problemlere yönelik, yenilikçi mühendislik ve tasarım detayındaki uygulamalardır [17].

Bu çalışmada, doğa esaslı çözümlerin kentlerimizde uygulanabilirliğini test eden H2020 UrbanGreenUP projesi örneğine değinilecektir [17]. Haziran 2017'de başlayan proje kapsamında, İzmir-Türkiye, Valladolid-İspanya, Liverpool-İngiltere'nin öncü şehirler olarak uygulayacağı doğa esaslı çözümlerin hem projede yer alan izleyici şehirlere hem de diğer şehirlere örnek oluşturması hedeflenmiştir. Ayrıca, şehirlerde iklim değişimi riskinin azaltılması, kentsel ısı adası etkilerinin azaltılması ve hava kalitesinin iyileştirilmesi için doğa esaslı çözümlerin geliştirilmesi, uygulanması ve şehirlerdeki yeşil alanların artırılarak sürdürülebilir yaşam alanları yaratılması amaçlanmış ve proje kapsamında öncü şehir olan İzmir'de uygulamalara başlanmıştır.

İzmir'de uygulanacak doğa-esaslı çözümler, kentsel ısı adası etkisinin oluşumunun yanı sıra sürdürülebilir yaşamı etkileyen diğer alanlarla da entegre biçimde Karşıyaka kent merkezi ile Çiğli Sasalı ekseninde yer alan yoğun kentsel bölgeden doğal alanlara kadar geçişlilik gösteren bir alanda ele alınmıştır (Şekil 1).

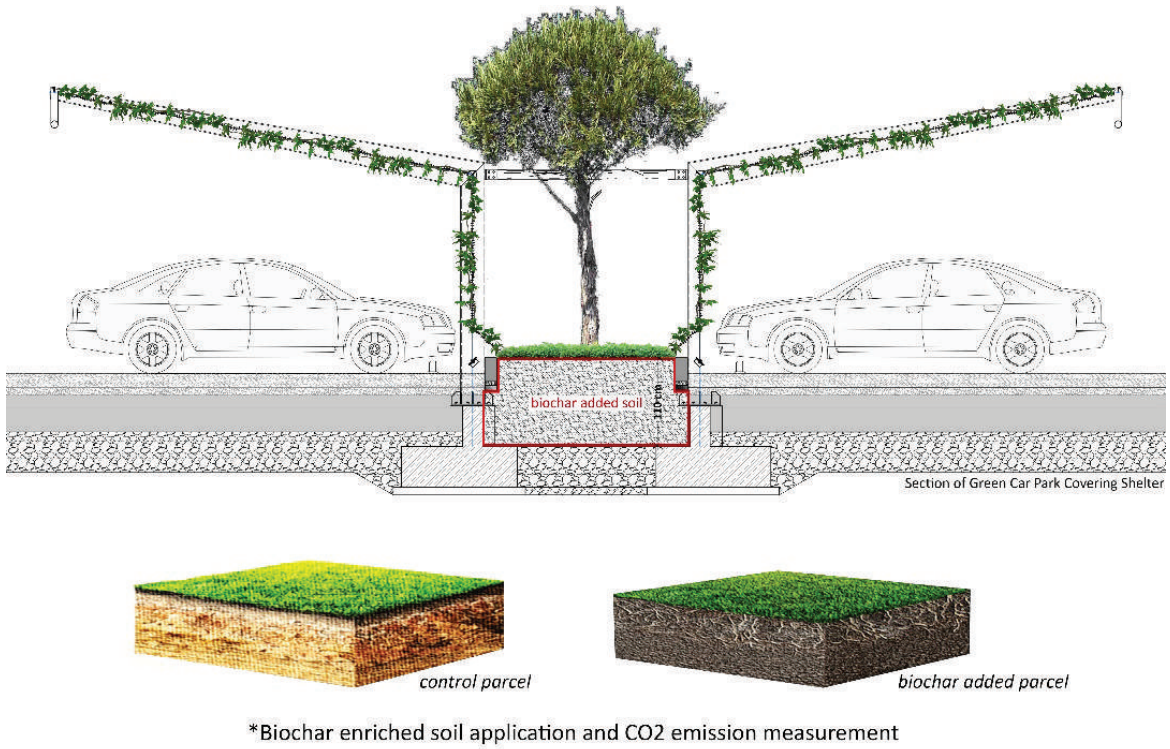

Şekil 1. Urban GreenUP projesinde uygulanacak olan doğa-esaslı çözümler

Isı adası etkisini azaltmak üzere geliştirilen doğa-esaslı çözümler İzmir'de proje kapsamında seçilen farklı böl-

gelerde uygulanacak ve sonuçları izlenecektir. Süreç ile ilgili tasarım ve uygulama çalışmaları devam etmek-

tedir (Şekil 2). Böylece, kentsel ısı adası etkisi ve hava kirliliği proje öncesi ve sonrası için karşılaştırılacaktır.

Şekil 2. Isı Adası etkisini düşürmek için önerilen örnek uygulamalardan örnekler

5. Sonuç

Sağlıklı, yaşanabilir şehirler için gelecekte kaçınılmaz olarak gıda-su-enerji bağıni kurmak ve temiz, verimli enerjiye erişimi güçlendirmek, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamak temel amaç olacaktır.

Bu çalışmada değinilen UrbanGreenUP projesi örneğı bu tür bir başlangıcın örneğini oluşturmuştur. Proje ile eş zamanlı olarak başlatılan “İzmir Yeşil Altyapı Stratejisi” [18] İzmir merkez kenti kuşaklayan yeşil sistemin doğa esaslı çözümlerle buluşturulmasını amaçlamış, doğa-esaslı çözümlerin kent bütününde yaygınlaştırılması için gerekli çerçeveyi oluşturmuştur.

Kentlerimizin yeniden doğallaştırılmasında bu çalışmada da örneklerine değinilen stratejik ve sektörel planların fiziki planlar ile entegrasyonu iklim değişikliğine uyum çerçevesinde enerjinin daha verimli kullanımı ve salınımı için kilit önemde olacaktır. Önümüzdeki dönemde kentlerin küresel sorunlara karşı oluşturduğu güçbirlikleri ve ulusal/uluslararası ağlar da iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılmasında etkinliğini arttıracaktır.

Referanslar

1. International Renewable Energy Agency Report, 2018, <https://webstore.iea.org/download/summary/190?fileName=English-WEO-2018-ES.pdf>
2. International Energy Agency (IEA), Energy Technology Perspectives, Scenarios and Strategies to 2050, 2008.
3. Varınca K.B., Gönüllü M.T., “Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanımının Çevresel Olumlu Etkileri”, VI. Ulusal Temiz Enerji Sempozyumu (UTES 2006), Isparta (2006)
4. Serkan Sınmaz, Enerji Verimliliğı Temasının Türkiye Şehir Planlama Sistemine Entegrasyonu: Lapseki Kenti İçin Bir Yaklaşım, Planlama 2015;15(2):195–204, doi: 10.5505/planlama.2015.08370

5. 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun (2012), 18 Mayıs 2005 tarih 25819 sayılı Resmi Gazete, Erişim adresi: 28.07.2012.

6. T.C. Resmi Gazete (2012). Enerji Verimliliğı Strateji Belgesi ile İlgili Yüksek Planlama Kurulunun 20/2/2012 Tarihli ve 2012/1 Sayılı Kararı. (28215), 25.02.2012

7. Owens, S. (1986). Energy, Planning and Urban Form. London: Pion Limited.

8. Turhan, C., Gökçen Akkurt, G. (2018), Mitigation of Urban Heat Island Effect Through Nature-Based Solutions: H2020 Urban GreenUP Project, 4th Anatolian Energy Symposium with International Participation, April 18-20, 2018, Edirne/Turkey.

9. Canan, F., (2017), Kent Geometrisine Bağlı Olarak Kentsel Isı Adası Etkisinin Belirlenmesi: Konya Örneğı, Çukurova Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, 32(3), 69-80.

10. Mayer, H., Matzarakis, A., The urban heat island seen from the angle of human-biometeorology, Proc. of the International Symposium on Monitoring and Management of the Urban Heat Island, Fujisawa, 84–95, 1997.

11. Hung T, Uchiyama D, Ochi S, Yasuoka Y, Assessment with satellite data of the urban heat island effects in Asian mega cities, International Journal of Applied Earth Observation and Geo-Information, 8 (1), 34–48, 2006.

12. Kalkınma Bakanlığı, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Kapsamında Türkiye'nin Mevcut Durum Analizi Projesi Mevcut Durum Analizi Raporu, Ankara, 2017.

13. Erat, E., İzmir'de Maksimum Sıcaklıklar ve Sıcak Dalgaları, Ege Coğrafya Dergisi, 10, 125-148, 1999.

14. Duman Yüksel, Ü., Yılmaz, O., Ankara Kentinde Kentsel Isı Adası Etkisinin Yaz Aylarında Uzaktan Algılama ve Meteorolojik Gözlemlere Dayalı

Olarak Saptanması ve Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi Müh. Mim. Fak. Dergisi, Cilt 23, No 4, 937-952, 2008.

15. Tokatlıoğlu, V.B., Enerji Yönetimi ve Kent Planlama İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2013, Ankara.

16. T.C Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü, 2018.

17. Urban GreenUP Project, European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 730426, <https://www.urbangreenup.eu>

18. İzmir Büyükşehir Belediyesi, İzmir Yeşil Altyapı Stratejisi, <http://izmirdoga.izmir.bel.tr>, 2018

Sağlıklı Kentler Birliği Üyeleri

	Abana Belediyesi / Kastamonu
Tel: Web:	0366 564 11 65 www.abana.bel.tr
	Adalar Belediyesi / İstanbul
Tel: Web:	0216 382 78 50 www.adalar.bel.tr
	Akçadağ Belediyesi / Malatya
Tel: Web:	0422 417 10 36 www.akcadag.bel.tr
	Altınova Belediyesi / Yalova
Tel: Web:	0226 461 29 40 www.altinova.bel.tr
	Amasra Belediyesi / Bartın
Tel: Web:	0378 315 10 81 www.amasra.bel.tr
	Antalya Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0242 249 50 00 www.antalya.bel.tr
	Avanos Belediyesi / Nevşehir
Tel: Web:	0384 511 40 64 www.avanos.bel.tr
	Aydın Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0256 226 63 52 aydin.bel.tr
	Aydıncık Belediyesi/ Mersin
Tel: Web:	0324 841 30 50 www.mersinaydincik.bel.tr
	Balçova Belediyesi / İzmir
Tel: Web:	0232 455 20 00 www.balcova.bel.tr
	Balıkesir Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0266 239 15 10 www.balikesir.bel.tr
	Bandırma Belediyesi / Balıkesir
Tel: Web:	0266 711 11 11 www.bandirma-bld.gov.tr
	Bayındır Belediyesi / İzmir
Tel: Web:	0232 581 50 00 www.bayindir.bel.tr
	Beşiktaş Belediyesi / İstanbul
Tel: Web:	0212 236 10 20 www.besiktas.bel.tr
	Bilecik Belediyesi
Tel: Web:	0228 212 11 68 www.bilecik.bel.tr
	Burdur Belediyesi
Tel: Web:	0248 233 53 90 www.burdur-bld.gov.tr
	Burhaniye Belediyesi/ Balıkesir
Tel: Web:	0266 412 64 50 www.burhaniye.bel.tr
	Bursa Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0224 234 00 87 www.bursa.bel.tr
	Çankaya Belediyesi / Ankara
Tel: Web:	0312 488 88 00 www.cankaya.bel.tr
	Çankırı Belediyesi
Tel: Web:	0376 212 14 00 www.cankiri.bel.tr

	Darende Belediyesi / Malatya
Tel: Web:	0422 615 25 00 www.darende.bel.tr
	Denizli Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0258 265 21 37 www.denizli.bel.tr
	Didim Belediyesi / Aydın
Tel: Web:	0256 811 26 60 www.didim.bel.tr
	Dinar Belediyesi/ Afyon
Tel: Web:	0272 353 60 53 www.dinar.bel.tr
	Edirne Belediyesi
Tel: Web:	0284 213 91 40 www.edirne.bel.tr
	Erzurum Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0442 233 00 04 www.erkurum.bel.tr
	Fındıklı Belediyesi / Rize
Tel: Web:	0464 511 30 10 www.findikli.bel.tr
	Gazipaşa Belediyesi/ Antalya
Tel: Web:	0262 642 04 30 www.gazipasa.bel.tr
	Gebze Belediyesi / Kocaeli
Tel: Web:	0262 642 04 30 www.gebze.bel.tr
	Gölcük Belediyesi / Kocaeli
Tel: Web:	0262 412 10 12 www.golcuk.bel.tr
	Hatay Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0326 214 91 90 www.hatay.bel.tr
	Isparta Belediyesi
Tel: Web:	0246 211 61 61 www.isparta.bel.tr
	İnegöl Belediyesi / Bursa
Tel: Web:	0224 715 10 10 www.inegol.bel.tr
	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0212 455 14 00 01 www.ibb.gov.tr
	İzmir Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0232 482 11 70 www.izmir.bel.tr
	Kadıköy Belediyesi / İstanbul
Tel: Web:	0216 542 50 55 www.kadikoy.bel.tr
	Kadirli Belediyesi / Osmaniye
Tel: Web:	0328 718 10 39 www.kadirli.bel.tr
	K. Maraş Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0344 223 50 72 www.kahramanmaras.bel.tr
	Karesi Belediyesi / Balıkesir
Tel: Web:	0266 243 04 00 www.karesi.bel.tr

	Karşıyaka Belediyesi / İzmir
Tel: Web:	0232 399 43 03 www.karsiyaka.bel.tr
	Kırıkkale Belediyesi
Tel: Web:	0318 224 27 61 www.kirikkale-bld.gov.tr
	Kırşehir Belediyesi
Tel: Web:	0386 213 44 85 www.kirsehir.bel.tr
	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0262 318 10 10 www.kocaeli.bel.tr
	Körfez Belediyesi/ Kocaeli
Tel: Web:	0262 528 23 02 www.korfez.bel.tr
	Malkara Belediyesi /Tekirdağ
Tel: Web:	0282 427 10 33 www.malkara.bel.tr
	Mardin Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0 482 215 19 30 www.mardin.bel.tr
	Menteşe Belediyesi / Muğla
Tel: Web:	0252 214 48 80 www.mentese.bel.tr
	Merkezefendi Belediyesi/ Denizli
Tel: Web:	0258 265 38 88 www.merkezefendi.bel.tr
	Mersin Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0324 231 88 80 www.mersin.bel.tr
	Mezitli Belediyesi /Mersin
Tel: Web:	0324 358 10 05 www.mezitli.bel.tr
	Mudanya Belediyesi / Bursa
Tel: Web:	0224 544 16 50 www.mudanya.bel.tr
	Muğla Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0252 214 18 46 www.mugla.bel.tr
	Muratpaşa Belediyesi / Antalya
Tel: Web:	0242 320 22 22 www.muratpasa-bld.gov.tr
	Nilüfer Belediyesi / Bursa
Tel: Web:	0224 441 16 03 www.nilufer.bel.tr
	Odunpazarı Belediyesi / Eskişehir
Tel: Web:	0222 217 30 30 www.odunpazari.bel.tr
	Ordu Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0452 225 01 04 www.ordu.bel.tr
	Ortahisar Belediyesi / Trabzon
Tel: Web:	0462 224 40 71 www.trabzonortahisar.bel.tr
	Osmancık Belediyesi / Çorum
Tel: Web:	0364 611 43 23 www.osmancik.bel.tr

	Osmangazi Belediyesi / Bursa
Tel: Web:	0224 270 70 70 www.osmangazi.bel.tr
	Osmaniye Belediyesi
Tel: Web:	0328 440 00 80 www.osmaniye-bld.gov.tr
	Pamukkale Belediyesi / Denizli
Tel: Web:	0 258 213 76 67 www.pamukkale.bel.tr
	Pendik Belediyesi / İstanbul
Tel: Web:	0212 444 81 80 www.pendik.bel.tr
	Samsun Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0362 431 60 90 www.samsun.bel.tr
	Sandıklı Belediyesi/ Afyon
Tel: Web:	0272 512 69 46 www.sandikli.bel.tr
	Serdivan Belediyesi / Sakarya
Tel: Web:	0264 211 10 50 www.serdivan.bel.tr
	Süleymanpaşa Belediyesi / Tekirdağ
Tel: Web:	0850 450 59 59 www.suleymanpasa.bel.tr
	Şirnak Belediyesi
Tel: Web:	0 486 216 12 05 www.sirnak.bel.tr
	Tepebaşı Belediyesi / Eskişehir
Tel: Web:	0222 320 54 54 www.tepebasi.bel.tr
	Tirebolu Belediyesi / Giresun
Tel: Web:	0454 411 40 16 http://www.tirebolu.bel.tr
	Toroslar Belediyesi / Mersin
Tel: Web:	0324 322 72 00 www.toroslar-bld.gov.tr
	Trabzon Büyükşehir Belediyesi
Tel: Web:	0462 322 46 01 www.trabzon.bel.tr
	Urla Belediyesi / İzmir
Tel: Web:	0232 754 10 88 www.urla.bel.tr
	Yalova Belediyesi
Tel: Web:	0226 813 98 46 www.yalova.bel.tr
	Yenipazar Belediyesi / Aydın
Tel: Web:	0256 361 30 04 www.yenipazar.bel.tr

Kentlerin İklim Değişikliklerine Uyum Kapasitesinin Belirlenmesi

Kitap istekleriniz için: bilgi@skb.gov.tr

2005

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5'inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşınması zorunlu değildir

